

898 (90)

2443-2641

P.P. 2443-2641

898(90)

K34/82 2443
pp. 2443-2641

H. M. Mohlabe,

"Disinherison" Bethany Mission,

P.O. Box 39,

Trichardtsdal,

20 DEC 1952

10-7-1952.

 $\frac{39 \times 25}{60 \times 32} = f. 507$

x 195 pp = 97 p.

typed

= £8-10-0

ind

Tema ya 26.Phirigetšo ya moja lefa.Temana ya 1: Ga go phirigetšo ya moja lefa ka nte le lebaka.

5156 Monna a ka the ke a phirigetša moja lefa ka nte le lebaka. Dilo di a fetolwa bjale ka ge meeti e le mats'ala. Go nwa ke go tšalāmetša. Taba e we ke kōma a e bolwabolwe gare ga basadi. Ge monna a ka e bolabola gare ga basadi, ba mmitša gore ke māmabolane. O swane-tšwe go išwa ka molapong, the khobong tha banna o laiwa. Mothomong o fitišwa lefatheng ka bakka la go bola kōma.

5157 Go phirigetša motho mo we go mo lebanego ke boloi. Moloi a boniwi ka mathō ka bakka la gore o ka hwa. Ge o ka mmōna o ta ba o mmōnetše, ka gobane a tšware. Go bjale ka monna ge a nyaka go iša moja lefa ka fathe, a go-diša yo monyana. Ge a ka kwiwa, ba swanetše

go mo khala. Ge a ile a bolabola a le khaufsi le lehu, a re go bolabola ke moka a hwa. Lentšū le we la gwe ba ka the ke ba le šala moragō. Ka gobane thōgō ya gwe e be e fapane, a tha tebe the we a go ba a the bolabola.

5158 Phirigetšo ya moja lefa ke the phiri. Monna o ta godiša yo manyana ka mokhwa o we batha ba ka the ke go ba mmōna. Ge bo malome a ngwana ba o kwana le ngwana wa bana gore e be yo mogolo. Ke gore a golélê moja lefa. Ka go teba gore ba khoro ya bo moja lefa ba ka the ke ba dumêla, ba ta xumiša boloi. Boloi bja bona ke go bolaya ba lapa le le-golo. Ba dira ka mokhwa o we ba kwana le papago bana. Go dira ka mokhwa o we ke gore ba the ke ba ba ba tšwenya ke dipolabalo.

5159 Phirigetšo e baka marumya. Ke mokhwa o we o kwago ba re ba swanetše go khola meetwa. Goriale mo we ke gore ba thepele ga bo-
te. Ka gobane ba thoka go khola meetwa, ba ta re ba thepela ya ba thaba. Ge monna a ka fa bolabola ka molomo ka nte le go khola meetwa, ke marumu. Ka gobane batho ba bangwe ba ta mo ganetsā. Ba bangwe ba ta êma naê. Ba ba mo ganetsāgo ke

ba lešika la bo moja lefa. Ba we ba dumela-
nago naê, ke ba lešika la bo mogodišwa. Ke moka
ke dithopha tše pedi. Ke marumu ke moka a
betiwe.

(a)
5160 Bjale ka Mokolokoto. Monna yo we go kwaga-
la gore o be a na le basadi ba ba bedi. Ke dita-
ba tša khale, tša mo ba tšale nakômê. Molaudi-
ši wa tšona ke Madome Moeng. Yêna o tswale-
tšwe mo naging ya gešu. Mphatho wa gwe ke Ma-
nhwe. O di kwile ge go anêga papagwe Moeng ge
ba dutši khorong. Mokolokoto ke yêna mong khogo-
twadi. The bopong tša bona ke bathoka. Ba bina-
nku. Mosadi wa pele o ile a bêtêga ngwana wa
mothankana leina ba re ke šokane. Wa bobedi
a bêtêga Moeng.

5161 Bagoši bo fêla bo e ba ka lapeng la mam-
ratwe. Madi a thii a tšoyana. Mosadi wa pele
ke ngwana wa malome a mokolokoto. Ke yêna yo
we a swanetšego go tswala moja lefa. Mosadi
wa bobedi e fo ba mosadi fêla. O ile a mo-
hwetšana ka mokhwa o: Ba ile ge ba khuduga
nakômê, ba tšena tšeleteng tša Maile. Bjale
ba thôma go lwa ntwa le ba ga Maile. Ntwa
e ile ya thôma ke ba ga Maile. Bjale Mokol-
koto a fenyga Maile. Ke ge Maile a ntšha na-
ka la tšou a rapêla. Ke ge amogêla mosadi

898

2446

K34/82

yo we ke moka ntwā ya bona e fêla. Mosadi yo we Ngwana Maile ya ba mamoratwe.

5162 Mokolokoto a laêla gore mo nka hwa moja lefa ke Moeng. Šokane le mmagwe a ba ka ba kwisša taba e we. Ba diva gore banna ba leloko la ga-bo Mokolokoto ba te ba o kwe dipolabolo tša monna Mosadi wa pele ~~ke~~ e be e le ngwana Maletō. Ba ile ba ya le bona. Bjale mosadi a re le bitša ke nna ka mahālo. Ke kwa monna waka o re yēna mo a ka hwa, ka moka re le belle ngwana wa Ngwana Maile. Ka goriale mo we ke gore ke yēna mong wa rena. Bjale taba e we e ukhārole mahubeng. Ke mokhwa o we ke le bitšago gore le te le mo kwê ka noši.

5163 Banna ba diva gore Mokolokoto a bolabole. O ile a ~~go~~ bjale ka ge mosadi a bolabotšē. Bjale ka ge tentšu le e tšwa nago, o ka re botša gore molato wa lapa le legolo keng. Monna a re a le na molato. Ge le thena molato le gatellwa ka baka lang. Morwa wa gwe a kwe, o na le swele. O ile wa botša mong gore ngwana a kwe the we wena o the bolabolago. A re ke re ngwana a kwe. Molato o mongwe ôna a o gôna. Ba re taba e we a še taba. Rena mong wa rena ke ~~šokane~~ šokane, yo we o mmolabolago rena a re mo tebe. Mokhalabje a re go-kaone gore ke hwe go

šale go diruwa ka mokhwa o we le bolabolago. Ka gobane a le kwe mo we nna ke bolabolago. Ba ile ba mo ganetsā. Le yēna a no ganella mo we a go bolabotšego. Ba ba ba palakana ba t̄ha kwana.

5164 Mokholokoto e be e le ngaka. A bōna gore batho ka moka ba ganetsā polabolo ya gwe. A t̄ha-ya ngwana wa malome wa gwe. Ka gore mosadi o nyaka go mpolaya, ka baka la gore o nthapetše manong. A gogēla ka lapeng la Ngwana Maile. A ruta Moeng bongaka. Ka goriale mo we o dirē la gore batho ba bangwe, ba t̄e ba mo rate. Ka baka la gore o t̄a ba a šoma modiro wa go šiya ke yēna. Ka lapeng le legolo a ka a ba šupa t̄helo.

5165 Mokholokoto a hwa. Ga go motho le ka o thii ya we a ka lwantšhago monna ge a ruta ngwana yo monyana bongaka. Le ge a t̄ha rate lapa le legolo. Dipolabolo di ka ba gona mo a moraka. O ile a ruta Moeng bongaka bakeng t̄ha šokane. Ba ile ba boloka mohu ka mokhwa wa molaš. Ba ba ba lla t̄hellō go t̄hena le mokhwa. Ngwana yo mongwe le yo mongwe a ija dijō fēla ka lapeng la mmagwe. Ka go t̄habana gore ba ka bolayana. Ka baka la lentšū le la la mohu a go lebolabola. Re t̄a re ke dipitsi re t̄a bona ka mabala. Ke gore re t̄a

bōna letsatsi la tšhupo gore go tša šupiwa mang.

5166 Moja lefa ba šupa šokane. Ka morago ga tšhello, molebendi a dira gore batho ba khabane. Ka letsatsi le we e be go nwea bja-la bja meriri ya dipendi. Bjale khwale pedi a di rahišege. Tšhupo ya moja lefa e tša ba ka morwana. Ka baka la gore lehono re ka tše ke ra kwana, ka baka la gore re hoše. Ka morwana bjaasa. Batho a bal ke ba gapêla felo go thii. Ba ile ba ba diripa tše pedi ka baka la lentšu le la la mohu. Buntši bja batho ba re mohu o bone mo a e hwa bjale a tšhinya polabolo. Ba la ba go latêla lentšu la mohu a baka ka ba ba le le baka. ke baka la bona ke go for re lentšu la mohu a le nyatšani. Bjale ba bona gore bokaeone ba homole. ke moka ke ge ba šupa šokane go ba moja lefa.

5167 (b) Bana ba Mokolokoto ba ba khoro tše pedi. Ka morago ga tšhupo ya moja lefa, ke moka bana ba tše ke ba kwana. Moja lefa o lala a lora a le ka mokhwa o mongwe. Bjale ka baka la ditoro tša gwe a gopolêla morwa rragwe gore ke yêna a mo loyago. Batho ba ba babjago ba a lafa ke Moeng. Batho ba re ngwa-

na yo a laetswego ke yo. Ke yêna yo we a go ba
a lebane go ba moja lefa. Ba bolabola ka goriale
le ka baka la gore ba ratiwe ke ngaka.

5168 Šokane a dula šaleng. Moeng a dula Theduma.
Ka moragô ga diphapano tša bona, ke moka ba
arogana. Šokane a re Moeng o wa ntoya. Moeng
a re go nyatša khoši ke go toga. Ke ge a
laelana le morwa rragwe. A khuduga mo we ma-
teng a ya a dula Theduma. Le ga go le bjale
a ka a šala a togêla ke ditoro. Ditoro tša šala
di thale naê. Monna a bôna gore bokaeone ke gore
ke khudugê, ka baka la gore, o gona a boya bo-
šego a e ta a tena. Ka baka la gore pheko ya
go aga motê, papagwe o mo file. Ka baka le we
o khôna go tena moteng. Šokane ke ge a khudu-
ga a yo dula šaleng.

5169 Šefane tša bana ba bona ke maina a bo-
papago bona. Bana ba Šokane ke moka ya ba
ba ga Šokane. Bjale ba we ba khoro e ya ga
Šokane ba ile ba ba le madimabe. Bomadimabe
bja bona ke go the tšee basadi. Molaô wa bo-
na ba phela ka go šegêla. Le gona lehono
Mašalla go tetšê dikhope. Ba ba bitšû gore ke
Mašalla ka baka la gore ba dutšû šaleng. Mo-
nna o gudiša ke motê. Motê ke moradi ka go-
bane o ta bêtêga bana. Banna ba we ba ta

godiša mote. A še ba bantši ba we o ka hwetšana go ba na le banca.

5170 Khoro ya Moeng. Khoro e we ke e kholo kudu. Ka baka le we e golêla ya moja lefa. Ga na bjale go šetše go tšeba ba bagolo gore šokane le Moeng ke khoro ka e thii. Le gore mogolo ke šokane. Moeng o diyo beya ke mohu. Ba tšebana fêla ka go bina nku. Le-loko la khoro ya Moeng ka moka ga bona ba tšeba go êpa fathe. Ditaba a ba tšha botšana le ba ga šokane. Moeng o na le mathatse ka baka la gore môya wa mohu o gôdimu ga gwe.

5171 (C) Moeng a diva khakantšhane. Moeng o ile a tšeya mosadi ga malome wa gwe. heina la mosadi e e le Pulane. O ile a dula le mosadi yo we le baka. Ka moragô a ya a tšeya Malephaka ngwana Maletso. Ka moragô a ya a tšeya Pulane wa bobedi. Pulane le Pulane ke bo ngwana Maile. Bjale Pulane wa bobedi o be a motšela morwa wa gwe. Pulane wa bobedi mo a bôna Pulane wa pele o re ke rakhadi. Bjale mokhalabje a bôna gore morwa wa gwe e tšhale yo monyana, a tšena ka ngwakhong wa mosadi. Bjale ka goriale mo we ke gore ona le basadi ba bararo. Go bolwabolwa ka gore o divile khakantšhane ka baka la Pulane le Pulane gammôgô le Malepha-

ka. Malephaka ke mosadi wa bo bedi. Pulane wa bo bedi ke mosadi wa boraro. Pulane wa pele ke yêna mosadi wa pele.

5172 Morwa wa Pulane wa pele e be e le Madame: Bophelong bja Moeng le yêna Madame a gwa ka gwa ba le mpherefere. Moeng o ile a tšeiša morwa wa gwe mosadi ba re ke Mkhadi. Mong wa mo-
te gwa ba ke mong Moeng. Ka moragô ga lehu la Moeng, moja lefa ya ba yêna Madame. A gwa ka gwa ba le motho yo we a bolabolago. Mosadi yo we wa Madame a ba moopa. Ka moragô a ya a tšeya mosadi wa the bulu-nto ka moragô ga lehu la Mkhadi. Ngwana maleto ona le ngwana wa mothankana leina la gwe ke Ramaja. Pulane wa bo bedi le yêna wa gwe ke Mkhoko.

5173 Madame ba ile ba mo tšeiša mosadi fêla. O ile a lebella lešaba le we la ga Moeng. Gwa thoka le motho wa koro. A ka a laêla mo a e hwa, ka baka la go tšhaba khakantšhane e we e ilego ya dira ke papagwe. Ge a be a ka ba botša gove moja lefa ke ngwana yo a ta go bêlêga ke Mkhadi, e be ba ta dira le-sata. Ke baka le we a ilego a fo hwa a homotšhe. A re bona ba ta šala ba di bô-na.

5174 Khoro ya ga moeng ya nya khoro tšē pedi.
 Ka moragō ga lehu la madome, bona beng the-
 -ana moeng ba ile ba khobakana khorong ya
 go šiya madome. Khobakano ya bona e be e
 le ya tšhupo ya moja lefa. Bana ba we ba le
 go gona ke bana ba malephaka, ba Pulane le
 barwa madome. Pulane wa pele o be a na le
 bana ba bararo. Basetsana ba ba bedi le ma-
 -thankana yo we e be go e le madome. Ke yē-
 na yo we a hwilego. Ngwarokwane ke yōna
 khadi e kholo ya motšhe o we wa ga moeng. Bja-
 le mo we khobakanong ya bona, ba dira gore yē-
 na a ba šupe moja lefa.

5175 Ngwarokwane o ile a tšielēga. O ile a re
 naa mohu mo a e hwa a ka a laēla. Ba ile
 ba ~~hwašana~~ hwašana. Ba hwetšana gore a ka a laēla.
 Bjale re go bona, khoši a e ke e twala khoši
 ga bedi. Goriale mo we ke gore moeng o twetše
 madome. Madome e be e le khoši. Bjale lehono
 Madome o hwile, o šile moradi. Ka goriale mo
 we moja lefa ke mokhadi. Lehono go ka boniwa
 monna yo we e ša ba go molebendi. Ke moka
 nna ke feditšhe dipolabolo tša ka. Ga gona le
 ba we ba belaēlago ba ka fo bolabola. Ke mo-
 ka a napa a homola.

5176 Khametšano e ile ya ba gona. Ka moragô ga polabola ya khadi, ba thôma go butšišana diputšišo. Barwa ba Pulane wa bobedi, ba re Mokhadi ke wa bo-kae mo khorong ya gešu. A ba ka ba arabiwa. Ba goma ba butšiša khadi gore e ba arabe. Khadi ya re, ke bolabotšhe ke re yo mongwe le yo mongwe a kwe mo we ke bolabotšego. Moja lefa a ka tšeya mothoka, mothoka yo we ke yêna moja lefa. Ba re aowa rena a re kwišiši. Pulane ke yêna moja lefa ka baka la gore o țile ga rakhadi ya gwe. Khadi ya re e be go kwala bjale leho no a go kwale, ka gobane o ile a dula le moeng. Mo la a dulê le madome ke mo we ga go ba go ța kwala. Ge le nyaka go tšôša khoro ya malome wa lena, dirang gore ngwana yo a ța go tswala ke Mokhadi, a yo tšeya moradi khorong ya malome wa lena. Ba ile ba gana lentšu le we. Bana ba malephaka ba re, rena re ba gortšetsi ba mollô.

5177 Ngwarokwane a re yo mongwe le yo mongwe ke moja lefa ka lapeng la bô. Ba ile ba ganetša gore o we a še molaô, ka gobane re ka țhe ke ra țebana. A re go bona nna mo we ke bolabotšego ke bolabotšhe. Ge le nyaka țebano, țebano ya lena ke e newe. Dipolabolo tie dintši a ke țhadi nyaka. Mo e be le nyaka go bolabola, nhabe le ile la bolabola mohu a țha phela. Ke mo.

ka a fetša polabolo. Ba ile ba bōna gore bjale o kwatile le bona ba the tha mo tswenya ka mantšū. Khoro ya Pulane ya ba e šele. Khoro ya Mkhadi ya ba e šele. Thefane thōna ba no bitša ka moeng. Ke mafello a taba tša Moholohoto le ditogolo. Ba ga šōkane le ba ga Moenga ba ka ba bolayana. Ka baka le we ke gore a še baloi.

S. 2. Phirigetšo ya boloi.

5178 Go phirigetša lapa la bo moja lefa ka boloi. Batho a ba swane, ka gobane ba bangwe ba nyaka go bolabola taba ka molomo. Bjale ba bangwe a ba bjale. Ba bōna molomo a tswenya. Bjale ba hwetšana tšela e bo-še ke go lomeletša lapa la bo moja lefa. Ka gobane monna ge a tšeya basadi a tšebe tša ka dipelong tša bona. Bjale ka goriale mo mosadi wa paka bogošana o tša lomeletša lapa le legolo ka boloi. A dirēla gore bana ba gwe e be bona bo moja lefa. Tomeletšo e we e nyarēla ka baka la monna.

5179⁽²⁾ Bjale ka Pute-pute. O be a na le basadi ba ba bedi. Mosadi yo mogolo e be e le mafe-fera. Wa bo bedi e le Mokhati. Mosadi wa pele ke ngwana wa malome wa gwe. Ke yēna yo we a tswanelšego go tswala moja lefa. Bjale monna a nyaka lapa le le nya-

898

K34/82

2455

na go fitiša le legolo.

5180 Mosadi a ne malala-mabe, malala-mabe a na le monna. Malala-mabe a monna ke gore o na le maata a go bolabola the thengwe le the thengwe moteng ka mokhwa o a ka khônago. Banna ba ta mo ganetsa, go bolabola gona a bolabotše. Bjale o ile a re a dutši ka lapeng la mosadi yo monyana, a re ngwana yo ke nyaka gore e bê yêna yo we, a ta šalago a twere mote o waka. Mosadi o ile a fotha ditebe tša gwe. A kwa a ba a tšeba gore dilo ka moka e ta ba tša ngwana wa gwe. Mosadi a thōma go golêla mosadi yo mogolo. Moja lefa a thoma go makala.

5182 Pute-pute a rovela dilo tše dikholo ka lapeng le le nyana. Mafefera a thōma go belaêla. A bōna ka mathō gore nyatšo e tšwa monneng. A re go monna dilo tša go šiya ke rakhadi di reng di fapana le lapa la tšona. A re go yêna wa the ke wa belaêla, ke bōna gore a o khone go di lota. Yo la o wa kwa o ta di lota, wena o ta no šala wa di tšeya ka moragō ga mo ke hwile. Ka gobane kekwa bothoko mo dilo tša ka di lewa ke tšheie nna mong ke tha phela. Tšheie ke dilo

898

K34/82

2456

tra go ja mekhopa goba dithare.

5182 Mafefera a dira gore taba e tibiwe ke batho. Ka moragô ga mo a fapane le monna ka dipolabolo, a tibiša ba bo leloko la bo monna wa gwe. Batho ba ile ba ya ka lona letsatsi le we ba ilego ba bitšwa ka lona. A ba thalošetša the bitšetswa. ke bitšwa ke nna ka baka la go bōna dilo tša lapa la ka dirwadiwa. O di rwala a e ya a di beya ka lapeng la mogadikane wa ka. Bjale ka goriale mo we ge ke mmutsiša, o mpoša mo nna ke tša khone go dilota. Ke le bitšetsa taba e we gore le nkwiše yōna. Ge a riale ke moka a fetša polabolo ya gwe.

5183 Dipolabolo tša Putepute. Ke nnete mo we mosadi a bolabolago. Ke di beya ka mo we lapeng le we ka baka la go bōna dilo tša ka di lewa ke tšhele. Bjale ge ke re ke botša mosadi, a nyake go nthokomela. Goriale mo we ke gore a kwe the we nna ke mmotšago. Ka baka le we, nna ke ge ke tšeya dilo tše we a di bolabolago ko di beya ka lapeng la yola a nkwego. Ke moka ke feditše.

K34/82

5184 Dilo tšie we tša boêla ka lapeng la bo tšona. Ka moragô ga dipolabola tša bona, banna ba thôma go bolabola. Ditaba re dikwile bjale ka goriale mo we a še ditopo ke taba. Goriale ke rangwane wa Putepute. Ge o di beile ka mo we lapeng le we, ka morago a ka tše ke a gana natio. Ke gore ka morago ga lehu la gwe. Ge a ganne natio a gona taba, ka gobane a utswa o filwê. Dilo tšie we a ke re di šiya rakhadi ya mmelaedi. O ile a dumêla. Bjale moradi yo we mo a be a nyaka dilo tša go šiya ke rakhadi wa gwe, nkabe a ê mo we rakhadi a gwe a lego gona. Manaka a we ka moka a boêlê ka lapeng la bo ôna. Khopolo ya ga go rena a re kwane nayo. Ge tše lewa tše lewêla mong wa tšona. Monna a kolokanya dilo tšie la ka moka ga tšona a di boetša. Taba ya fêla e tša mo we.

5185(b) Bogôši bo a tšefa. Dilo tšie we mo di be di dutši ka mo we lapeng la Mokhati, o be a bile a kukumugile. Bjale o ile a swaba kudu mo di boêla ka howa di tšwago. Tše bônê tholwana boreledi teng go yôna go a baba. Pelo ya moradi e ile ya swa kudu. Gore pelo ya gwe e ya swa, ba fo mmôna ka go ôta. Monna o fo di ya dilo fêla khopolo ya gwe e

898

2458

K34/82

tha go pola go bolaya. Bjale mosadi a kwata o
kwatetsê yuri.

5186 Lehu la bana ba Mafefera. O be a na
le bana ba ba thaano ba ba thankana. Moka-
ti a na le ba ba bedi. Go badiwa fêla ba tha-
nkana ka gobane ke bona di kêpêla mafora. Ba-
setsana a ba ne gae, ka gobane ba gola ba
ya magadi a bona. Bana ba Mafefera ba ile ba
tena ke tshakwane. Tshakwane ke bolwetsi bja
dikhomo. Bolwetsi bjo we dikhomo di hwa ka bjô-
na di nonnê. Bjale bana ba ile ba hwa ka ôna
mohwa o we. Khwedi go hwa ngwana. O tshabêga
lehono ke moka ka morwana o wa hwa. Ka
khwedi e ngwe ke moka yo mongwe o wa hwa.
Batho ba ba ba šita le go lla tshello tha le-
hu. Ka gobane bjale ke bolwetsi bja matšhona
a lapa le we.

5187 Monna o ile a dula mahu a mabedi gôdi-
mu ka maragô. Ke gore go hwile bana ba ba
bedi, a tše ke a dira tshelo. Ka moragô ga
lehu la ngwana wa boraro, o ile a kwa bo-
tshoko. A kitima le botšhokhotšwane. Ba mmotša
gore malala-mabe a tšwa nago. Ga gona motho
yo a loyago bana ba go. Bana ba loya ke we-
na. Re riale ka baha la gore ke mosadi wa
go, yo we wena mong o nyakago gore e be

ya mogolo. Bjale ba geno ba gannê. Bjale yêna o khola meetwa. Ka gobane wena o šitilwe mo la wa go mmotša.

5188 Gwa thinyêwa letšwa ka lehu la ngwana wa bone. Ka lehu la ngwana wa boraro, o ile a kitima le dingaka. Bjale tša mo thalošetša, a tšhaba go thinya lebita. O ile a no ômana fêla. A gopola gore o ta tšhoga. A ka a tšhoga. Ka pele-nyana a bolaya ngwana wa bonê. Mothare o gola ka dithabi. Ge e le motho o gola ka bana. Bjale nna ke ta ba bo thaka a di fele. Ka pelo go kwata a thinya lebita la ngwana wa boraro.

5189 Letšwa la swara Mokhati. Mothinyi wa lebita re go thinya a toga. Bjale o ile go thinya a fo dula. Ka moragô ga matšatši a the makae, ba bôna a tšola di tšwaro tša gwe, a di garola a di ija. A bile a thaloša le ka molomo wa gwe. A re nama ya mokete le mokete di a tšefa. O bolabola maina a ba-na ba la ba go hwa. Ke ge monna a kholwa gore dingaka tše la di be di bolabola nnete. Mosadi o ile a lala a ruma-rumêga bošego le mosegare. Batho ba thaba kudu. Ba re pudi ya go ja dingwe a e none.

5190 Pute-pute a thabêla Mokhatl. O ile a tswenyega letšatši le bošego bja lona. Ka baka la gore e be e le mamoratlwe, a mo kwela bothoko, a mo thabêla ke moka a fôla. Batho ba ile ba makala ge ba bôna a thabile. Polabolo ya monna ke gore o be a babja ke bolwetsi bja modukulugo. A ba ka ba kwišiša ge a bolabola gore o be a bolaya ke modikulugo. Ka gobane ka mathô le ka ditebe ba ile ba bôna le go kua dipolabolo tša gwe. Ba ile ba sitwa gore ba ka dira bjang ka gobane mpheko o phikile. Mpheko ke yêna monna. Bo makholo wa monna, ba mmotšwa gore o bolae bana ba go. Ge e le ngwana wa rena wa the ke wa likiša.

5191 Ba a tšwa ba ya ngakeng. Dipolabolo tšai batho di ile tšai ba tšai roba monna. Ke ge a lukolla pelo ya gwe. A re gona bokaoone ke go-tšwa gore yo mongwe le yo mongwe a yo e kwêla ka noši. Ba ile ba thabêla taba e we. Ke moka ba be-ya letšatši la go-tšwa ka lona. Ba boêla mago a bona go apeya dipoba. Ka letšatši le la go beiwe, ba ya ba gathana.

898

K34/82

2461

5192 Tša boya le Mokhati. Ngaka ya tšhalo-
ša diphiri ka moka. Molato o na le monna.
Ka baka la gore o ile a dutš'i le mosadi
a mmotša gore ngwana o swanetše go ba
moja lefa. Kentšu le we le ile la motha-
biša. A thōma go golêla yo mogolo. Ka mora-
go a yo tšeya dilo ka lapeng la bo moja
lefa, a diriša ka lapeng le le nyana.
Bjale mosadi yo mogolo a thōma go bela-
êla. Le ile la ba la khobakana la bola-
bola. Dilo tša boêla ka lapeng la bo tšona.
Ke baka le we a ilego a tšena ke môya
wa go nyaka go khola meetwa. Le hono la
ba la tšinya ka lehu la ngwana wa bo-
voro. Fetšwa la swara wa lapa le le nya-
na. O ile wa matha mo tšhabêla. Moloi ke
yo na we le mmoneng ka mathō a lena.
Ke moka ngaka ya fetša go laudiša.

5193 Le ga go le bjale bana ba Mafefera
ba ile ba hwa ka moka. Go ile gwa šala
bana ba banyana. Bjale bana gwa gola ba
lapa le le nyana. Ke moka taba ya
bona ya fêla e tša mo we. Ge e le mee-
twa o ile a e khola. Molato a waka wa
ba gona, ka baka la gore lerumu le tšwa
le monna. Ke khogo e nwele mae a yōna.

S. 3: Phirigetšo e baka marumu.

5194 Thobêla nama e budule e bose kudu. Ngwana o lwela ke ba ga malome wa gwe. Le bona ba swanetše go ba le ba ba ngwe ba le loko la bo ngwana. Ge la bo malome a ngwana le šabetšē gona ke mo we ba ka khonaga go mo phirigetšā. Fêla le yēna ka nosi a ka e polabolêla banna ba t̃a mo kwêla. Taba e ya kokobetšo ya moja lefa e thagiša ke monna wa basadi. Ge e le monna wa mosadi, moja lefa a tswēye. Ka gobane baratho ka moka ba swanetše go teba gore mogolo wa bona ke yēna moja lefa.

5195 Bjale ka Thebešeletšē le Mamarumu. Thebešeletšē ke monna, bjale o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke bo Ma-
marumu le Ngwana Maseokoma. Mokhalabje yo we e be e le rammotwana, a bile a tiya kōma: O ile a tšeya Mamarumu ke yēna yo we a go mo ntšha thakeng. Ke gore ke mosadi wa pele. Fêla e fo ba mosadi fêla. Ka morago a tšeya ngwana wa malome wa gwe Ngwana Maseokoma. A go ile go ba yo monyana ke yēna the tima mollō ka

gobane ke ngwana wa malome wa gwe.

5196 Thebešeletšē a nyatša lapa la Ngwana Mase-
okoma. Mosadi wa pele o be a na le barwa ba
bararo. Wa lapa la bo moja lefa a na le bana
ba ba bedi. A gogēla ka lapeng la mosadi wa
go bikiwa pele. Batho gammôgô le mosadi wa
malome wa gwe a ba ka ba di šala moragô
ka gobane monna mo a na le basadi go fêla
go e ba le mamoratwe. Bjale a botša ngwana
wa malome wa gwe gore bogošē o ka the ke
wa bo bōna, ke ta bo fa mothoka. Fe a re
o wa mo fetola. A mmotša ge yēna e le
mpja. O ile a kwa bothoko ba-keng tha
bampja bja gwe.

5197 Ngwana Maseokoma a tibiša Mosebeng.
Monna wa ka o nthera gore ke nna mpja. O bola-
botšē lentšū le we ka baka la mo ke mo fetola
polabolong ya gwe ya gore bogošē nka the
ke ka bo bōna. O be a bolabola ka bogošē
a re nka the ke ka bo bōna. Ke ra gore o
mputšišetša gore mo a mpoša gore ke nna
mpja molato wa ka keng. Mosebeng ke ra-
ngwane wa Thebešeletšē. Bjale a tšeya taba
a e dira go ba lehufa. Mosadi a ntšha me-
gôkhô pele ga mathô a gwe. Ke gonca a
bōna gore ke taba. A re go yēna homo-

898

K34/82

2H64

la ke taya nago. A phumula megokho ya ga gwe.

5198 Morebeng a ya le mosadi pele ga monna wa gwe. A fittha a dumedišana nae. Ba ba ba butsišana maphelo. Ka morago ga mo we a re, le nna ke tile mo ka baka la mosadi yo wa go. Ke no bona a fittha kowa gae ga ka. O re wena o fapane nae. Ke ile ke mma tša gore a boe, ka bona a lla. Ke ge ke dira gore ke te nae mo. Go ta go kwa phapano ya lena. Ke moka ke tile ka ona mokhwa o we. Monna a re di a kwala bjale a ka bolabola ra kwa.

5199 Dipolabolo tša Ngwana Maseokoma. Ka morago ga ditaudišo tša Morebeng, ba gafela mosadi gore a bolabole. O ile a thoma ka go lora bjale ka ge e le molaô. Nna a ke tebe thelo. Ke filo re ke dutši ke bona a e ta. A fittha a fo ema ka maoto. A re gonna, bogosi o ka the ke wa bo bona ke ta fa mothoka. Ge ke mo fetola ka gore o kwa mo kereng. Ke moka a napa a mpotša ge nna e le nna mpja. Bjale a toga. Ke nyaka gore a mpotše bo mpja bja ka gore keng. Le gore bogosi bjo we a bo bolabolago ke bo fe. Ke moka nna ke feditše.

5200 Dipolabolo tša Thebēšetšē. Ke bolabotšē ka mokhwa o we ka baka la gore a na diata. Ke moka ke ke feditšē ya ka polaboto. Mosebeng a re a ke kwe ga botšē. Ka goiale mo we e be ke khopela thalošo. A re go yēna modirō wa diata ke go šoma. Bjale yēna o hwetšana e ke modirō wa diata ke diala. Dilo di tšwa matšong a gwe ka baka la go dira gore diata ke diala. O ka tšena ka ngwakong, o tša hwetšana go swana le mo lapeng. hapeng go swana le mokhobeng. Motho a dutšī a na le diata. Bagoši a ka tše ke a bo bōna ka mokhwa o we. Ke mokhwa o we ke re go a na diata.

5201 Mosebeng o ile a lebella lapa le ka ngwakong. Ka moragō ga dipolabolo tša mokhalabjē, o ile a butšiša putšišo ya gore ke lebaka le le kakang o dutšī naē. Ke dilema tšē dintšī. O kile wa mmotša gore bošāedi a bo nyakege goba le kile la fapana ka baka la bošāedi. Go bolabola go wa tswenya, wena tšena ka ngwakong o bōnē ka nōši. Monna o ile a tšena ka tumello ya mong wa ngwako. A hwetšana gore ngwako o botšē. Ke a e tšwa a laela ke moka

898

K34/82

a, tōga. Mosadi a šala a le tšufing.

5202 Monna a šala a re o di bone gore a o na diata. A wa mmōna o itše go tšwa o tšhabile. Ke mokhwa o we ke re go go wena bogōi o ka tše ke wa bo bōna ka baka la gore ke wena mpja. Mosadi a re yo e lego khomo ke mang. Ka moka ga rena re dimpja ka gobane ke rena bo molatša digola. Lentšū le we le ile la tšaba monna. Ke moka ba thoma go lwa. Monna a ka tše ke a lwa le mosadi, ka gobane marapō a monna a tile. O ile a gobatšā mosadi. Balamodi ba fitha ba lamola. Ke moka ntwa ya bona ya fēla.

5203 Ngwana Maseokoma a tšhabēla batswading ~~ba~~ gwe. A fitha a ba a-nēgēla ka mokhwa o we taba e tšepetšego ka ōna go fithēla ge ba e lwa. Batswadi ba dira gore ngwana wa bōna a dulē. Ka moswana ba dira gore ba tšibiše ba leloko kamoka gore ba tše ba o kwe taba ya ngwana wa bona. The na madi a tše tšwarege. Ba ra gore o na le bana, yo mongwe a ka tšhabēga a hwa ka moswana ba tōga ba ba le molato. Ke gōna ke molaō wa gore ge o bōna ngwana wa go a fapane le monna o butšišē.

5204 Batho ba ile ba khobakana. Papago mosadi a re go bona, le bitša ke nna ka baka la ngwana wa lena šo o bolailwe. Bjale nna ke diyo khōna go bēlēga fēla, tōgo ke ya lena. Ke šitilwe go bolabodišana le mokhonyana ka baka la madi a, le a bōnago ka mathō. Ke mokhwa o we le kwago ke le bitša, ke le bitšetsa yōna taba e. Dia kwala goriale ke banna. Bjale e be re ka kwa yēna mogobatswa.

5205 Dipolabolo tša Ngwana Maseboma: Ke nnete ke go-batšitšwe, ke gobatšitšwe ke monna wa ka. Molato ke o: Ka tšatši le lengwe o ile a hwetšana ke dutši. A re gonna bogōši o ka the ke wa bo bōna. Ka morago ga mo we ke ge a mpoša gore ke nna mpja. Ka kwa bothoko. Ka ya ga Masebeng gore a yo mputšišetša bo mpja bja ka. O ile a ya le nna. Ka moragō ga dipolabolo ke moka a tōga. A šala a re o di bone ga ke re o mpja ka nnete o mpja. Lenna ke ile ka mo fetola ka gore a gona motho yo e lego khomo. Ka moka ga rena re molatša digola. Ke moka ke ge re thōma go lwa. Ke ge ke tōga ke e tša mo. Ke moka ke feditše.

5206 Taba kholo re tihōša ke madi. Mogolo-go-
lo yo mongwe o ile mo a e hwa a šiya thee-
ma the: madi a ile go falla le fatheng.
Ke makha a makae ba dirana ka mokhwa
o. Papago ngwana a re ke la mathōmō. Ge la
a be a tha mo gobatšā, e be re ta re mmo-
etseng. Bjale ka ge a mo gobatšitše, re a
šitwa gore a boetšwe moragō ka nte le
polabolo. The theki the noši the lle khomo
ya pholwana. Ka goriale mo we go swane-
tšwe go romela motho a yo o kwa gore mo-
nna yēna o reng. Aowa ba ile ba kwana
mo we lentšung le we. Ke ge ba nyakela
motho yo we a swanetsego goya. Ba hwetšana
Matsikinyane. Thepela o botšā Thebešeletšē re
bōna moradi wa gwe ka mono. O gobatšitšwe
molato keng.

5207 Matsikinyane a ya go butšišā Thebeše-
letšē. A hwetšana monna a dutšī khorong.
A fiṭha a dumedišana naē. Bjale a re go
yēna, ge o mpōna mo ke rumilwe. Ke
rumile ke ba ga Masekoma. Ba itše ke
te ke go butšišē gore molato keng. Ka go-
bane ba bōna moradi wa gago a gobatši-
tšwe. Ke moka ke ōna mantšū a we ba
nthumilego ka ōna.

5208 Thebešeletš'e o fetola thebaka. Ke a di kwa. Ke nnete ngwana wa bona o gobets'e, o gobatsitš'e ke nna. Le baka ke gore a ke kwane naê. Thepela o ba botš'e ba mmotš'e molato wa ka ke lefe. Ka moragô ga mo we o ba botš'e ke nyaka dikhomo tša ka ba dulê le ngwana wa bona. Thebaka tša goma tša ya tša ba botš'a mantš'u a mokhonyana wa bona. Bjale taba ya bipêla banna. Ba bôna ga bote gore a še ntw'a ya banna le basadi, ke marumu. Ba hwetsana gore ditaba tš'e di bolabolwago ke moredi wa bona di a kwala. Ba re o swanetswe go lifišwa ka khomo. Tš'e we a di bolabolago re tša no be-ya re di kwa ka moragô.

5209 O ile a lefa ka khomo. Ka moragô ga dipolabolo tša bona, ba roma thebaka gore tša mmotš'a gore a lefê ka khomo. The ile tša ya tša mmotš'a gore molato wa go o lekane ke khomo. Monna a ka a diêga, o ile a the botš'a gore thepela ke di kwile. Thebaka tša goma, tšaya tša ba botš'a gore o ile ke di kwile. Ka pela a šala a roma tša ga gwe thebaka tša iša khomo. Ba bolaya khomo. Ba botš'a thebaka tša bona gore the botš'e thebaka tša mokhonyana gore molato o fedile. Moradi

898

K34/82

2470

wa gwe o t̄a t̄a ka moswana. Ke moka
 t̄hebaka t̄ha gwe t̄ha goma t̄haya t̄ha
 mmot̄ša gore ba it̄še molato o fedile. Ge
 e le mosadi o t̄a t̄a ka moswana. Ke moka
 ke ōna mant̄šu a bo makholo wa go.

5210 Theb̄ešet̄še o nyaka dikhomo t̄ša gwe.
 Ka moragō ga mo molato wa madi o fedile,
 a nyaka dikhomo t̄ša gwe gammōgō le bana
 ba gwe. A re go t̄hebaka t̄ha gwe, goma
 e t̄hale ga lehono. Taba e t̄efa e t̄ha fiša
 ya fola e ka ba molat̄ša. O bot̄še ba ga
 makholo ke ba nyaka dikhomo gammōgō le
 bana baka. Ge e le moredi wa bona ba
 dul̄ē naē, nna a ke t̄ha mo nyaka. Theba-
 t̄ha boet̄ša mant̄šu a mokhonyana go ma-
 kholo wa gwe. Makholo a fetola t̄he-
 baka ka gore t̄hepela ke dikwile. Le nna ke t̄ha
 šala ke t̄ibiša batswadi ba ngwana. Ke
 moka t̄ha goma t̄haya t̄ha mmot̄ša.

5211 Batswadi ba ngwana ba goma ba bit̄ši-
 wa. Ba ile ba khobakana bjale ka pele.
 Bjale papago ngwana a ba t̄halošet̄ša t̄he
 bit̄šet̄iša. Mokhonyana o rumile motho mo.
 O re o nyaka dikhomo t̄ša gwe gammō-
 gō le bana. Ke yōna taba e we ke le
 bit̄šet̄išago yōna. Banna ba ile ba re t̄he-

898

2471

K34/82

šo the ba ba mongwai. Dikhomo le bana ba
we a ka the ke a ba bōna. Ka baka la
gore go thale yēna.

5212 Ba mo romêla thebaka. Ka moragô ga
dipolabolo tša bona, ba re re the ke ra
mmeya tsufing. Re swanetšē go mo tšibisa
gore a ka the ke a di bōna. Ke ge ba
dira gore thebaka tho mmotšā. Thebaka
thaya tša mmotšā mantšū a we. Monna
o ile a re o nyaka go tiya thebaka ba
mo ganetsā. ba re di a ila thebaka a the
bolawe. A ka a fetola thebaka o ile a
tšena ka ngwahong a lala go fithêla letšā-
tši le dikêla. Thebaka tša goma the the
na karabō.

5213 Molato wa mogale o rerwa ka marumu.
Go bōnagala gore bošego a ka a lala, o ile
a lala a gopola taba. Mo we khopolong ya
gwe a hwetšana gore o swanetšē go thopa
bana ba gwe ka ntwa. O ile a toga e
sale ka moswanyana, a tšeya khakhangwa,
thelêpê tša magagane le le rumu. O ile a
toga moteng wa gwe a tša bone ke motho.
Ba ile ba tša dutši khorong ba bōna a
tšwella. Mong wa mote a bōna ga boše gore

kitima a tēna ka ngwakhong a tšeya tša gwe.
Mokhonyana a kitima a gopotše go thebele-
tša mahhlole wa gwe ka lapeng, goba molomo-
ng wa ngwako.

5214 Ntwa ya bo magagane e ile ya lwewa
mohobeng. Batho bakhale diḥabani tša bona
e be di ~~di~~ beiwa mathogong ge ba robala. Ka
gobane e be ba tšeba gore naga a e robale.
A phakiša a tšeya. O ile ge a re mohobe-
ng ba gaḥana. Ke moka polabudišano ya ḥo-
ka. Ba thōma go lwa. Batho ba we e be e le
mphathō ka o thii. Barwa ba Masekhoma
ba thōma ba lebella. Ka moragō ba bōna
madi a falla. Ba leka ka maḥa go lamola
ntwa e we. Ba bōna gore e ya ba šita.
Ba ba amoga digale. Ba dira gore ba ra-
ke mokhonya. Ntwa ya bona ya fēla ka
go raka mokhonyana.

5215 Thebešeletšē o fiḥa le madi moteng wa
gwe. Ba moḥe ba thōma go mahala. Bjale
ba mmuṣiša gore molato keng. A re ke ile
ko poma masepa a mpaletšē. O poma mase-
pa ang. Ke ile ko bolaya Masekhoma ka go-
bane o gana le dikhomio tša ka gammōgō
le bana. Ba mmotša gore molato a o veri-
wi ka ntwa, o veriwa ka molomo. Bjale

bōna o thintše molato. Mokhalabje o ile a ba
ōmanya kudu. A ba botša ge e le mabjega.

5216 Mokhonyana le makholo go fentšwe mang, Ma-
kholo o fentše mokhonyana ka gobane o mo tho-
petše di thabani. Bjale ntwā ya bona a ya
ka ya išwa khorong. Mokhonyana a bōna ga
boše gore ke tšere ngwana wa mogale. Ka
goriale mo we bana ba moradi yo we wa ma-
monyadiwe ba ta ba bagale. Ka gobane le yē-
na mang ka nōši ke mogale. Makholo o nkamo-
gile digale tša ka. Bjale a ke thana maata.
Go leka noka a še go e tshela. Bokaone ke
gore ke butšiše digale tša ka. O ile a di bu-
tšiša. Makholo wa gwe a re, di gōna, fêla
o ka the ke wa di bōna. Ke moka ke tša
morwa wa go.

5217 A botša moradi wa mamoratwe gore di padi-
le. Wa the ke wa fêla pelo mogatsāka. Bo-
goši bona le malapa a bjōna. Ke be ke itšē
o ta ba mogolo wa mošāša o. Bjale bo malo-
me wa morwa wa lapa le la ka go ba ke
nyaka go le phirigetša ba mphentše. Ge
nka hwa, ba ka ta ba le bolaya ka di tha-
ni tše la tša ka. Di thabani tše we di na
le thengwe. Moradi wa mamoratwe a re ke
a di kwa. Fêla phōšō e nago o kitimelago

898

2474

K34/82

go metsa. Nna botala bjo ke moka ke a te-
ba gore ke na ngwana wa lapa le šele. Wa la-
pa la borêna ke yêna.

5218 A ntšha khomo a rapêla ba ga makholo
wa gwe. Ba ga makholo wa gwe ba gumiša
khomo. Ba re re thabile kudu ge moswe a
le bogale. Mo la e be e le wena motho o šele
nka be re bolatile. Ba mo fa mosadi wa gwe.
Morwa wa gwe a ba moja lefa ka moragô ga
lehu lar papagwe. Ke moka ditaba tša
Thebešeletšê le Ngwana Maseokoma tša fê-
la di ta mo we. Marumu a la a go thupiwa
a ile a ya mothang go fukiwago dithapô tša
mohu.

5219 Thalošo ya mantšu a: Khomo le Molatša di-
gola. Ke mantšu a a ilego a thagiša ke
Ngwana Maseokoma ge a fetola monna wa
gwe. Ka gobane o ile a mo fetola ka gore
a gona le yo e thenago le go khomo. Khomo
ke thelo the the lewago. ke ge e hwile e
ya lewa. Molatša digola ke dilo tše we di
rego go hwa ba di latša, ba the ke ba
dija. Bjale ka mpja, Motho, Pokolo le
kātse. Ke mokhwa o we monna a ilego a tha-
bêga ka gōna.

Temana ya 2: Khaolo ya moja lefa, nnete e
tšwa ^{tumelamone} gaeleba leloko.

5220 Monna a ka khaola moja lefa ka tumelano le ba leloko. Ke gore ba we ba ta re go mo a hwile ba sala ba khona go bolabola. Taba e we e boima kudu go khaola motho madulong a gwe. Batho ba khale e be ba thompha lentšu la mohu. Ba re lentšu la mohu a le nyatsiwi. Tumelano ya gwe ke bo morwa rragwe, bo malome wa ngwana gammôgâ le khadi e kholo. Dikhomo tša go nyala moja lefa, ga ntši di tšwa monyalong wa khadi. Ke mokhwa o we taba e nago le boima kudu. Ka gobane khadi e ka the ke ya dumêla gore lapa la yôna e be le le nyana.

5221 Taba kholo ke taêlo. Taêlo ke yôna e we e ka dirago gore moja lefa a boetswe ka fathe. Bjale ka ge motho e le khozi, ntona goba ngaka. Ke ge e no ba motho fêla. Motho yo mongwe le yo mongwe mo a phela o na le pheko ya mote. Bjale ngwana yo we a ka laelwago pheko e we, keyêna yo we e ta ba go moja lefa. A e pakêla yôna o filwe. Ke mo we o ta kwago batho ba re moja lefa ke yo. Lebaka ke gore

o laetswe.

K34/82

5222 Moja lefa o nyatša papagwe. Ka goiale mo we o a e khudisa. Ka baka la bo e khudiso bja gwe, o ta humela bo e khudiso bja gwe. Ka baka la bo e khudiso bjo we bja gwe papagwe o na le maata a go mo raka ka gare ga mote. Ka gobane mokhalabje o ta leha gore o wa mosala ke moka a mo tiya. Bjale mo we o na le lebaka le le bote la go montša ka moteng. Ga gona le motho ka o thii yo we a ka emago nae. Dipoo a di be pedi ka lešakeng ka le thii, ka gobane e ngwe e ta bolaya e ngwe. Bjale ge a tšwele ka moteng ke moka ditaelo le mathogonolo a ka the ke a di hwetsa.

5223 Bjale ka Malesa. O be a na le basadi ba ba bedi. Mosadi wa pele ke Marwale. Wa bo bedi ke Ngwana lewele. A bile a dutši le mosadi wa mošegêlwa wa go šiya mogolo wa gwe. Leina la mosadi ba re ke Matou. Marwale a twala bana ba ba bedi ba bathanana. Ke yêna yo we a twanetsêgo go tswala moja lefa. Ngwana lewele o ile a ba le madimabe ka baka la gore o ile a ba moopa. Matou o ile a fo ba le bana ba banenyana fêla. Maata a monna a ba ka lapeng la

Marwale.

5224 Morwa Marwale a golêla papagwe. O ile a robala le mosadi wa papagwe yo we Ngwana Muto Lewele. Aakwa ba re, o ile a ba tswara ka nōsi. O ile a ba tswara ka mokhwa o: O ile a tsogêla go rêya dinonyana ka bolepa godimu ga mounō. Bjale tša swariwa, a numêla a di tanyolla. O ile a tša tōša mafofa meneweng. A bōna mosadi wa gwe a e tšwa a rwele pitša a yo kha meeti. Khaufsi le mounō a bōna morwa wa gwe. Ka morogō a bitša mosadi. A rola pitša a rogêla. Mosogana a tše ke a mo fa tšebaka a mo wēšetša fathe. Mosadi ala kobō ka lebelo. Ke moka a mo kwaediša. Ba thōma modirō wa bona.

5225 Mosadi a bōna monna wa gwe, a tšhaba a šiya pitša le kobō. Mosogana o ile a kwaediša mosadi. Bjale a lebella godimu, a bōna monna godimu ga tše thave. Mosogana yēna a bōne tšelo ka gobane o lebeletšē fathe. A mahatša fēla ke mosadi mo a mo kharametša. A leha ka maata go mamerêla mosadi. Ge a mo kharametšitšē a re go troga a napa a tšhaba. Monna a šala a maketšē gore o tšhabang. Ka lebaka lewe o be a go-letša burikhwie. O ile ke lebella

898

K34/82

gôdimu a bôna papagwe. le yêna a tšaba a goletšä barrukhwe.

5226 Ngwana Lewe e be e le mamoratwe. Papago mosogana o ile a o kwa boḥoho ku-ku. A re go morwa wa gwe, o ḥa kwa mênô a go e ḥhale a marwa. Morwa a ka a kwisša dipolabolo tša papagwe ka gobane o šetše a e tšwa bodibeng bja papagwe. A thôma go fapana le papagwe. A mo tete-metša ka gore o nyaka go mpolaya. Khanthe mosadi o ile go tšaba mo we, o tšo romê-la ḥhebaka ga monna go rapêla. Ka morago ga tetemetšo, a tiya papagwe.

5227 Ke ḥagoletše leokana le itše go gola la nthaba. O ile a mag mo gobatša kudu. Bjale malesa a dira gore banna ba khobakane gammôgô le ba ga malome wa morwa. A botša le khadi yêna mammuwi wa dikhomo tša go nyala marwale. Ka lona letšatši le we a go ba botša gore ba ḥe ka lona, ba ile ba tšogêla. Bjale ka ge ḥheema ḥhe re, tula e apeilwe a e lewe ka mphaka. Ba ile ba gaḥana ka moka ga bôna.

898.

2479

X34/82

5228 Malesa o thulošetsä banna dipolabolo tša gwe. Ditaba tša go bolabola ka tše gae, di bolabola ba dutši fathe. Ke gore ge ba bolabola a ba eme ka maoto. Mmolabudi o fo bolabola a dutši fathe. A re le bitša ke nna ka baka la ngwana yo waka. Ngwana o mpolaila bjale ka ge le mpōna ke le bjale. Molato o mpolaēla mo ke mo sola mesepele ya gwe. Bjale ke re tang le nkwiše taba ya ngwana yo. Ge ke ne le phōšō le tše ke la tšhaba go mpotša phōšō yaka. Ke moka ke tšona dipolabolo tše we ke le bitšetsago tšona. Ge a riale a fetsä dipolabolo tša gwe. Ngwana o ka bolabola re kwe tša ka ganong la go.

5229 Dipolabolo tša Pule. Ke yēna morwa marwale. Ke nnete ke mo teile bjale ka ge le mmōna ka mathō a lena. Ke ile kakwatša ke lentšu la gore ke hwe mēno a ka e sa le a maswa. Ka mmotša gore molato keng papa o nkhopolēle lehu. A re ke ya go botša. Ke ge ke tšula ke pelo ke mo tiya. Ke lona lebaka le we ke mo teilego ka lona. Mo a riale ya ba ke moka o feditšē dipolabolo tša gwe.

898

K34/82 2480

5230 Ditaba di ile tša bipêla banna. Banna ba kwa ba the ke ba kwisša. Ba re go mokhalabje, re a kwa fêla a re hwe ga botše go re taba kholo ya go tšša ntwā keng.

Malesa a re ke monna ke gudile, a ke nyake go bolabola ditshêlê. Ke re ngwana o mpolaya mo ke mo laya methepele ya gwe. Lentšu la go hwa, ke itše ka baka la methepele e ya ga go, o tša hwa mēno a go e thale a mašweu. Ke moka ke tšona ditayo tša ka tše we. Ba re bjale re a kwa. Ngwana o na le phōšō ka baka la gore ngwana ke yēna wa go laiwa. Bjale ka gobane o thabile ke leokuna, go tša dirēga bjang. A re mmutšišeng the we a the belaēlago, a le botše ke nyaka go the tšeba.

5231 O swanetše go tšiša ngwana moradi. Ka moragō ga lentšu la mmutšišeng, ba mmutšiša. Ngwana a re a gona the we ke the belaēlago. Ke filo gana fêla lentšu la gore ke hwe. Banna ba re, e ka ba moradi o tšē tše o mo tšišitše. A re aowa. Bjale le bolabotše thōgō ya taba. The thodi tha more ke lehudu. A re ke di kwile. Moradi wa gwe ke yo mogolo. Go nyala ke mo nyaletše go tšē fêla khomo ya twetši. A napa a ēma a ba šupa khomo ya twetši ya go fediša.

898

K34) 82

2481

monyalo wa mosadi. A ntšha le pudi ya go kha-
pêla thegô tha meeti. Ba ga makhola wa gwe
a ba ka ba mo tswenya bjale ka ge le bona
ba šetše ba o kwile ditshêlê tša makhonyana
wa bona. Ke ge ba mmekêla mosadi wa gwe.

5232 Mose a o ke o lebala lehudu la ôna. Ka
moragô ga mo ba mmeketše mosadi, a ka a
lethetša go robala le mogatša papagwe. Mosadi
ke the thuêla, wa mmônêla ke moka go fe-
dile. Ge o mmitša a gane. Ke moka a thôma
go-disa papagwe ka ngwakhong o we a robala-
go. Mothang a thaya ka ngwakhong wa Ngwa-
na lewele ke moka o tšwa ka ngwakhong wa
mosadi wa gwe, o robala le mogatša papagwe.
Ke moka o fo diva ka mokhwa we. O togê-
la kharebe o nyaka motseta.

5233 Ba ile ba lwa ntwa ya di-lepe. Ka mora-
gô ga matsiši a the makae, mokhalabje a
le-moga. O ile a lemoga ka baka la ngwetši.
Mothang a tha robala ka ngwakhong wa gwe,
o troga a no kwata. Bjale a diva gore a the-
pele bošego. Ka tsatši le lengwe ba thwa
ba e nwa bjala. Mokhalabje a ya a robala
ka ngwakhong wa ~~Ag~~ Marwale. Morwa o tšeba
mokhwa wa papagwe, gore mo a robetše a
troge ka pela. Ke ge le yêna a bula ngwa-

ko wa papagwe a robala. Khanthe o wa mo kwa. Ke ge a tloga a ya hwetsana morwa ka gare ga ngwako. Ba thoma go-lwa. Ba ile ba gogelana dilêpê le morumu. Morwa a rêmu papagwe letsoho.

5234 Batho ba la ba go bitsiwa ka ntwaga ya pele ba goma ba bitsiwa. Ba ile ba tja bjale ka pele. Bjale mokhalabje a thaloša dipolabolo tša gwe. A re mabapi le ntwaga ya pele e be ke gopola gore ngwana o dira ke bogope. Bjale lehono ke mo tšebetšê mosadi, a na taba naê. Ge ke tšena ka ngwakhong wa mmagwe le yêna o tšena mengwakhong ya basadi baka. Go tloga lehono a ke tša mo nyaka mo moteng waka. Ke mo tšebetšê mosadi ke monna a tšwe moteng a bônê wa gwe mmoto a dulê. Ke moka ke taba ewe ke le bitšeditšêgo yôna.

5235 Pule a laelwa gore a tšwe ka moteng. Ka moragô ga dipolabolo tša papagwe. Banna ba re ke nnete dipôô a di be pedi moteng. Bjale re a kwa, ge a tšwele mo moteng, o tša mo laya bjang. Lefa la ga go o tša le tšeba bjang. Mokhalabje a re ngwana yo we o tšwile ka pelong ya ka. Ka baka le we a ke tša nyaka a hwetsana tše tšengwe tša

lefa la ka. Ka-rola ya lefa la ka ke e ne we ke mo tšeišitšego mosadi. Moja lefa wa lefa la ka ke tša le botša ka moragô ga mo a tšwile mo moteng. Morwa wa gwe a tšwa moteng wa papagwe, a ya a dula ga wa gwe mmoto.

5236 Lefa ka moka a le gafêla Ngwana Le-wele. Pele ga go mo gafêla o ile a bitša batho ba la gape. A re go bona lehošo ke nyaka go ntšha tša ka ganong ga ka. Ke ile ka lebotša gore ke tša be ya ke le botša. Bjale le tšebe gore lefa la-ka ka moka ke tša lefa mantwana e khorong. Ge e le mo-vatho wa Pule ke tša mo tšeiša mosadi fêla. Ka gobane nka tše ke ka khôna go fa yêna, ba ka tšwa ba e lwa le mogolo. Ke moka ke feditšê.

5237 Ba nyaka go tšeba gore mantwana e khorong ke mang. Malesa o ba tšalošetša mantwana e khorong. Mantwana e khorong, ke gore motho yo we ke tša go mo fa, le tša tšwa khorong le tša nyake, ka baka la gore a tša mo swanêla di bile a tša mo lebana. Le-ina la gwe ke mang. Gape ke le butšitšê le-ina ke re ke mantwana e khorong. Ba ile ba palakana a tša ba botša nnete. Nnete

898

K34/82 2484.

e na ba mantwana e khorong. Ge e le moja lefa yena a gona ka pelong ya papagwe.

5238 Thinyi thinyi e ya e thinyetsa, agi agi e ya e kagela. Ke dipolabolo tsa malome wa Pule. O botša motogolo wa gwe. Gore o wa bōna lehošo lefa la papago le tšwa ka ganong ga go ka baka la go the-kwe ga go. Papago o bolabotše phatalatša, mang le mang o wa tšeba gore wena o ntšhitšwe ka khoro. A o thale gōna ka khorong ya papago. Lehošo o go ntšhitše gapē ka gare ga lefa la gwe. Ka goriale mo we papago a re mo-ne molato. Molato o gōdimu ga go. Ka moswana a re nyake go kwa tše dingwe. Ge o nyaka lefa la papago, o the ke wa re botša, o no ba o thepela o le noši. Ke moka malome wa gwe a fetsa dipolabolo.

5239 Malesa a fa Ngwana lewele lefa la gwe. O ile a tšena ke bolwetsi bja thehuba the thegolo. Bolwetsi bjo we wa bōna bo go tšene ke moka lehu le go lebane. A bōna ga boše gore lapa la barwa e no ba la mosadi yo mogolo. Lapa le we a nyakago go lefa bo-ja lefa a le na ngwana. Ke ge a palakanya lefa la gwe. Ke gore a tšama a lefiša ka leina la mosadi. Ditšhalete tše we

898

K34/82

2485

a go ba a le nats'o, a di fa moradi. A mmotš'a gore lehu le a tšaletš'a. O tše ke wa kwa ge ba go butšiš'a wa utulla.

5240 Karolongana a e fa moratšo wa Pule. O ile a mo fa ka baka la gore o be a tše-š'u a tšee moradi. O ile a bōna gore moradi o ta šala a tšhoga ke moka a utulla lefa. Ke ge a bitš'a khadi, a mmotš'a gore wena o sware moradi yo ka matšogō a mabedi. Ge a ka o kwa ba mo twenya ba re ba nyaka lefa, o ba botš'e gore le go kae. Ge lefa e be le le gōna nkabe a lifile. Lefa le le lego gōna ke tšona dikhomo tše tš'a ka šakeng. O ile morwa wa gwe a tšee moradi ka tšona. Ke moka ke ōna mantš'u a ka a we.

5241 Pule o ta feta le bogolo bja gwe fêla. Ka baka la bogolo le tše ke la mo phikhiš'a, le mo dumêlê gore ke wena. Tše we ke tša thenyakego ke gore a jê tše thengwe tša dilo tš'a ka. Dikhomo tše we a go ba a tšama a di fiš'a, o be a tša mo šupi. O be a šupa fêla moji wa tšona. Ke moka a fetš'a ditaêlo tša gwe.

898

2486
K34]82

5242 Lehu la Malesa. Ka moragô ga lehu, ba nyaka gore dilo ka moka tša mohu dikhobakane. Dithapo ka moka di ile tša khobakana. Manhhapana ya ba mothaku. Ba dutši ba tēba gore mohu o ile a šiya dilo tše di-ntši tše bjale ka dikhomo le ditšalete. Ba butšiša moradi yo mogolo. Yēna a ba bo-tša-gore a ka a ~~bo~~ mo fa thelo. Ka moragô ga mo we ba butšiša yo manyana. He yēna a ka a utulla thelo. Bjale ba thōma go otella yo manyana ka baka la gore ma-hu o be a okiwa ke yēna. Khadi ya re le tswenya motho wa batho ba we. Go ška motho a še go tšeya molato. Ke moka ba napa ba homola.

5243 Pule o nyaka lefa la papagwe. Ka moragô ga thello, mothang ba fokago ~~mo~~ Dithapo tša mohu. Ka moragô ga mo nyaka e fukile dithapo, a re ke nyaka ka moka mothaku wa papa o badiwa. Mmadi o ile a thoka. Ba mmotša gore ke wena yo we wa go ba o swanetše go o bala ka gobane ge papago a e hwa o be o le gona mo gae. A gona the we o ka the bōnago, dilo ka moka ba di dutši gōdimu ka moragô. Lehu le a tšhoša nkabe ba ile ba di utulla tšatši la mathōmō. Ke moka morwa a šita

ke go hwetsiana lefa la papagwe.

5244 Motho o wa laelwa le go fiwa. Mohu o ile a fa mosadi yo monyana lefa la gwe Ngwana hewele ka gobane o ile a fiwa, lefa le ile la moata la tswalla. Mote o ile wa thubêga ka baka la go tšhaba Pule, ka gobona gore a ka the ke a khobakanya lefa la gwe. Ge e le Pule o ile a šita ke ma we lefa la papagwe le le go gōna. Ngwana hewele a ya a dula ga wa gwe mmoto. Marwale le morwa wa gwe ba ya ba dula ga wa bona. Ke moka dikhaka di ile ka mohlweng. O ile a ba a tšeya mosadi ka dikhomo tša go šiya ke monna wa gwe. hapeng la Ngwana hewele ba thapa ka lebese. Morwa Marwale a feta fêla le bogolo bja gwe. Mafello.

5245 Mantwana e khorong o khumana boja lefa ka baka la go the šisingwê monna wa gwe. Motho a boete mo a tha phela ga boete. Mothang a le bolwetsing bjo bogolo batho ba mo šisingwa. O boetše borathaneng ka baka la gore dibi tša gwe kamoka o fo dira ka ngwa-kong. Dibi tša motho yo mogolo di a šišimiša. Dikhotella ke mosadi wa pelo. Mokhotendi ka metha ke yēna yo we a fêla-

898

K34/82

2488

go a tšeya tšefoka. Ba-šišingwê ba feta
le go šišingwa ga bona. Ke mokwa o we ba-
mantwana e khorong ba fêlago ba hwetšana bo
moja lefa.

5246 Ngwana a swanêla go ba yo mogolo pele
ga papagwê. Ke mo we o kwago baroka bare
bana ba khoši re loba ka moka, ka gobane yo
we e tar ba go khoši a tšibiwi. Ke nnete
ngwana yo we e swanetšego go ba moja lefa
a tšibiwi. Bona beng ba mote ba ka mo
teba empa batho ba šele ba ka tše ke
ba mo teba. Ge papagwe a ka kwa motho
a mmotša gore lefa le ka moka ke la go, mo-
tho yo we o swanetš^o go fiwa molato. Ge
ngwana a ka e khudiša mathong a papagwe,
papagwe o wa mo kokobatsa. lefa la ya ka la-
peng le lengwe.

5247 Bjale ka Khwadimarema. O be a na
le basadi ba bane. Mokhalabje yo we e be
e le rammotwana. A bile a tiya kōma.
Moradi wa pele leina la gwe ke malešaba.
Wa bobedi ke Phaphaa. Wa boraro ke
mošegêlwa. Mangwedî Wa bone ke Mokhadi.
Moradi wa pele o ile a rahiwa ke monna ga
mmōgō le morwa wa gwe. O ile a mojaka mo
raka kante le go tšibiša ba leloko la ga bo.

898

2489

K34/82

E be e le yēna yo a tswanetsēgo go tswala moja lefa ka gobane ke yēna ngwana wa malome wa gwe.

5248 A šupa ba gabo ba ga morāba ngwana wa moradi wa bobedi go ba yēna moja lefa. Ka mathō e be ba bōna gore mmago bona a gona ka moteng. Ka diṭebe ba o kwa gore o vakilwe. Bjale ba šitwa go ṭenēla ka baka la gore a ba bigiwa. Mogolo golo o ile a šiya ṭheema ṭhe; Nama ya beta e a songwa. Bjale pele ga gore ba dumelane le taba e we, ba nyaka go ṭeba mapapi mabapi le moradi yo la a swanetsēgo go tswala moja lefa.

5249 Khwadimarema o nyaka go bolabola thopa. Ka moragō ga mo ba mmutšišišē moradi wa moja lefa, ke ge a re taba e we ke ṭa le anēgēla ka theko. Lehono ke le bitšeditšē e. Ba re pele ga gore re kwe ka yo we re mmutšišišago, ga e a re ṭene. A re le ge le ṭha nyake go ṭena, nna ke le botša gore ke yēna moja lefa. Ka gobane yo we le mmutšišišago o tšwile ka maforo. O ka tšwa ka maforo, o ka gona wa hwetsana botša lefa bjang. Re nyaka go ṭeba gore o tšwile ka mokhwa

mang.

5250 A dira gore ba yo di bolabola ka thopeng. A ba ka ba mo ganetsä, ba ile ba ya mo we thopeng. A ré go bona, mosadi yo we le bolabolago ka yêna, o tugile mo ka baka la go the kwane le melaô ya ka. O ile wa botša mang. Mo we ke ile ka tšhivaga. Go tšhivaga ke gore go the gopole. Bjale ba re go yêna, re nyaka yêna a boya mo, ka gobane a re tebe molato wa gwe. Awa ze gôna le tha o kwe mo we nna ke le botšago, bo-kaone ke gore le palakane. Ba re mo we go wa kwala. Ke mo-ka ba palakana ka nte le tumelano ya moja lefa.

5251 (b) Khwadimarema a tšwa ka moteng. ~~Ka~~ morago ga phapano ya dipolabolo tša moja lefa, ntwaga ya ba gôna magareng a papa le morwa. O ile a botša morwa wa gwe wa lapa la bobedi gore ke wena mong wa dilo tše ka moka. Morwa Phaphaa a gola a teba ga botše gore moja lefa ke yêna. Phaphaa o fiwa boja lefa ka baka la go ratiwa fêla. Batho ba leloko a ba ka ba di šala moragô ka baka la gore o nyatsitše mantšu a bona. Bona

898

K34/82

ba ile ba re re ta di bōna tšatši la bo-felo. Ke gore ka moragō ga lehu la mokhalabje. Gore ke mang yo we a tago šupa ngwana yo we.

5252 Ntwa ya Khwadimarema le morwae. Morwae o ile a gola a mo tšeiša moradi. Ka moragō a ya a tšhabiša moradi yo mongwe. Papagwe a monyalla moradi yo we. Phapano ya bona ya ba gōdimu ga kōma. Papagwe a tiya kōma. Morwa wa gwe a laola kōma ka mokhwa o we a ratago. Ge mokhalabje a re o sola ngwana, ke moka o thōma go tiya papagwe. Mmago morwa o ēma le morwa wa gwe. Gwe bontšha-gala gore ba nyaka ge mokhalabje a e hwa, morwa a šale a buša.

5253 Thegōdi ba bolaitle leeba šala o buša. Lentšu le la thegōdi le ile la bolabola ke khadi. Tšatši le we e be e le monyanya o mogolo wa dikhwale tša kōma. Mokhalabje o be a nyaka go thepidiša monyanya ka mokhwa o we, o yago wa thepela ka gona. Morwa a dira ka mokhwa o we a ratago. A e fa thaka tša gwe. Bjale mokhalabje a sola morwa wa gwe. Leina la gwe ke Nkatholeng. Mong leina la baduledi le ile la

898

2492
K34/82

phirigetsa ke la Nkatholeng. Ka mohlwa o we wa ditaola tsa mabjale. Morwa a ba a kwata a tiya papagwe. O ile a idibala, a phafoga bošego. Ke mo we khaitšedi ya moidibadi a ilego a re leba sala o buša thego di ba bolaiile.

5254 Taba e boniwa ka gae pele ya khona e ya khorong. Bjale mokhalabje a dira gore ba-gabô ba khobakane ba tše ba o kwe taba. The bitšetšwa the a tšhoša. Ba ile ba ya. Bjale ka yona khadi e ile ya ba gona. Bjale bosele re nyaka go kwa, bjale ka ge re bōne ngwana a tšilo re bitša. Nonyana go lla e thobiwago. Ka goriale mo we ke gore mokhalabje o swanetše go thōma go bolabola.

5255 Khwadimarema o thaloša dipolabolo tša gwe. Ke bitšitše ke nna, ka baka la phapano ya-ka le ngwana yo. Phapano e we e bile e dirile gore nna ke bolaiwe. Ngwana o laola dilola ka moka ka nte le taelo yaka. Bjale ge ke re ke ya mokhala, o wa mpolaya. La mathōmō ke ile ka fo homola. Bjale lehono ke hwela go mokhala mo a nyaka go thinya mabjale a batho. Ke re mputšišetseng gore molato waha keng mo ke bolaiwa. Ke moka ke feditše tša ka ditaušo. Ditaba

ge bā bolabola ka the lapa ba fa bolabola ba duti fathe.

5256 Dipolabolo tša Nkatholeng. Tama dikhoši. Ke nnete ke teile papa mo we a ba go a idibala. A ka mo tiya ka phōō, ke mo teile ka baka la go bōna a feregethela mo ke laola mabjala a dikhwale. O ile a mpotša gore dilo ka moka ke tša ka, ka moka ga tšona molau-di yo mogolo ke nna. Yēna o tšofetše ke tša noya ke mmotša lentšu fēla. Bjale a diri mo we yēna a ilego a mpotša. Ke mokhwa o we nna ke ilego ka mo tiya ka ōna. Ke dirēla gore a bolabole nnete. Ke moka ke feditšē tša ka dipolabolo.

5257 O ile wa dikhōna di khonē. Banna ba re, wena o ile o wa dikhōna. Rena re ka the ke ra khōna go bolabola ditaba tša morwa le papagwe. Goba o wa go bolaya goba a go bolae ka moka ~~di~~ di tšeba ke wena le morwa wa go. Fēla a go bolaya re tša tša re go boloka. Ke wena yo we o mmeilego bolaudi. Ke moka banna ba fetsā mantšū a bona. Ba laēla ba tšoga.

5258 Khwadimarema a tšwa ka gare ga mote. Ka moragô ga dipolabolo tša banna, a bôna ga boete gore ngwana o ta šala a mpolaya. Ka gobane a ba ka ba bôna ngwana phišô. Ngwana ge a ta tšwa ka moteng go tšwa dipolabolong tša banna. O ile a tšya ngwako wa Makhadi a ya a dula ga wa gwe mmoto. Leeba la šala le gôta moteng. Mwa ya bona ya fêla e ta mo we.

5259 (C) Lehu la Khwadimarema. Mosadi mo a rakiwa a tšoge le ngwako. Malešaba o ile a rakiwa a šiya ngwako wa gwe. Ba ile ba rwala mohu ka ngwakong wa Makhadi, ba ya ba mmeya ka ngwakong wa malešaba. Go viala mo we ke go šupa gore mong mosadi wa mohu ke yêna. Ba ile ba mo utšha a le ka mo we ngwakong o we, ba mo iša mabiteng.

5260 Thello e ile ya ba khakantšhane. Mosadi yo la a go ba a tšhepišitšê morwa wa gwe go ba moja lefa, o ile a lla a le ka lapeng la gwe. Malešaba o ile a bitšwa ~~bor~~ go gabo go tšilo lla thello tšha monna wa gwe. A ka a gana o ile a ta. Makhadi le yêna o ile a lla le malešaba ka lapeng la gwe. Phaphaa yêna a

na ba noši le batwadi ba gwe fêla. Ba ile ba lla thello tha moku tha fêla.

5261 Tšhupō ya moja lefa. Ka moragō ga thello ba ile ba ya ba rēra ka moja lefa. Bjale batho ka moka ba re moja lefa ke ngwana wa malešaba. Ka baka la gore ke ngwana wa malome wa gwe. Ba bangwe ba re, o ũa ba moja lefa bjang ka baka la gore mmagwe o be a tšwile ka moteng. Ka lona le baka le we a hwetsāna ditaēlo. Ba re a go khathalege. Ke yo no a go ba a nya-ka go mmeya bo moja lefa a hwetsāna ditaēlo ka gobane o ile a thoriša papagwe. Khadi ya re ngwana wa malešaba ke yēna mong wa mošaša o. Ka moka ba ile ba re thobēle.

5262 Ngwana wa malešaba a ba moja lefa khorong ya Moraba. Ka moragō ga thello tha moku, molebendi a dira gore ba leloko la bo moku ba khobakane. Ba ile ba khobakana pele ga gore batho ka moka ba khobakane. Ka gobane ba ile ba fo molaēla fêla gore a lebele mote, kante le gore a lēlē moja lefa. Ke yēna o be a filo lebella a tha tebe moja lefa.

898

2496

K34/82

526. Molebendi o thaloša dipolabolo tša gwe. Ke bitša ke nna, ka baka la khoro e. Bjale ka ge le ile la ntaëla gore ke lebella. Ke nna ngwana monyana a ke llele bogosi ke llela go tuma. Ge e le bogosi bo na le malapa a bjona. Ke lebeletše thello the fedile. Bônang mong wa yona a dule tulong ya papagwe. Khoši e e hwilego e tswetše a ya hwa le bana ba yona. Ke moka ke ona mantšu a we ke lebitšetsago ona. A fetša dipolabolo tša gwe.

5264 Batho ba we ba go ba ba le mo we thopeng. Ke bo malomeba barwa ba malešaba, bo malomeba barwa ba Phaphaa. Bo morwa rragwe mohu gammogō le khadi ya mohu. Bjale ba ile ba gafela khadi gore e be yona e we e bolabolago.

5265 Dipolabolo tša khadi. Ditaba di a kwala fêla ga še taba e e tswenyago. Ke ile la šitwa go botša molebendi gore a be mole-di wa moja lefa ka baka la mantšu a mohu. Nna ke nna mosadi a ke tšebe gore nha bolabolang. Fêla ke ta bolabola lentšu la ka la bosadi. Lentšu la mohu le mo a laetše gore morwa Phaphaa e be yena moja lefa, le ile la phumula ke yena mohu tšatši.

le a ta go tloga a re šiya. O ile a mpošša gore khomo e ragile khamêlô. Ka ba-ka le we, nna ke šale ke le šupe mong wa lena. Mong wa lena le a mo teba ke morwa Malešaba. Ka moka ga bone ba retha-bêla. Ke moka khadi e feditše dipolabolo tša yôna.

5266 Ba malome a Nkatholeng ba thagiša dipu-tšišo. Taba e ya kwala fêla a e kwale. Ka goiale mo we re re go a dirêga ge batho ba ka butšiša dipuštšišo. Ba ile ba ba dumella gore ba thagiše dipuštšišo tša bona. Ge motho a ile a ntšhiwa ka tha mafuri, a ka goma a ta a ba molaudi bjang. Ke moka a fetša puštšišo ya gwe.

5267 Dikarabo le dipuštšišo. Ka moragô ga mo a feditše puštšišo ya gwe, ba thôma go mmutšiša ~~le~~ go mo araba. Ke mang yo we a tšwi-lego ka tha mafuri. Ke Malešaba. Molato wa gwe e be e leng ge a e tšwa ka tha mafuri. Mo we a re tebe, re bone fêla ge mohu a be a fêpa ke mopedi wa rena. Ke phôšô ge a be a mo fêpa. Aowa a še phôšô. Re ra gore le yo no we le yêna o mo nyetše, nka a be a tha mo fepe. Dipuštšišo tša lena di a kwala a di kwale. Bjale ka ge le tha te-

898

K34/82

2498

be gore o tšwile bjang le rena a re tebe mo
a tšwile. Ge motho a ile a tšhuba nto pula ya
mo nêla molato ke wa mang. Molato ke wa mo
tšhubi. Go bjale motogolo wa lena o dirile ka
mohwa o we.

5268 Nkatholeng o tšhubile ngwako ka nozi. Ke
yona phoso ya motogolo wa lena. Ga gona mo-
tho yo a tša di tebege. O be a e tšwa a
a e lwa le mokhalabje. A nyaka go mmolaya
gore a šale a dutšiši bogošiši. Mokhalabje a
tšwa ka tša mafuri. He go hwa o hwile a le
morakeng, ka mo a tšhuba motogolo wa lena.
Morwe Malešaba ke yêna moja lefa ka go-
bane khoro e e tswetšhe ke yêna. Ba ile ba fe-
nywa ba e tša mo we.

5269 Mmankweng a ba tulong ya go šiya ke
papagwe. Ka moragô ga dipolabolo tšhe la tšha-
bona, ba napa ba beya letšatšiši le we ba
swanetšhego go gathana ka lona mabapi le
tšhupo ya moja lefa. He baka le we ke
la gore ba hwetsšane tšhebaka tša go di-
ra mabjala le gore batho ka moka ba
tibišwe. Ka lona letšatšiši le la ba go le
beyu batho ka buntšiši ba ile ba fitša.

5270 Mmankweng a šupiwa go ba moja lefa gare ga batho. Pela ga go tšena dijong le dinong, ba dira gore go šupiwe ngwana yo we a ta go ba phumula megōkhō. Bjale ka ge ba ile ba rēra pele, ba dira gore molebendi a thagise moja lefa gare ga batho. A éma pele ga theboka, a re le bitsitse ke nna. Bjale ka ge lentsu le ile la re nna ke šale ke lebeletse motse. Mong wa lena o hwile, lehono re le šupa yo we matho a lena a swanetšego go šala a lebeletse yēna. Ke ta dira gore khadi e mo swere ka letsogo. Ge a riale a bo-êla a dula fathe.

5271 Khadi ya swara ^{Mmankweng} ~~Mmakeng~~ ka letsogo. Ka moragō ga mo a mo swere, a re mong wa lena o hwile, o šile ngwana. Ka matho le a mmōna. Ke yēna yo we le swanetšego go lebella yēna. Ba re thobêla. Motho mang le mang yo we a tšwago a lla, a te go yēna. Le yo we mohu a goja thelo tha gwe. Le yo we a goja thelo tha mohu, ke yēna yo we a tago rēra. Ge go na le yo a belaêlago a ka thagisa pelaêlo ya gwe. Batho ba ta mo kwêla yōna. Ke moka a boêla a ya a dula madulong a gwe.

5272 Ba t̄ena dinong le dijong. Ka moragō ga mantšū a mošupi, a gwa ka gwa ba le motho yo we a belaēlago. Molebendi are, bjale ka ge go t̄he na le motho yo a belaēlago, go lukile. Ka morwana a re nyake go kwa yo mongwe a ngunanguna. Bjale ta ba e la go ba le bitsēditšwe yōna e fedile. Pele ga gore re palakane, re t̄a ja t̄ša go ja. Ke moka ba ja t̄ša go ja. Ka moragō ga dijō ke moka ba nwee mabjala. Ke moka t̄šhupō ya moja lefa wa gamoraba ya fēla e t̄a mowe.

S. 2: Go nyenyiwa ga madi a šele boja lefeng.

5273 Monna o thabiša ke madi a gwe. Molaō pele lerotse le lomia ke ngwana wa lapa le legolo. Ke ge moradi fēla a ile a bikiwa pele, a ba le ngwana, a lomele wa lapa le legolo pele. Moradi wa go twala moja lefa a ka bikiwa a na le mpa, a t̄a a twala mothankana. Ngwana yo we ke moka ke yēna moja lefa, ka gobane ke ngwana wa mantšibulo. Ge ngwana yo we a t̄ha ratiwi, bokaone ke gore ba mmolaē. Ge ba

898

K34/82 ²⁵⁰¹

thaha ba dira bjale, ba ka the ke bakhona thelo. Monna a ka dira gore lapa le we le boelê ka fathe a no gudiša lapa layo manyana. Mathogonolo gantši a fêla a e ba le baka ba-oki ba molwetši.

5274 Bjale ka Rakholokwana Mathô. Dita-ba tša khoši e ya Makhutšwi, di laudišitše ke Mokobati Mohlabe. Ba ile ba vahi wa mo khorong ya ga Mothabe ka baka la go loya bana ba ka lapeng la bogosi, ba nyaka go šala e le bona. Bjale ke ge papagwe a yo dula le ba Makhutšwi. Ke di ngwala ka baka la gore ke ile mo ke mmu-tiša ditaba, a beya bothatse ka ditaba tša movena yo wa ka gôdimu.

5275 Basadi ba Movena Rakholokwana. Basadi ba gwe ke ba ba latelanago ba: Mantepa, Segwapa, Makhadi, Masodi, le Manšana. Mantepa ke ngwana Maake. Ke yêna mohumagadi. Segwapa ke ngwana Mohale ke mosadi yo a latelago mohumagadi. Makhadi ke ngwana Mohlabe, o latela Segwapa. Masodi ke ngwana Mathô ngwana wa rangwane ntšee khomo di boelê šakeng. O latela Makhadi. Ngwana Mohlabe ke naha la tou, ba ile ba mo ntšha

ge ba rakilwe ke ba ga mohlabe. O ntšhi-
wa ke papago molaudiši. Mantsāna ke ngwa-
na Magaoga ke mosadi wa mokokotšelo.

5276 Mantepa a bikiwa a na le mpa. Ra-
kholokwana a re mosadi ke mpja ka
gobane a na le mpa. Ka baka le we a
swanetše go ba ka fathe ga Thegwapa. Ke
bolabola le pelo yaka e le bothoko. Madi
a we a rwelego nka the ke ka šupa
thelo. Dilo ka moka ke ta šupa morwa
Thegwapa. Ka gobane ngwana wa The-
gwapa ke mong madi e ka. Ba bangwe
ba mahutiwi ba ile ba dumela. Ba ba-
ngwe ba gana. Ya ba morena o feditše
polabolo ya gwe ka go ta ^{gotho} ~~sonogofatša~~
lapa le lenyana.

5277 Dipelo tša ba dumedi a tša khulwa.
Morwa Mantepa ke moka ba mo tšeiša
mosadi. O ile a tšeya matwala wa gwe
ngwana maake. Ke morwa yo we mmagwe a
tšwilego a mo rwele. Bjale ke monna, batho
ba mo tšhaba. A twala morwa wa gwe
ba re ke ~~maphamp~~ Maphampha. Badumedi
ba gore mosadi a ka the ke a twala kho-
ši ka gobane ke madi a šele, ba bolaya
papago maphampha ka kofi. Ba mmolaya

K34/82

ka baka la gore ka moragô ga lehu la papagwe, o ta ba fenywa ka dipolabolo. Le gôna papagwe pelo ya gwe e be e sokologa, ka go bôna a mo twara ga botse.

5278 Thegwapa a twala Thekhalabjana (Johannes). Ke ôna mong madi a papagwe. Ngwana a fiwi dilo papagwe a tha phela ka gobane a ka sokologa a mmolaya. Motho a hwe bjale ka khomo ya tshakwane. O wa thoma a babja, a bôna ga botse gore bolwetši ke bja lehu, ya ba gôna a khônago a laêla morwa wa gwe dilo ka moka. O lebeletše mokhua wa ngwana gammôgô le mmagwe ge ba mo swara ga botse.

5279 Badimu ba dira metholo lehung la motho yo mogolo. Rakholokwana a tena ke bolwetši bja lephera. Ke lona le baka le we a swanetsêgo go šupa moja lefa dilo tša bogôši gammôgô le manaka a pula. Mantepa, Thegwapa gammôgô le basadi ba bangwe ba mo šisingwa. Le goya ba mmôna ba the ke ba ya. Mantsiana a khotella go khotla tšhapja. Pelo ya morena ya ba gôdimu ga mooki.

898

K34/82 ²⁵⁰⁴

5280 A dira gore ba leloko ba khobakane a thaloše pelaélo ya gwe. Ba ile ba khobakana ka taélo ya morēna. A re go bona le bitša ke nna Banareng. Ke a babja bjale ka ge le mpōna ke šišimiša. Ga go motho le ka o thii mo khorong ya getu yo we a ilego a hwa ka lehu le. Taba khola ke le tibiša gore basadi baka ba bagolo e ba nthokomele. Ba nthatha. Ke gore ba ta khole le nna. Ka baka le we bogosi ke ta bo fa mantwana e khorong. Ke moka ke tšona dipolabolo tša ka tše we Banareng. Ke moka a fetsa dipolabolo tša gwe.

5281 Mantsana a laelwa dilo ka moka tša borena. Ka moragô ga polabolo ya gwe, a lebella gore o ta bona yo mongwe wa basadi, a the ke a ba bona. Ka nnete a bona ga boše gore ba mo šišingwa. Motho mo a go šišingwa o ta mo fa tša diateng tša go bjang. Ke ge a botša Mantsana diphiri ka moka, a bile a mo fa le manaka a pula. Motho yo mongwe le yo mongwe yo we a tilogo mmōna, o butšwa gore le twareng mosadi yo ka matsogô a mabedi. Ka gobane dilo ka moka ke šupile yēna. O ile a khotella go mooka, a mo thatswa ka mokhwa o we a ka khōnago. A thoka le thebaka tha

898

K34/82

2505

go tšama a khopêla tša go nwa. Ba la ba tšama ba e nwa ba gôroga ka lebaka le we ba le nyakago. O ile a hwêla matsogong a Mantšana.

5282 Lehu la Rakholokwana. Ka moka ba mote ba ile ba tšibisa ke yêna mooki, gore tang le mpontšheng, nna a ke di bone tšona. Ge ba ile ba hwetšana gore ~~ngwana~~ khoši e we e hwile. Ba ile ba mo rwala ba ya ba mmeya ka ngwakong wa Mantepa. Ga na mo we ba ile ba dira mphôphô. Ba bangwe ba re a be-iwe ka ngwakong wa Thegwapa. Bjale buntši: bja beng ba khovo ba kwana gore a be-iwe ka ngwakong wa ngwana Maa-ke. Ke ge ba dira bjale.

5283 Mohu o ile a tšwa a le ka ngwakong wa Mantepa, ge ba mo iša lebiteng. Aowa ba boloka khoši e we ya ga mathô. Ka moragô ga mo ba mmulukile, mantšana a ya a khô-ta manaka a pula. Pula ya na kudu. Pula e we ke ya go felegetšâ mong wa yôna. Ba ile ba lla tšhello tša mohu ka lapeng la Mantepa. A gwa ka gwa ba le motho yo a tšagisago pelaêlô ka gobane ba tšhale tšhelong.

5284 Morwa Mantepa e be e le Maditšomporo.
 Ke yēna yo we a ilego a bolaiwa ka kofi.
 A bolaya ke ba leloko la ga Mohale, ba dirē-
 la gore moredi wa bona a šale a dutš'i tu-
 long ya boja lefa. Ka gobane ge go dutš'i
^{motogolo}~~more~~ wa bona ke gōna go dutš'i moredi
 wa bona. Maditšomporo o ile a šiya morwa wa
 gwe yo we leina la gwe e be e le maphampha.
 O ile a bolaiwa ka kofi ka baka la ga
 gafiwa ke papagwe. Ka gobane mmagwe o
 tšwa a morwele ka mpa mo a ta bogadi.
 Re ta re ke dipitsi re ta di bōna ka
 mebala.

5285 Go reriwa moja lefa. Ka moragō ga
 thello, ba khobakana Maripa theko. Maripa
 theko ke bona Banareng, ba bina Tou ke ma-
 roba. Go ile gwa tsoga garuru, garuru ke
 lešata. Ba bangwe ba re mong wa lešako ke
Maphampha ba ngwe ba re ke Thekhalabjana.
 Mantšana a re bešang re jē, ka gobane ge
 e le mollō o šetše o nyele magala. Ba ba-
 ngwe ba ile ba thokomēla lentš'u la mosa-
 di. Ba bangwe a ba ka ba le šala moragō.
 Ba rakišitš'e fēla bana ba we ba bedi
 gore moja lefa ke mang. Ka gobane ge le
 Mantšana o tšile ka dikhomō, ke gōna ba
 ga magaoga a ba ke ba tswala khōši mo.

he ga go le bjale o bolabotšhe.

5286 Motho yo we a laetšwego ke mang. Ka ba-
ka la gore a ba kwane dipolabolo, ke ge mo-
nna yo mongwe a ba butšiša putšišo ya motho
yo a ilego a laêla ke mohu. Ba ile ba šala
putšišo moragô. Bjale ba hwetšana gore ba we be-
di ga bona ~~br~~ a ba laêlwa. Khadi ya mote ya
thalōša ditaêlô tša mohu ka moka ga tšona.
Mna e be ke ta ke bōna yo we khaitšedi ya
ka. Tšatši le lengwe le le lengwe mo ke e ta
e be ke hwetšana Mantšana fêla. Bjale a re
o wa di bōna ka moka ba nkekulugile. Go
fo thaka ngwana wa motho yo fêla. Ka ba-
ka le we ditaêlô ka moka ke ta laêla yêna.
Ke moka mo we ke ilego ka o kwa gōna. he
ka khopêla yêna o ta le thalošetša. Ba ile
ba mokhopêla gore a thaloše.

5287 Mantšana a thaloša ditaêlô tša mohu.
Banang, ke ta thaloša fêla ke nna moradi.
Mohu o ntšhupile dilo ka moka. O itše dilo
tše we ka moka ke tša ka. Ge ngwana wa
go šiya ke Maditšimporo a ka ntwara ga
boje ke mo šupe. Ge e le gore ga na mo-
khwa wa botho ke moka ke tša ka. Ke
moka ke mo we ka go kwa gōna. Khadi le
yōna ya goma ya tšatša mmulabudi.

5288 Mangatela go bedi a še yêna yo we a ka re botšago taba. A ba ka ba nyaha go kwa mo we mantšung a ditaêlô tša mohu. Mangatela go bedi ba re moradi. Maphampha ba moragêla moragô. Ba thôma go rakisa ditaêlô gammôgô le Thekhalabjana. Ba ile ba ba ripa tše pedi. Ba ngwe ba re ke Mantšana, bangwe ba re ke Thekhalabjana. Ba thôma go gôga mogokare. Mogokare ke gore thapo. Yo a mogago yo mongwe, ke gore mo-amogi ke yêna yo we a tšerego thefoka. Mantšana a ba le lešaba le lentši. Ba êma naê ka baka la gore o laetswe. Ke gona ditaêlo tša gwe di libile ga Maphampha.

5289 Mogonare a wa ~~h~~ a mugiwa, thapo e ile ya thoga ka bogare. Bjale ba re a re le beeleng matsatši. Ka tsatši la gore yo mongwe wa lena a neše pula. Ka moragô ga mo we yo la le yêna a neše. Thekhalabjena a gana a re nna a ke khone go neša pula. Mantšana yêna o ile a dumêla. Khoši ke motho yo we a ilego a laêlwa. Ka gobane ke yêna yo we a khônago go neša pula. Ba bangwe ba re moradi wa go tšeiwa ka dikhomo a ka the ke a re busa. Ke moka ke ge thapo e khaoga ka gare mongwe a tšoga le the-ripa. ~~yo la te~~

Mantšana ke khozi o na le thetshaba thagwe. The-
khalabjana le yena. Ke moka ditaba tša bona
tša fela die e ta mo we. Ge e le Maphampha
a napa a nyamaletse.

Temana ya 3: Kokobetšo ya moja lefa e ka bigiwa
go khozi goba ntoneng.

5290 Taba ya pegô ya moja lefa. Pele monna o
bega ngwana yo we a nyakago gore e be moja
lefa. Bjale ka moragô ga pegô e we ya gwe, a
khone a thaloša ka ngwana yo we a mo koko-
betšago. Thalošo ke ge khozi goba ntona, ba mmu-
tšiša diputšišo. Kudu a swanetše go bega ntona
ya gwe. Ka gobane ke yena yo we a ba tšeba-
go.

5291 Ntona e swanetše go mmutšiša diputšišo.

E mmutšiša diputšišo kudu ge a ka no bōna
a e ta le ngwana yo we ba no ba ba bedi.
Le gōna ge e le ntona a butšiša e le gore
o na le tšebo. Ke yena ngwana yo mogolo
wa moše wa go. Letswalo le ta mo tiya.
Ke moka a re, aowa ngwana yo mogolo a o
kwe molaô wa ka. Ka baka le we ke nyaka
go e ba yo bakeng tša yo we. Ke moratho wa
moja lefa. Aowa ke wa lapa le le latelago

lapa la moja lefa. Bjale ba leloko la geno ba dumelana le taba e we. Ke nna ke rialego ka gobane ge e be ba dumelana nayô, nkabe ke tile le yo mongwe. Nna ke tšitšê ngwana yo ka baka la gore ke yêna yo we ke ta go mo laêla dilo tša ka ka moka ga tšona.

5292 Ntona e ka dira gore taba e tšebe ke khoši. Ka moragô ga mo a tšhalošitšê boêmô bja gwe. Ntona ya bôna gore ditaba di boima, ke moka o mmotšâ gore a riê o tšhaloša pele ga morena. O dirêla gore ka morwana ge bana ba ka šala ba bakana tulo e we ya papago bona, banna ba tše ke ba mmôna phôšô. Ka gobane ka morwana ba ka tšoga ba re ke tšenokwane, ke yêna a ba lwešantsêgo.

5293 Mo-tšhî wa moja lefa o tšhaloša mathong a khoši. Ntona e ta fišha ya botšâ khoši gore ke tšitšê motho yo. O re o beya bothatse bja gore ngwana yo a nago naê, ke yêna yo we e ta ba go moja lefa. Ke moka khoši e ta dira gore a bolabole. Ke moka o ta laudiša bjale ka ge a ile a laudiša mathong a ntona. Ka moragô ga taudišo ya gwe, ke moka ntona e ta laudiša ka mokhwa o we a ilego a bôna ditaba di le buima ka gôna. Le gore ke baka le we o bônago ke mo tšiša mo. Ke

moka a fetša.

5294 Magoši a khale e be a mag mo gumiša.
Ba pakaeno a ba mo gumiši ka baka la theata kobong. Bjale ge e le magoši a khale, ba mmotša gore taba ya go a e kwale. Ge taba ya go e be e na le letswai, e be re ta bona o e ta le batho ba ba bedi gammōgō le khadi. Wena ka noši o nyaka gore bana ba go ba šale ba e lwa. Taba ya bo bedi, rena re ka the ke ra fologa thepona ra ba dithatse tša taba e. Batho ba we o ilego wa ta na bō ke bona ba we e ta ba go dithatse. Rena re ka khōna fēla go ba dumēla, gore ke nnete re ile ra bona a e ta na bō. Goma o boya le ba bangwe ba lelōko la geno.

5295 Ke moka a ka the tha boya. Ka moragō ga mo ba mmutsitše gore a gomē, ke moka o ta goma. Bona ba ta šala ba lebeletše ge a boya. Ge a be a khakhuna ke moka a ka the tha boya. Ka gobane o ta šitwa go kwana le ba gabō, ge ba tha kwane le taba e we a nyakago go e dira. Ba be ba gumiša motho ka mokhwa o we. Bjale magoši a pakaeno bona ga ba bjale. A ntšha theata kobong ke moka ba dumēla. Ka moswana ge bana ba ka fapana ba bolēla gore ngwana wa moja lefa

ke mokete. Ba ra yo we wa go tšisa ke papagwe. Yo we le mmolabolago papagwe, o ile a re a ke rate e ba moja lefa.

5296 Tšō ya moja lefa e thepela le dithatse. Manna mo a yo bega tšō ya moja lefa, o swanetše goya le batho ba ba latelanago ba:- Morwa rragwe le khadi. Gōna ge a ka fitša ntoneng a le nabo. Taba ya bona e ka fēla mo we. Aot Ntona e ka fo ya go batsā khoši gore ke bone mokete, a na le bo mokete. Ba tile kowa khovong yaka mabapi le taba ya tšō ya ngwana wa moja lefa. Batho ba we a ilego nabo ke bona ba we ba ta go šala ba bolabola mantšu a mohu.

5297 Bjale ka Motala le Tšhoupane. Batho ba we ke bana ba mosadi. Papago bona ~~ke e~~ be e le Nkhulukwane. Ke yēna yo we a ilego a bēlēga bana ba ba ka gōdimu. Mogolo ke Tšhoupane. O ile a ba tšeiša basadi bedi ga bona. Tšhoupane ke yēna moja lefa. Mosadi wa gwe e be e le Motšhekhi. Moratho a mo tšeiša basadi ba ba bedi. Malapane le Matsirokane.

5298 Khoro gwa gola ya Motale. Ga go khomo e e ka latwago namane ya e ngwe. Khoma e ngwe le e ngwe e latwa namane ya yona. Tshoupane ke yena yo we a go ba a swanetse go hwetsana basadi ba ba bedi. O sitilwe go hwetsana basadi ba ba bedi ka baka la bogwaragwara. O ile a kwatisa ke mosadi wa gwe, ka gobane o ile a tswa le mpa. A bhis^{sw} ke bakhokolo. Ke ge a ngala a e ya bogwaragwara. Papagwe a mmelaela kudu. Morwa wa gwe a e khepela, le mangolo a tha ngwale. Ka baka le we le mo a lego ntho ba tha mo tbebe. Ke ge papagwe a tseisa moratho mosadi wa bobedi.

5299 Nkhulukwane a isa Motale khorong ya ntona Masumu. Pele ga go mo isa, ba ile ba thoma ba bolabola ka the gae. Ba gana bare le fathe le a raga o ta boya. Ba ka ta ba lwa. Mohhalabje a ka a kwisisa. Ke ge a bitsa Motale a e ya nae khorong ya ga Masumu. Ke tshitse ngwana wa ka so. Ke Motale, mogolo wa gwe o ile bogwaragwara. Bjale yo moratho le mo tbebe gore ke yena moja lefa wa khoro ya ka. O reng o e ta o le nnozi. Ba ganne bare o ta boya. Bjale nna a ke nyake go hwa le dilo tsa ka. Ke nyaka go laella ngwana yo.

Ke be ke ta laella mogolo bjale a ke tebe
mo we a lego gôna.

5300 Mašumu a isa Nkhulukwane khorong ya Mo-
thabe. Ge ba fithile ke moka a thagisa
mantšu a Nkhulukwane. Ka moragô ba dira
gore le yêna a bolabole ka noši. Le yêna a
bolabola ka mokhwa o la a go bolabola mo
a le kowa khorong ya Mašumu. Bjale khoši ya
re mantšu a go a kwala. Bjale a kwale botše
ka gobane a o na dithatse. Thepela o bitsa
dithatse tša go o te natio. Ke moka a
laella. Ba mo dumella, Ba re lentšu ke la
le we. Ke moka a boela gae ga gwe le
morwa wa gwe.

5301 Nkhulukwane o dira gore Motala e be mole-
di. A bona gore ditaba di boima. Ke ge
a goma a bitsa ba gabo. A re go bona,
lehu a le bonwe, whabe e be le bonwa yo
mongwe le yo mongwe o be a ta le ka ka
maata go tšhaba. Le gôna a lena yo mo-
golo le yo monyana. Ka lona le baka lewe
yo a ta go hwa pele a tibi ke motho. Mo-
tho o laella morwa the we a lego natio.
Ke bolabola ka goriale, ka baka la taba e
la ka go le botša. Bjale ngwana wa mogolo
wa Motala o gôna. Bjale ka ge e thale

898

2515

K34/82
 yo manyana, ke nyaka go laella rangwane wa
 gwe. O ta re ge ngwana a gudile, a mo fe
 dilo ka moka. Mowe ba ile ba dumelana
 nae. Ka pelong a re banna re maano, re
 khoba tshemane ~~ja~~ tala molapo.

5302 Motala o šupiwa go ba moledi wa Phirima.
 Phirima ke morwa Tshoupane. Ke yo we mma-
 gwe a go tšwa a morwele ka mpa. Papagwe a
 ile a ngala ka baka la mpa ya go tswala ngwa-
 na yo we. Ge a bōna gore ba kwana le bole-
 di, a dira gore ba yo beya bothatse khorong. Ka
 gobane ra thoka go dira bjale, a ka ta a
 gana go fa ngwana wa mogolo wa gwe. Ba
 ile ba re o wa kwala.

5303 Nkhulukwane o bega Motala goba moledi wa
 Phirima. Ka moragō ga mo ba kwane, ba
 ntšha batho ba we ba yo go beya bothatse
 bja taba e we. Ba ile ba dira gore go
 e ~~Mogale~~ le khadi ya motšhe o we. Ba ya ba
 tēna ka yōna khoro ya ga Mašumu. Ba bola-
 bola ka mokhwa o ba tšwago ba rerile ka gō-
 na. Mašumu a re o wa bōna, letswai le
 kwetšhe bote nameng. Bjale ka ge ke ile
 ka go isa ka mošate, le lehono re swanetše
 go fitšha ka gōna. Ke ge a feta nabo. A
 ya a ba fitšetša ka khorong. Khoši le yōna

ya ba bōna, ya ba ya o kwa le mantšū a
bona. Taba ile ya a-mogêlwa ka mokhwa wa
molaô. Ke moka ya fêla.

S.2: Khomo a e latswe namane ya e ngwe.

5304 Nkhulukwane a laêla motala dilo ka moka. Ka
moragô ga matsatsi a the mahae, ke moka e
hwa. Motala a šala a twere khoro. A še moja
lefa ke moledi. Ka lapeng la motšhekhi ngwana
wa mothankana e be e fo ba yêna Phirima
a le noši. Motala a ka a nyaka go thokomêla
lapa la mogolo wa gwe. O be a thokomêla ma-
lapa a gwe.

5305 Phirima a ya bogwaragwara. Ka moragô
ga mo e le lesogana, a kwa ga bote gore
rangwane wa gwe o diyo mo swarêla. Bjale
a re ke a lebella a hwetsana ba mo mele-
tše methela. Ba tha mo lebella ga bote.
Mosogana a diyo bōna ka mathô a gwe gore
mo a la-akwa. Ke ge a bōna ga bote go-
re ba nyaka go mmolaya. hehe a ba k bo-
ne ka mathô. he la go boniwa ka mathô a
še lona. Ke ge a tšaba, le mosadi le go
tšeya a thešū a tšeya.

K34/82

5306 Phirima o be a na le dikhaitšedi tšetha-
ro. Wa boraro o ile a bolaiwa ka leheya, gwa
šala ka ba bedi. O bolailwe ka leheya ka baka
la bohudu bja mmagwe. O be a utswa maheya bja-
le mong wa tšhemo a mo hwetsana. O ile o foša
mmago ngwana, ke ge lo tiya ngwana phogo ke
moka a napa a kwa. O ile mo a eya gae
a foya a rwele tšhetoto. O ile a khotella
go robala le tšhetoto tše we. Ka moswana a khōna
a ba tšhabela mokhōsi wa lehu la ngwana. Ba ma-
tšiša molato, a tše ke a ba botša. A foye re
a tebe o fo bōna ge ngwana a le ka mokhwa
o. Molato a waka wa ba gōna, ba ile ba bo-
laka ngwana yo we. Mo la a tšibiwe mmolai wa
ngwana, o be a tša ba le molato. Ka baka la gore
ngwana o be a tša utswi. Gore o bolailwe ka leheya
ba o kwa ka batho. Le bona ba o kwa ka mongwa
tšhemo.

5307 Matala a bikiwa ka leina la phirima. Ka
moragō ga mo ba la dikhaitšedi tša gwe ba nye
tše. Ke moka Motala a tšhaba go dija ka le-
gano. A bōna gore a ka ba photong. A dira
gore ba mo tšeele mosadi ka dikhomo tša kha-
itšedi ya gwe. Ke ge ba nyala matala. Ba
bile ba mmeka, a tše gōna mo gae.

898

K34/82

2518

5308 Ke nnete khomo a e latswe namane ya e ngwe. Motala o ile a godiša la gwe lapa, kapa la bo phirima la boetsiwa ka fathe. O ile a tswala wa gwe ngwana yo we leina la gwe e be ba re ke matala. Ke wa lapa le lenyana ka gobane ka lapeng le le nyamgolo e be go thena ngwana. Ke gore mosadi wa ntho e be e le moapa. Phirima o ile a boya bogwaragwara ka moragô ga lehu la motala. O ile ke butšiša ka baka la boja lefa bja gwe, Matala a mmatša gore a tšume a 'nyakela papagwe mo we a lego ntho. Ke moka a bōna gore ditaba eli boima, ke ge a e tšwa ka moteng, a yo bōna wa gwe minoto a dula. Ke moka taba ya bona ya fêla e ta mowe. O ile a tšhaba go ba a bolabola ka baka la gore ke ngwana ka o thii ka lapeng la 'magwe.

Temana ya H: Peyo ya moja lefa bakeng tša moja lefa.

5309 Mogolo a ka boetsiwa moragô gwa dula moratho. Ngwana yo we a ka buetsiwa moragô ka baka la mekhwa ya gwe e mebe. Bana ba mosadi a ba swane. Ngwana a swanêla go ba le mereba. Ke taba e kholo e we ngwana a swane-

tšego go e thuta yōna. Ba re ngwana wa mereba o tša ja mereba. Gantši ngwana yo mogolo a ka boetswa moragō ka lona le baka le we. Lebaka le lengwe ke go e khudisa e le gore papagwe o tša phela.

5310 Boekhudišo bja ngwana wa moja lefa le mereba. Ngwana a e khudise e le yēna ka nōi. Boekhudišo bja gwe ba tšwa melomong ya batho. Ka gobane ba tša mmošša gore ke yēna moja lefa ka moragō ga lehu la papagwe. Ke moka o thōma go e khudisa le pele ga papagwe. Ka moragō ga boekhudišo bjo we bja gwe, ke moka o thoma mereba. Khopolo ya gwe ke ya gore papagwe o tša hwa bj neng ke šale ke e ja lefa. Ke ge ngwana a tša go polēla papagwe lehu. Papagwe yēna o tša gopola gore ngwana wa gwe o mogopolēla lehu.

5311 Moratho mo a na le mekhwa e bošē, o ba moja lefa. Ke mo we go bolwabolwago ka gore bana ba moradi a ba swane. Ka gobane mogolo mo a na le mekhwa e mebe, o tša hwetšana moratho a na le mekhwa e mebošē. Bjale pelo ya papagō bona e swanetsē go ba gōdimu ga ngwana. Melaō le ditaēlo ka moka di fiwa moratho. Ka melaō le ditaēlo tšie we ke moka o godišitsē moratho. Mogolo o tša no ba tšhepha-

pharêga. Wa nyatsä ke papago ke moka le batho ka moka ba ða go nyatsä. Ke ba la ba go ba ba go gudisä le ka mo ba ilego o ka ðhe ke wa ba bona. Ba ta latela yo we a ilego a fiwa melaö le ditaëlo. Ke moka mogolo a boëla a ba ka fathhe ga moratho. Ka gobane ðhe we moratho a di dirago yëna a dikhone.

Temana ya 5: Moja lefa motho-mongwe a ka rapêla.

5312 Moja lefa a ka khathatsa papagwe. Ge a ile a khathatsa papagwe, a kwata, a ba a bolabola ka ntšu la bogale. hentšu le we e le gore le šupa gore a e ðhale motho matlong a gwe. Goriale mo we ke gore a ka ðhe ðha khôna go mo fa molaö le ditaëlo. Ke moka le boja lefa a ka ðhe ke a bo hwe-tšana.

5313 Ngwana o swanetšë go rapêla papagwe. Ngwana yo monyana a ka ðhe ke a khupiša papagwe, ka gobane mo a bôna gore a mo kwe, o ða mo tiya. Tiyo e we e le gore ke ya go mo laya. Bjale yo mogolo a ðha laiwa ka thupa, thupa ya gwe ke go lefa. Ka baka la bogolo bja gwe, o swanetšë go bôna maano

898

2521

K34/82

a go rapêla. Keletšo ya thapelo e swane-
tše go tšwa le mmago ngwana. A botšhe morwa
wa gwe gore rapêla papago. Le ga go le bja-
le, a swanêla go rapêla ka noši aowa o
roma^{mo} tho yo mongwe.

5314 Tshipi ya gata ngwe e ya menama.
Morapedi e swanetše go ba motho yo magolo.
Bjale ka mokhalabje, mokhekolo le khadi. Mo-
khalabje goba mokhekolo a e no ba yo mongwe
le yo mongwe. Go nyakiwa ba we^b a kwanago
le papago mokhupiši. Mo la gwa the be we-
na. Ke gore o imetše ke morapedi. Goriale
mo we ke gore mo la gwa the be yêna, o
be a ka the ke a mo swarêla. Bjale ka ba-
ka la gwe, o ta mo swarêla. Ke mo we
o kwago ba re tshipi ya gata ngwe e ya
menama.

5315 Mekhwa e meswa e le-batšha papago ma-
ja lefa. Ka moragô ga mo ba mo rapeletšhe,
o ta dula a dišitšhe morwa wa gwe. Bjale
morwa ge a ka ba le mekhwa e mabotše,
o ta dira gore pelo ya papagwe e le bale.
Ge a mo roma a the ke a gana. Mo-
thang a ya go makhaweng ke moka a rē-
kêlê mokhalabje thelo tha go mo thabiša
pelo. Le yêna o ta bôna gore ngwana

K34/82

O diyo dira phošo fêla o wa mathampha. O ta mo lebalêla.

5316^(a) Bjale ka Khašane le Matau. Monna yo Khašane o be a na le mosadi ka o thii. Morwa wa gwe yo mogolo e be e le yêna matau. Lekheswa le a tšwenya. Papagwe o ile a loša mosadi wa gwe wa mokokotêlo. Yo we leina la gwe e be ba re ke Maleha. Morwa wa gwe a ya a tšhabiša mosadi yo we wa papagwe. O ile a mo tšhabiša kante le tumelano le papagwe. O ile a no makalage a o kwa a mmege gore ke tšo dira molato. A mmutšiša gore ke molato wang ngwanaka. Ke ge a mo tšhalošetša gore ke tšo tšhabiša Maleha.

5317 Matau o rugile papagwe. Ka moragô ga mo a mmutšitšê molato, a ka a mo fetola. O ile a no homola. Khašane a ya a botša mmago mosogana. A re ngwana wa go o nthugile. Pêlo yaka e ile khole ~~hr~~ kudu. Ka baka le we a ke tšebe gore nka divang ka ngwana yo we. Mmago mosogana o ile a o kwa bothoko kudu, ka baka la gore o wa tšeba gore monna wa gwe ke moloi.

5318 Keina la mmago Matau ke Mpapi. O ile a leka ka maata go bitsa ba malome wa Matau. Ba ile ba fitha. Bjale a ba botsa gore ke sita ke ngwana. Ngwana o tšo tshabisša mosadi wa papagwe. Bjale nna ke jela thogong. Ke likile ka maata go botsa ngwana gore a togelē mo-gatsa papagwe, o wa gana. O re o fathile ke letšatši: Taba e e kwisago bothoko ke gore ngwana o opa ke thogō. Go opa ke thogō ke gore o ta hwa. Ke le bitsetša taba e we. Ke re thušang go botsa motogolo wa lena a le-thetše mosadi yo la. Mo a nyaka mosadi nka be a mmotše gore ke gudile ke nyaka mosadi. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5319 Bo malome wa Matau ba mmolabodiša. Ka moragō ga dipolabolo tša mmagwe, ke ge ba dirisa gore motogolo wa bona a bolabole. A re nna ke ile ka toga e thale ka moswanya ka lebella bothaba tšatši. Bjale mathasedi a letšatši a mphatile. Bjale ba re go yēna lehu le lephelo o nyakang. A re ke nyaka go phela. Ba re mo o nyaka go phela, o thaeletše mo we re bolabolago. Go toga ga lehono bona gore o dirile phōšō e kholo kudu. Goriale mo we ke molato. O swanetše go rapela papago. Re ta ba re e kwa

gore yêna o reng. Moradi e ta ba wa mang.
Ba re ke wa papago. A re bjale ka ge ke le
botša gore ke fathilwe, gona le reng ka gôna.
Ba re tšhukudu e thabile ka gothé. Ke gore
moradi a še yêna a le noši. O ik a dumê-
la go mo tagêla.

5320 Ba roma Maile go rapêla. Maile^e bes
e le monkana wa Khašane yo mogolo. Bā khō-
ga lebake bedi ga bona. Re a go roma kudu
o roma ke Matau. O re ke thenyetsitšie bo
pape. Ka baka le yo o wa rapêla. Ke moka
Maile a ya. A fitša a mmotšā gore ke rumi-
le ke morwa wa go. O re o wa rapêla maba-
pi le phōšō e we a e dirilego.

5321 Khašane a nyaka morwa wa gwe khomo
lepedi. Ka moragō ga mo thebaka the bolabo-
tšie. A re mola ya the be wena, ngwana yo
we e be ke the nyake le go mmōna ka leithō
laka. Bjale ka ge e le monna, o rapêla kang.
Ke moka a goma a boêla. A re ba re o ra-
pêla kang. Bo malome wa gwe ba ntšha pudi.
Ke moka a boêla, a re o rapêla ka pudi. Ke
a di kwa. Thepela o mmotšie ke mo nyaka
khomo ke khōnē ke mo fetola. The boêla
the ya the mmotšā. Bo malome wa gwe ba
goma ba tiya khomo ba mo fa. The iša

898

K34/82

2525

khomo e we. Molato wa fêla ka khomo le pu-
dipe

5322 (b) Mosadi ke wa mang. Ka moragô ga mo
molato o fedile. Ke moka mokhalabje a re bjale
mosadi ke wa mang. O riale o butšiša morwa
wa gwe. Morwa wa gwe a re mosadi ke wa
papa. Papagwe a re bjale ka ge o mo ratilê
napa o fete naê. Polabalo e we a ba ka ba
e dumêla. Papago matau a re ke ta dula
le mosadi bjang a be a dutšî le morwa wa
ka. Ka baka le we ke ngwetšî wa ka. Ba re
monna o no ba le basadi le barwa. Morwa yo mo-
ngwe a utswana le mogatšâ papagwe. Morwa yo
we mo a ile a hwetšwa, ba no rapêla ke mo-
ka taba ya fêla. A ke a re morwa a fete
le mosadi. O ile a ba kwa ke moka taba ya
fêla.

5323 (c) Malehu o gana Khašane. Ka moragô
ga mo taba ya bona le morwa wa gwe e
fedilê. Morwa a napa a ya a tšhabiša wa
gwe mosadi. Papagwe a bôna ga botê gore
ngwana o kwile. O ile a mo nyalla mosadiyo
we. Ka moragô ga mo we mokhalabje a re
o ya ka ngwahong wa Malehu. O ike a mo
gana ka lentšû la gore ke matswale.

898

K34/82 2526

5324 Malehu a tšhabêla ga gabo. Ka moragô ga mo a bôna gore mokhalabje o lala a mo twenya ke ge a tšhabêla ga gabo. Ke nôga e bolay mala. Batswadi ba mosadi ba ile ba sola ngwana wa bona. Ba mmotšã gore wena ka noši o dirile bo mpja wa tšhaba le morwa mokhalabje yo we. O swanetšê go tšeba gore monna wa go ke Khašane. Ke rena re tšeba go le bjale. Yo we o mmolago ke leho-di. O ile a o kwa batswadi ba gwe. Ke moka ba dira mapoto, ba mmoetsã bogadi ka ôna. Ke moka molato wa Matau le papagwe wa fêla o e tša mo we. Matau a laêlwa go ba moja lefa.

5325 Bjale ka Makadikwa le lehofu. Makadikwa ke papago lehofu. O be a na le moradi ka o thiri leina la gwe ka re ke Manyapa. O ile a bêlêga ngwana yo we wa mothankana fêla. Dikhaitšedi tšã gwe ya ba ka pedi. Papago lehofu e be e le ngaka. O be a na le lefa la bongaka gammôgô le la baredi ba gwe. Moja lefa wa mafa a we ke yêna lehofu.

5326 Lehofu e be e le mohlhogi wa lebake. Lebake ke madumela tšothé. Ge o ka le khôga wa nyaka go šoma le a dumêla. Wa le khôga wa nyaka go robala le a dumêla. Wa le khôga wa nyaka go dula o thêga batho le a dumêla. Mohlhwa o mongwe le o mongwe o we o le rutago le a dumêla. Kudu ba re motho wa lebake a kwe. Ngwana o ile a thapatsä papagwe ka go fo dula a thêga. Ge papagwe a thea mmolabudisa ke moka yêna o thôma go thêga papagwe a phikuluga le fathe. Ka baka le we o ile a khupisa papagwe. Ka gobane ka moragô ga mo a feditsê go thêga, ke moka a tha šala polabolo ya papagwe moragô.

5327 Makadikwa a bolabola batho ba mo kwa. O ile a dira gore ba bagolo ba khoro ya gabo ba khobakane. Ba ile ba khobakana. A re go bona le bitša ke nna banareng. Ke le bitšetsä gore le te le khwiše taba ya ngwana yo. Ke šitana le ngwana ka baka la gore a kwe the we nna ke mmotšago. Ge ke mmotša gore taba ke gore ke moka o nthêga a bile a phikuluga le fathe. Mo we nna mong ka noši ke ba go ka e tebella, ka re mothomong a ka tšwara ga boše. Ke hwetšane ke tšwere ga boše. Bonga-

ka bja ka ke ta hwa na bja. Khopolo ya
ka ke gore ke bo fe' ngwana wa moratho wa
ka yo we leina la gwe e lego Makhukhu ka
baka la gore o wa nthokomela. Ke moka ke
feditse.

5328 Lehofu o be a thešü a khoga lebake.
Motho wa go khoga lebake mo a thešü a
khoga o na le dithone. Ba ile ba dira gore
a bolabole, ke moka a the ke a bolabola.
O ile a fo inamela fathe. Malome wa gwe
o ile a mo amanya kudu, mo we ngwana
a ba go a lla. Ge ba butšišetša ba hwetša
na gore ngwana o khoga lebake. Banka-
na ba gwe ba ba thalōšetša gore ke mo-
khwa wa gwe, ge a khogile o fo dula a
thēga.

5329 Ba ile ba morapella. Ka moragō ga
dipolabola, ba ile ba dira gore ngwana a tswa-
rêlwê. Papagwe a ie di a kwala, a ka tswa-
rêlwa ge a ile a theletša the we ke mmo-
tšago. Ge gōna a ka the ke a kwa the
we nna ke motšago, tswarêlo e ka the ke
ya ba gōna. Ba bōna ga boṭe gore pelo ya
papagwe e kwile boṭhoko kudu. Ga go monna
le ka o thii yo we a ka dumêlago go thē-
giwa ke ngwana e le wa gwe. Ke nya-

tšo e kholo.

5330 Ba tšhoša morwa ka lentšu la khoro. Ka moragô ga dipolabolo ka moka, ba bōna gore a gona ka makhwa o we pelo ya mokhalabje e tša khibago. Ke ge ba gopola gore a re mmo-tšeng gore ge ngwana a ka goma a boeletša bokaone ke gore a išiwe khorong. Ba khoro ba ta ya ba mo tiya. O tša re mo a tšwela pele le go-the-kwe, e be gona o ka bōnago gore o ka dira bjang ka lefa la go. Lentšu le we le ile la tšena ditebeng tša papagwe. Lehofu. Mokhalabje o ile a kwana le polabolo ya banna.

5331 Lehofu o šupiwa go teiwa khorong mo a ka tšaga a boeletša. Ka moragô ga mo ba o kwane le papagwe, ke moka ba mmitša. Ba ile ba dira gore a dulê ka gare ga bona. Motho yo we a tša go mmotša ke mang. Ba bōna gore motho wa makhonthi ke malome wa gwe. Malome wa gwe a re go yēna, o fothē ditebe tša go, o ntheletšē. Go tšoga lehana ge papago a ka re a go bolabudisa wa the ke wa mo theletša, o tša išiwa khorong. Re tša dira gore ba khoro ba go tiē. Ke moka taba ya fēla ka go šupiwa khorong.

5332. ~~Mata~~ Lehofu a fiwa boja lefa ke papagwe. Ka moragô ga mo banna ba palakane, monna a šala a lebeletšê mekhwa ya morwa wa gwe. Morwa wa gwe a leka ka maata go e kuta mathong ga papagwe. Ge a khôgile lebake le ge a tha khôga go foya ka go swana. Papagwe a bôna gore banna ba laile bokwago. Ge a mo roma a kitima ka lebelo, a phakisê a boê. Pelo ya papagwe ya lokologa ya boêla bodulong bja yôna. Ka moragô ga mo a bôna gore o gudi-lê, a šupa morwa wa gwe dilo ka moka tša bongaka. Taba ya fêla. Lehofu o hwetsane lefa la papagwe.

S1: Go beya yo mongwe baheng tha moja lefa.

5333 ~~lef~~ lefa la monna. Monna wa basadi goba wa mosadi. Monna wa mosadi lefa la gwe le lebana morwa wa gwe. Bjale wa basadi gona le mosadi yo we a tswalago moja lefa. Mafa a dikhaitšedi, ke mafa a malapa. Ke lengwe le le lengwe le laola ke lapa la lona. Moja lefa o hwetsane lefa la papagwe. Bjale ge moja lefa a tha thomphe papagwe, o boetsiwa moragô, gwa

fiwa moratho go ba wa lapa le lengwe. Ke
lefa la go tiya thōgō ya papago bona.

5334 Bjale ka Madome. O be a na le ba-
radi ba bane. Maina a bona ke a a la-
telanago a: Makeswele, Mokhadi, Maphefo
le Moditela. Moradi yo mogolo ke makeswele
ka gobane e be e le ngwana wa malome wa
gwe. Wa go bikiwa pele e be e le Mokha-
di a latela ke yēna the tima mollō. Lapa
le lengwe le le lengwe e be le na le di-
khomo tša lona. Dikhomo tše we e be di
e tšwa baredi ba bona. Bjale tše we a
di laolwe kudu ka gobane di laolwa ke ma-
lapa a bo tšona.

5335 Morwa Makeswele e be e le Mabata.
Mona o ile a nyatsa lapa le le golo ka
baka la mereba ya morwa wa gwe. O ile a
thōma go tiya ngwana, a dirēla gore a ma-
kwe the we a mmotšago. Ngwana o ile a
napa a bakalla. Bjale a mo tēma ka le-
vata, a mo temella le the thare. A mo tše-
ela the toropo the dikhomo a mo tiya ka
thōna. O be a mo tiya a fēla a tšolla tho-
ko ya motšoko a khōga. Ka moragō ga mo
we a boelē a mo tiē gapē. Ke moha a fo
dira bjale bjale.

5336 Makeswele a tšena ke lešoko. Lešoko ke bothoko bjo we bokwago ke basadi mothang ba bêtêga ngwana ka ngwakong. A re go monna o the ke wa mpolaêla ngwana. Ge o ka mmolaya o mo apee o jê. A ka a mo fetola. O ile a tšwela pele le go tiya ngwana. Ke ile ke a khoțella di a ntšhita. Ke ge a tšeya phate a pjața monna tšhōgō. Ke moka ba napa ba thōma ntwā. Balamudi ba lamola ntwā. Ke moka ba tšemolla ngwana a tšhaba. Mosadi o gobatsitšhe monna. Le yêna monna o gobatsitšhe mosadi. Mosadi a ka a tšhabêla ga gabo ka gobane o bone gore ba gobatšane.

5337 Madome o lumile ke mpja ya gwe. Ka moragō go ntwā e we ya bona. Monna a nyaka go tšeba gore molato keng. O ile a no bitšha banna ba the bakae gore ba tšeba mokwišê. Ba ile ba ba gōna. Bjale monna a laudiša ka mokhwa o we a no bōnago a bolaiwa ka gōna. Mosadi le yêna a laudiša ka mokhwa o we wa lešoko. O laudiša gore o ile a o kwa lešoko mo a tšênêla taba e we. Banna ba re taba e ya kwala. Bakeng tšha molato, wena mokhalabje o dirile phōšō. Ngwana a ba lae ka mokhwa o we. Bjale wena

wa mosadi o teng ka madi a go. A re nna a ke na taba ka gobane e be ke t̄ha fala galwa le monna yo waka. Ge e le wena mokhalabje re ka t̄he ke ra go butšiša madi ka gobane o lumile ke mpja ya go. Ke moka taba ya bona ya ntwā ya fêla.

5338 Mabata o t̄hwa a tiya papagwe. Ka moragô ga mo go fedile ntwā ya monna le mosadi, ba fo kwana ka mokhwa o we ba go ba ba kwana ka ôna peleng. Phapano ya monna le mosadi ya t̄haga ka ngwana. Ka lebaka le we morwa e be e le lesogana. Khopolo ya gwe ya ba ya go lefeletšā. Ke gôna a thôma go fêla a tiya papagwe. Ntwā a e na bothakha e t̄hepela le maroga.

5339 Madome a t̄hoya morwa gammôgô le mmagwe. Ngwana o laya ke mmagwe o re a ntšē. Ka baka le we ba nyaka go mpolaya gore ba šale ba ija lefa laka. O bolabola ka mokhwa o we a gopola le-badi le la a go ka a pjata ke mmagwe morwa. Ka baka la go t̄hovišā ke yo we morwa wa gwe, a dira gore mmagwe gammôgô le morwa wa gwe ba t̄šwe ka moteng. Mosadi a ka a kwīšišā go-tšwa ka moteng. O ile a no ntšha mathô a mo lebella. Ke t̄ša

go ja ~~ka~~ tšā ka lapeng la gōna a napa a di lefhetšā.

53H0 Makeswele a boetswa morago ke monna wa gwe. Ka moragō ga phapano e we ya bona. Monna a godišā lapa la Mokhadi. O ile a bolabola phatalatšā, a re morwa wa moja lefa, a swanēla go ja lefa la-ka. Lefa laha le swanetswe go šala le lewa ke Matšhubeng. Matšhubeng ke morwa Mokhadi. Taba e we a ba ka ba nyaka go e kwišišā ba boleloko. Empa mokhalabje a napola monwana fathe a šupa gōdimu. Ba leka go rapella ngwana ka mekhwa e mentšī. Dithapēlo ka moka tšā the tšenē diṭebeng tšā mokhalabe.

53H1 The gobugile thedibēlo le makhura a the thole. Goriale ke monna o ra Make-~~swela~~. Makeswele a re, ke nna makeswele ~~ka~~ khotella go ja moratha, ka gobane legadima le gadimile ke le bōna. E thale ke di bone, ka go nyaka go mpolaēla ngwana. Ka di bōna ga boṭe gore ke phušana lla mmayo e tsoḡē. Nna e be nka the ke ka khotella ngwana wa ka a bolaiwa. Bogōši a ba llele. A napa a ro-ba ka moteng a ya a dula le morwa wa

898

K34/82

2535

gwe mmotong o šele.

5342 Madome a laēla Matšhubeng ditaēlo ka moka. Le ga go le bjale Matšhubeng o ile a ba mojalefa, Mabata le yēna o ile a ba le ba gwe batho. Batho a ba ke ba gōgēla felo go thii. Ke gore the thōpha the thengwe the ile tha ba tha Matšhubeng ka baka la go šala lentšu la mohu moragō. The thengwe ya ba tha Mabata ka baka la botima mollo bja mmagwe. Bana ba mohu madome ba ile ba nya kho-ro tše pedi. Le-lopo lona ba no bitsa ka lelopo le thii. Mafello a ditaba tša Madome le barwa ba gwe.

5343^(a) Thupu o ile a fa Ntekwane boja lefa bakeng tha Khašane. Monna yo we o be a na le mosadi ka o thii. Leina la gwe bare ke Matsiē. Bjale o be a tawetše bana ba bararo ba bathankana. Mogolo wa bona e be e le Khašane. Moratho wa gwe e le Ntekwane. Lekhothwane la bona e le Theele. Ba be ba na le khaitšedi ya bona ka e thii, yo we leina la gwe e be e le Mokhadi.

53H4 Phupu e be e le ngaka. Ka bongaka bja gwe, o be a na le lešaka la dikhomo dipudi le dipokolo. Monyalo wa khaitšedi ya Khašane wa fo hwetsana gore dikhomo di gona ka šaheng tša bongaka bja papagwe. Ka dikhomo tša go nyala mokhadi, a di fa Khašane. Ke gore o ile a mo tšeiša mosadi ka tšona. Lefa la go tiya thōgō ya gwe la šala le tša tšetše lešaka. A bōna gore mosadi ka o thii o wa twenya, bokhane ke go tšeya wa bobedi. O twenya ka baha la gore ge a babja, meti o kha ka noši. Khanthe mo ba le ba ba bedi, yo mangwe o tša khēla yo la meeti.

53H5 Phupu a loša Maleema. Ka moragō ga khopolo e we ya gwe. Ke ge a bola-bola le mosadi yo mogolo ba o kwana. Ka moragō ga mo ba o kwane ke moka a napa a ya a loša maleema. O ile a kwana le mothepa. Batswadi ba mothepa ba tšibišwa. Ke bona ba ile ba dumelana le kwano ya bona. Ke moka a iša dikhomo tša monyalo. A nyala a fetša le ge polabolo e re motho a fele. Ge o ile wa ntšha lesome la dikhomo le tšwetši ba re o feditšē.

898

2537

K34/82

5346 Khašane a ya a tšhabiša Maleema.
 O ile a mo tšhabišetsa lapeng la Mohhadi.
 Mohhadi bjale ka ge a tšeba gore ke wa
 papagwe. A re go khaitšedi ya gwe, ka-
 nte le gore ke tšwe ke bolabola nago, bo-
 kaone ke go boetsa yo mogatsa papago ma-
 ragō. Ga gona le motho ka o thii yo we a
 tša tšebago gore o be o mo tšhabišitse. A
 re go yēna papa o tšofetsē. A re o wa
 kwa gore o wa rogana. A ke re wa go
 o go tšeisitse. Ge gōna go le bjale tšogang
 lapeng la ka. Mo lapeng ga ka a ke nya-
 ke dithōla. Le gōna papa a ka tšoga a
 nthoya a re ke nna yo we ke dirilego taba
 e.

5347 Khašane a tšoga le Maleema a ya a
 mo uta tšeriteng. O ile a leka go ganēla
 lapeng la khaitšedi ya gwe. Bjale khaitšedi
 ya gwe a botša monna wa gwe. Monna a
 raka yo we tšebara tšha gwe. Ke ge monna
 a bōna gore go boima, a tšoga le kwaba-
 bane e we ya gwe, a yo e uta le-
 fokeng. Ke mōka yēna a yo nyakēla mo-
 tho yo a ka mo mo romago go tšibisa
 batswadi ba gwe.

898

K34/82

2538

5348 A roma Maitšeng go tšibiša batswadi ba gwe. Pele o ile a ya go Mókoma go roma yêna. Bjale a re, bokasone ke ge o ka ya wa roma Maitšeng. Maitšeng ke motšabo wa Phupu. Mókoma o gopotšê gore mothomang o tšaya a mo tšhaba. Khašane ke mo a e ya go go roma Maitšeng. Ke tšile go lena mahholo. Ke tšilo le roma ga batswadi ba ka. Ke dirile molato ke tšô tšhabiša mosadi yo la wa papa. Mokhekolo a thôma go tšhoga. Ka moragô ga mowe a re go yêna, o diritseng o tšhabiša mogatšâ papago. A re ke baka la gore ke fathilwe ke the-labi. Ka molaš e be ke swanetsê go go ganêla fêla ke tšaya.

5349 Maitšeng a ya go ba tšibiša. A fitšha a ya a tšena ka mmagô morogana. Bjale a thôma go anêgêla mmagwe. Ke tšile mo ke sumile ke morwa wa go. A re go nna ke te ke le tšibišê yêna o dirile molato. Ke molato wang. O re o tšô tšhabiša mosadi wa papagwe. Mmagwe a re khanthe go bolaiša o fo bolaiša ke ingwana. Wena the-pela o mmotšâ o dutšâ ka mo mafuri. Awa bokasone ke gore o mmitšê ke te ke thalošê pele ga lena. Mmago Khašane a bitšâ monna wa gwe.

5350 Maitšeng o thaloša go rumiwa ga gwe. Pele ga go thaloša a re go mmago mosogana, thalošetša monna wa go bjale ka ge ke go thalošeditše. O ile a gana a re, nna le go di nyaka a ke di nyake. A go re wena morumiwa o thaloše. Wa mpōna motho wa ga malesa, ke tile mo, ke rumile ke morwa wago. O itše ke te ke le tibiše o dirile molato. Molato wa gōna o tšhabišitše mothepe. Ke yōna taba e we ke tilego ka yōna mo. Ke ngwana wa mang. O re ke ngwana Madike. Keina la mothepe o re ke Makema. Phupu tšheto ya hwa le moludi. Ke gore o ile a napa a homola. Ka moragō ga lebaka le letetele, a re ngwana yo we ke mo tšeisitše mosadi. Lehono a nthogilego, thepela o mmotše a ke tha mo nyaka mo moteng wa ka. A mphê "dikhomo tša ka a fete le mosadi yo we wa gwe.

5351 Thebaka tha goma tha boetša mantšu. Ke tšo boya. Bjale papago o re wena o morugile. Taba ya bo bedi o re a tha go nyaka ka moteng. O re wena o mo fe dikhomo tša gwe, o fete le mosadi yo we wa go. Ke moka ke ōna mantšu a we ke tšo boyago naô.

5352 Khasane o roma thebaka tha go morapella.

O ile a roma motho yo a bônago a kwana le papagwe. A re go thebaka thepela o nthapella go papa. Ke tshinyane ka maata. Ke dirile ke baka la dino, ka tshabiša mosadi wa gwe. A ka mo tshabiša gore ke waka, aowa ke wa papa. Ke moka thebaka thaya, tha botša papago mosogana mantšu a a ka gōdimu. Papagwe a fetola thebaka ka gore a thejke the twara ke tau tha lopela nkwe, nkwe ke thelo tha mabala a manyana. Thepela o mmotše yēna a mphē tša ka, a fete le mosadi wa gwe.

5353 Tha boela tha ya tha mmotša. Ke tšo boya. O itše wena o swanetše go mpha dikhomo tša gwe. Ngwana o khonnē go dira dikhomo a natšo. Bjale a tshielēga a the teba le gore a ka dia bjang. Thebaka tha mo thuša ka lentšu le, lehiša go gafa mosadi. Mosadi o gafiwa ka dikhomo tše nne. Go gafa ke go phumula gore mosadi a ke tha monyaka a boelē monneng wa gwe. O ile a kwa keletšo e we ya thebaka.

5354 Khašane a tšama a kwatamiša letolo. Mosadi wa gwe yo we ba go mo tšeiša o be a na le bana, le ngwana wa mosetsana. Go kwatamiša letolo, ke go tšama a ba-patsiša. Ke moka a tšama a kwatamiša letolo. Monna yo mongwe wa ga Mabelu a-mogêla letolo. O ile a ntšha dikhomo tše nnê a mo fa. A goma a boêla kowa thebakeng tha gwe. A mmotšā gore gore ke nnete ke baka la dino, ka dikhomo tše ke gafa mogatšā papa. Ke moka thebaka tha rwa-la mantšu a ya ga papagwe.

5355 Thepela o mmotšē ke tha botšā ba gabō. Thebaka tha fitha tha botšā papago mothinyi mantšu a gwe. Morwa wa go o re a ka diva ka kholê ke bakeng la dino. Ka goriale mo we o na le dikhomo tše nnê o re o gafa mosadi. Ke a dihwa goriale ke thupu. A ke kwe ga bote. Ngwana yo we o letšē ke nna. Ka bal ka mo tšeiša mosadi. Ke tšeba mekhwa ya gwe. Ge nhe molato ke wa bjala, nkabe nkhile ka bōna a bula ngwako wa mmagwe. Goba ka kwa bare o kile a bula ngwako wa yo mongwe. Taba e we o bolabola macha. Thepela o mmotšē ke tha tšibiša ba gešu le ba gabō, ke tša khōna ke mo fetola.

5356 Phupu o tšibisa ba gabô. Ka moragô ga mo a kolabotšie le thebaka. Ke moka a tšama a botša ba gabô gore ka tšatši la gore le tsoqêlê kowa gae gaka. Le te le bônê mo khudu e kha morogô. Thebaka le thôna thaya tha botša mothinyi gore o ile o tha tšibisa ba gabô le bageno, o ta go fetole. Ka moragô ga mo a ba tšibisitšie, a nyaka tha gwe thebaka tha go tšibisa morwa wa gwe gore ka tšatši la gore a te le moradi yo we wa gwe. Ba gesu le ba gabô ba ta ba ba le gôna. Thebaka thaya ~~ya~~ tha mmotša. Ka lona letšatši le we ba ilego ba botšwa lona ba ile ba khobakana gamogô le morwa wa gwe.

5357 Phupu o thaloša dipolabolo tša gwe. Le bitšitšie ke nna ba bina tšhwene. Ke fapane le ngwana mo. Ke makhwa o we le o kwilego ke le botša gore tang le bone- ng mo khudu e kha morogô. Ngwana ke ma tšeisitšie moradi. Bjale nna ka loša waka wa mo kohotêlo. O togetšie yo la wa gwe o tšo nkamoga yo la waka. Bjale nna ke mmutšitšie gore a mphe dikhomo tša ka a fete le moradi. Ke mo moteng wa ka a ke tha nyaka go mmôna. Zeho-

no o ntšhitšhe dikhomo tše nnê o re o #nkha-
fêla mosadi. Ke moka ke yôna taba e we
ke le bitšeditšego yôna.

5358 Banna ba butšiša morwa gore a bolabo-
le boekemišetšo bja gwe. A re morena nna
a ke na mantšu a nka bolabolago. Ke nna
mothinyi bjale ka ge le bôna ke bile ke
ntšha dikhomo tše we papa a šetšego a
di bolabotše. Ke dirišitše ke bakeng la di-
no. Ka dikhomo tše we ke e thoba ka
tšona ke re papa a tšee mosadi wa gwe.
Ke moka a ka mantšu ke feditše.

5359 Banna ba fetolanya taba bjale kamoro-
gô. Pele ga gore re bolabole, re nyaka ga
kwa mantšu a mo-lwešanyi. Dipolabolo ka
moka ge Khašane a rapêlana le papagwe
o be a tha botše mosadi. Bjale molwešanye
a re, nna monna waka ke Khašane. O
ile mo a tšilo mpitšha ga gešu, a re o ru-
mile ke papagwe. Ke ile ka leka kama-
ata go gana. A ~~mpotšha~~ mpotšha ge papagwe
e le mo tšwa o kailwe. Ke ge ke dumê-
la ke țoga naê. Ke moka ke ôna ma-
ntšu a ka a we.

898

K34/82

2544

5360 Dipolabolo tša banna. Ka moragô ga dipolabolo tša bona, banna ba thōma go lathele a bōna mantšu. Dipolabolo ka moka le di kwile. Ba re go mosadi re a kwa bjale ka ge a šetše a go tšhabisitše. Bjale o reng bjale ka ge monna e re o dirile taba e we ka baka la botagwa lehono o ntšhitše dikhomo tša go go gafa. Nna mo we nka the ke ka di tšeba. O wa kwala. Lehono re re go wena o togela yo o dula le mong monna wa go. Go lukile bjale ka ge le nna ke be ke tšeba go le bjale. Mofuriwa ana maano, maano a na le mofuri. Goriale ke banna. Senwa bonopi tša bokhalaka the mpōnē molomo mpōkō-pōkō pele ga lehu go ēta mong wa lona. Ka goriale mo we ba gafela Phupu gore a bolabole.

5362 Phupu bogolo bja ngwana ke mosadi. Ka moragô ga mo ba mo gafetše go bolabola. A re go bona le nthelotšeng. Ba ile ba re morena. A re ke dirile go-bane le be mo, le tše le o kwe the we ke tša go the bolabola. Khudu ge o ka bōna e kha moragô, e go tšholetše. O swanetše go e topa o e lathe. Wa tšhoka go e lathe ka moswana ke lehu la go. Ke bolabola ka mokhwa o we ka gobane ngwana a tša nyaka go fiwa.

ke matsogô a ka. Lehono ke re a napê a fete le mosadi yo we. A ke ma nyake thelo. Fêla ge e le boja lefa a bo thale gôna go yêna. Lefa la gwe ke yêna mosadi yo we. Ke moka.

5362 Khašane a feta le mosadi. Ka moragô ga dipolabolo tša mokhalabje banna ba leha go sokolla mokhalabje. Ditaba ka moka re a di kwileka mokhwa o we mokhalabje a bolabotšego ka gôna. Re šitwa go kwisiša ga botšete ka baka la gore morwa wa gwe o wa rapêla. Motho o no dira phôšô ke moka a rapêla phôšô ya fêla. Ngwana a tswarêlwê, goriale ke banna. Phupu a re mothe a le bale lehudu la ôna. Khudu a e khe morogô. Mowe ke bolabotšego ke moka go fedile. Khašane ke khwara ya go. Ke moka a napa a tšeya khwara ya gwe. Molato wa fêla wa mosadi. A tšwa ka moteng.

5363 Phupu a laella Ntekwane go ba moja lefa. Ka moragô ga mo a bôna gore matsatši a gwe a batametše ke moka a laêla morwa wa gwe dilo ka moka tša bongaka. Go batamêla ga matsatši ke ge a bôna gore o gudile. A re ge e le ba leloko ba nkwile gore tša go fiwa mogolo wa go a dinyake. Ke moka

898

K34/82

moratho a šala a letša le ngwane ka moragō ga lehu la papagwe. Ditaba tša fêla di e tša mo we.

536^{3/4} (b) Khasane a bolaya moratho ka magagane. Mōya wa mohu o ile wa ba gōdimu ga moratho. O ile a tēga kudu. Ka ditaola tša mohu, lehumō la mo tēna. Mogolo o be a topa tša fathe. Ke gore a ba moditsana. Ke ge a hufēgēla moratho a mmolaya. Taba e ile ya ba thepipimpi. A ya ka ya tibišwa ba mošate. Ka gobane mmagō bona o ile a e dula gōdimu ka maragō. Lehumō ka moka le ile la hwa. Mafello.

Temana ya 6: Mabaka a tōšo ya moja lefa.

536⁵ The tšwaêlo tša tōšo ya bo moja lefa. Bo moja lefa ba thibêlwa boja lefa bja bona ka mekhwa ya bona e mebe. Mekhwa e bjale ka e e latelanago e: go leka go bolaya papagwe. go ootswa le basadi ba papagwe. go lwants'ha papagwe. go the šale moragō ga dipolabolo tša papagwe mereba. Bohodu. go the thomphē papagwe. Ke yōna mekhwa e we e dirago gore moja lefa a thibêlwē boja lefeng bja gwe.

K34/82

Bofebi le bjona ba dira gore moja lefa a thi-
bêlwê tulong ya gwe. Ka baka la gore lefa
le ka thinyiwa ke yêna ka go tšama a le-
fa melato.

S. 1: go leka go bolaya papagwe.

536~~6~~ Boloi bja moja lefa gōdimu ga papagwe
že go ka hwetswa gore ngwana o nyaha go
bolaya papagwe ka baka la gore a šale a
ija lefa. Ka pele papagwe o swanets'e
go bitša ba leloko, gore ba že ba bolabo-
le taba e we. že ba hwetsane gore
taba ke nnete o nyaha go bolaya pa-
pagwe. Ngwana yo we o swanets'e go ra-
kiwa ka gare ga moše.

536~~7~~ Taba ya thako ya ngwana ka gare ga
moše e buima kudu. Taba e imediša ke
mmagō morakiwa ka baka la gore o ša-
nyaha go tšoga le ngwana wa gwe. Ke
mo we o hwetsanago gore morakiwa mo
a rakiwa, o swanets'e go rakiwa le mma-
gwe. Ka gobane wa raka ngwana fêla
mmagwe o tša šala a bolaya monna. O
mmolaya a dirêla gore a šale a latele
mowa wa gwe. Ke mokhwa o we go hwe-

898

K34/82

2548

go gore taba e boima. Gantsi o raki-
wa le mmagwe.

5368 Motho ke thelo the thegolo, ge a bola-
iwa go a repana. Le yena morwa a ka
the fo nyaka go bolaya papagwe ka nte le
thepano. O ta ba le mogwera wa gwe yo we
a swanetsego go mmotša. Mogwera wa gwe
le yena o taya a botša monkana. Ke moka
ke thaga e ya swa. Ka morago di ta ba
tša tena di tšebeng tša papagwe. Bjale yē-
na gore ke nnete, o swanetshe go ya ngake-
ng. Ngaka ke yona e we e ta napago yo
mohodisa. Ka morago ga kholo ya gwe
ke gona a ka bitšago ba leloko gore ba
te ba kwe taba.

5369 Bjale ka hewe le Babolang. Babola-
ng ke morwa hewe. hewe o be ana
le basadi ba ba thaano. Mokhalabje yo
we e be e le mogale kudu. O be a tšama
a thopa dikhomo. Tše dingwe o be a fē-
la a yo bega mošate ga Mohlabe. Bu-
ntši bja tšona a di beya sakeng la
gwe. Gedimus ga basadi ba we ba tha-
ano, mosadi yo mogolo e be e le Ma-
khapa. Morwa wa gwe e le yena Babo-
lang.

5370 Babolang e be e le mong madi a hewele. Ka baka la go tšama a thopa dikhomo di-tšhabeng tše dingwe, a ba le dikhomo tše dintši. O ile a gola mokhalabje yo we. Morwa wa gwe a ba a tswaka meriri e mešweu papagwe a tša phela. Morwa a tšena ke mōya wa gore papagwe a hwe a šale a ija lefa.

5371 Babolang o nyaka go bolaya papagwe. Ka moragō ga khopolo ya go-duma ge papagwe a e hwa. A thōma go rēpa papagwe gore a ka khōna keng ka gobane bagwera ba gwe ka moka ba hwile, barwa ba bona ba šetše ba ija lefa. Taba ke muši, ya ba ya tšena ditebeng tša papagwe.

5372 hewele a nyaka go kwa nnete ka ditaola. Ka moragō ga mo a kwile gore ba nyaka go mmolaya, ke moka a tšhepela le dingaka. Ditaola tša mmotša gore go bjale morwa wa go o nyaka go go bolaya. O tša rapa manong. Ke baka la polaō ya go ke gore o nyaka go šala a ija lefa. Go tša na rēpana yēna le bagwera ba gwe, ba banna. Mothang

tšo tšenago ka naheng la thetshadi ke mo-
ka ke lehu la go. Ga go ka mokhwa o we
o ka dirago, go go bolaya gona o holofetše
go go bolaya.

5373 Lewele a thōma morwa wa gwe. Ka
morago ga mo a tšo boya, a romela morwa
thebaka. A re thepela o butšiša morwa
waka gore o nyaka go mpolačlang. Thebaka
tha ya tha fišetša mantšu a we. Morwa
a ka a dumela. A the butšišagore mokha-
labje o kwile mang. Tha re a ka a mpoša.
Thepela o mmutšiša gore o kwile mang. The
boetša putšišo go mokhalabje. A ya a the
fetola ka gore ke butšitše ke dilo tše we
di ilego tša molêla. Ke gore ge a be a
babja ditaola e ke di mmoša bolwetši bja
gwe. Ke moka ba mo fê dithare ba yo mo
alafa a fôlê.

5374 Morwa o ganetsä papagwe. Ka moragô
ga thalošo ya gore o kwile marapô, a gane-
tsä ka gore dilo tše di bolabola maaka.
Mobomo a o khôdiši khodiso ke ya marapô.
Goriale ke papagwe. O botša thebaka ka
mokhwa o we. Thepela o mmotšie go tabele-
tšana go a twenya. Ke tha tšibiša banna
gore ba tše ba o kwe thehu tha ka. A ya

898

2551

K34/82

a dumêla pitšo ya banna. Ke moka papa-
gwe a roma ngwana wa go tsama a ba bo-
tša gore ka tsatsi la gore papa o itše letso-
gêlê kowa gae ga ka. Le yêna morwa o ile
a tšišwa letšatsi le we.

537~~5~~ Banna ba re tšwang lo okwa ditaola ka
ditebe tša lena. Ba ile ba ba gōna ka lona
letšatsi le we ba ilego ba ba botša gore ba
be ka lona. Mokhalabje a thaloša ka mokhwa
o we ditaola di bolabolago ka gōna. Le ka
mokhwa o we morwa gwe a nyakago go mmo-
layago ka ôna. Morwa le yêna a bolabola go
the tebe ga gwe. Banna ba re le rena a
re tebe gore wa nnete ke mang. Bjale la
tšeya khane le a lwa. Taba kholo ke gore le-
na le tšwe le tsame le okwa gore molato ke-
ng go e ba ka mokhwa o we.

537~~6~~ Lewele a tšwa le morwa wa gwe.
Ka moragô ga mo banna ba bolabotše ka
go tšwa, mokhalabje a kwana le polabolo ya
go tšwa. Basadi ba moše ka moka ba ile ba
ya gammôgô le malome wa morwa le banna
ba ba bedi ba lelho. Pele ga gore ba tšwe,
morwa o ile a re re tšwa e le gore go hwile
mang. A gwa ka gwa ba le matho le ka
o thii yo we a ilego a šala lentšhi le we

moragô. Ba ile ba mmotša gore tšwang, ka gobane taba ya thephiri e utulla ke ditaola. Ke moka ba tšwa.

5377 Ditaola tša ya tša tiya Babolong. Ba ile ba sobella theko ya therorolo. Ba ya ba mo hwetša ngwana wa mothoka. Ke khole hudu go tšoga mo ga gešu go fitha mo we, ka gobane ba robala matsiši a mabedi teleng ba ya tšena ka letšiši la boraro ge le diketše. Ka morwana o ile a tšoga a ba laola. Ditaola tša tiya morwa wa gwe. Tša bolabola ka ôna mokhwa o we morwa a go ba a dula a bolabola mo a na le bagwêra ba gwe. A ka a ganetsša ngaka, o ile a dumêla. A re e be kefo bolabola. Ka moragô ga mo we ba laêla ngaka. Ke moka ba goma ba boya gae.

5378 Lewele o raka morwa wa gwe ka moteng. Ka moragô ga mo ba tšo boya, a laêla banna gore le boê ka morwana, ke te ke le botše tha ka pelong ya ka. Ka morwana bja re gotha baya. Le yêna malome wa morwa o be a le gona. Ke moka mokhalabje a re le bitšā ke nna. Bjale ka ge le lena le ukwile ka ditebe tša lena gore ngwana o nyaka go mpolaya. Lehu le a baba, a le bo-

nwe; mo la e be le bônwa batho e be ba ta li-
 hiša go tihaba. Go toga lehono ke re ngwana
 o gudilê ke bile ke mo tšeišitšê mosadi. Po o a
 di be pedi moteng, e ngwe e ka lopa ka thōgō.
 A ntogêlê. Ke moka ke yōna polabolo e we
 ke lebitšeditšego yōna.

5379 Makhapa a ka a dumêla thako ya mo-
 rwa wa gwe. Ka moragô ga mantšu a mokha-
 labje, banna ba leka gorapella morwa. Mokha-
 bje o ile a gana dithapêlô tša bona. Ke
 moka le bona ba re go morwa, o wa kwa
 le wena. A re ke a dikwa. Go lukile nna
 ke ta bōna wa ka mmoto ka dula. Mmagwe
 morakiwa a re yo we wa ka ngwana mo a ra-
 kiwa le nna ke tōga naê.

5380 Polabolo ya Makhapa e ile ya begêlwa banna.
 Banna ba ile ba sola mokhekolo gore wena a
 wa swanêla go tōga ka gobane a o na mola-
 to le monna wa go. A re gepe le na ba-
 nna a le na lešoko, nna ke kwa lešoko ku-
 ku ge ngwana wa ka a rakiwa. Lewele
 a re go banna, nthaeletseng. Mogolo golo yo
 mongwe o ile a šiya theema ihe, phušana
 lla mmayo e tsoğê. Ke nnete o wa kwala
 mo a re o tōga le morwa wa gwe. le nna
 ke re a tōgê ka gobane morwa wa gwe a

898

K34/82

2554

ka boya a tšena ka moteng, ka baka la lešho la mmagwe ke moka ba mpolaya matsatši a ka a tšeni a batamélé. Ke moka mmago Babolang a tšwa ka moteng le morwa wa gwe.

5381 Lewele a fa morwa wa lapa le lenyana boja lefa. Ka morago ga mo matsatši a gwe a bōna gore a khafši, a laela maruping gore dilo ka moka ke tša gwe. A gwa ka gwa ba le motho ka o thii yo we a ilego a ganetsša. Ka gobane yēna moja lefa o thintšē ka nši ka go nyaka go loya papagwe. Ke mafello a taba tša hewele le morwa wa gwe.

5382 Mankhalakana o be a na le mosadi ka o thii. Keina la mosadi ba re ke makhope. O be a na le barwa ba bané. Morwa yo mogolo e be e le mošilo. O be a na le dikhomo tša gwe tša le bēšho. Bjale a fēla a gopola go nyaka go tšeya mosadi wa mokokošelo. Morwa le mmagwe e be ba gopotšē gore ka morago ga mo a hwile ba tša šala ba ija lefa. Taba e we ya go nyaka go tšeya mosadi wa mokokošelo e ile ya ba kwisša bothoko kudu. Megopolo ya bona ya ba ya go nyaka go mofoya.

898

K34/82

2555

5383 Maano e ka ba a fe ngwanaka. Ba bolabola maano ka baka la gore banna ba khale e be ba t̄ha jele dijō ka lapeng. Dijō t̄ha bona e be ba jēla khorong. Mapoto moradi a fetha ka le fêthō ke moka a khe a nwē. Ka moragō ga mo we a khêlê bana le bona ba nwe. Papa-go bona le yēna a nwē. Bjale a gona ka mokhwa o we ba ka dirago ka ōna. Ke baka le we ba nyakago maano a go fitiša mokhalabje. Mmago mankhatakana o be a t̄ha phela. Ba nyaka go, bolaya morwa wa gwe ka baka la lefa la gwe.

5384 Makhopē a dira bjala bjo buntšī. O dirile bjala bjo we ka baka la go kwa gore morwae o t̄šo hwetsāna bjokō bja kwena ga monna wa kowa ~~Matho~~ Matsumeng yo we leina la gwe e be ba re ke Patamedi. Monna yo we Patamedi ke wa leloko la ga Mathako. Khoro ya ga Mathako e be e le khoro e kholo kudu. Ba agile motē o mogo-lo kudu. O ile a fetsā lešaba la ga ~~Matho~~ Mathako. Bjale batho ba t̄eba kudu t̄he bala t̄ha matho. Ba ile ba makala mo a t̄ēna mo we moteng wa gwe. Ba ile ba makatšā ke gore batho ka moka e be ba t̄ha nyake ga t̄ēna mo we moteng o we ka baka la gore ke moloi.

5385 Mankunye o be a le mo we moteng. Mankunye ke wa leloko le šele. Motho le mo ba mo tšhaba a ke a tšhoka monkana. E be e le monkana wa gwe yo mogolo. Ge motho yo mongwe le yo mongwe a nyaka tšhelo o fêla a mmotšā, o mmotšētšā gore ka mswana ge a gana go mo lefêla e tšaba tšhatse ya gwe. Bjale Mankunye a tšebangwana ka tšhe bala ka gobane o ile a bēreka le papagwe Kolwē. E be e le monkana wa papagwe yo mogolo ge ba le kolwē. A ka a dira gore a tšhe tšibišē, ka baka la go nyaka go kwa gore ngwana o tswere e fe.

5386 Mošilo o ile a fo kwa tšhe tumō tšha Patamedi a tšha mo tšebe. Le motē wa gwe a tšhe o tšebe. Bjale ge a tšhepela le tšela o be a diyo tšama a butšišā. Ke ge ba tšama ba mo šupa tšhe tšela go fithêla a yo tšēna. Bjale mo a tšene a hwetšāna Mankunye a dutšī khorong a litile mong wa motē a tšha tšwile. Bjale a mmutšišā gore motē wa Patamedi o go kae. A re ke o no. Motho e ka ba ke yēna Patamedi. A re a owa yēna mong o tšha tšwile, gana bjale o tšha boya. Ke moka a dula fathe a

mo letela.

5387 Batho a ba no dula ba homotše bjale ka dimuma. Mankunye a thōma go mmutsiša. O tšwa o le kae motho wa khoši. Ke tšwe ke le ga mothabe. O morwa mang. Ke morwa mankhalakana. Ke Mankhalakana mang. Ke Pōpēla. Batho a ba tšebane ka mmala fēla, ka gōna go butšišana mo ke gōna re tšebane ngwanaka. Bjale o eng mo go Patamedi. A ke mo tšebe bjale ka ge ke butšiša. Ke tile fēla ka tšē dintswenyago. O wa kwala ngwanaka gana bjale o ta fitha..

5388 Mankunye o iša maduma a Mošilo go mong motše. Ka moragō ga le bakanyana mong wa motše a nyarēla. A re go moeng ke yēna mong wa motše yo no la. O ile a tšēnēla ka lapeng. Mankunye a ya ka kowa lapeng, a fitha a re monna wa ga Pōpēla o re maduma. A re morena. O re o nyakang. A re a mpotša, ke no kwa fēla mo ere ke tšetšē tšē dintswenyago. O di a kwala tšepela o mmotše. Ke moka a boēla a mmo-tša gore maduma a go a kwetše.

5389 Patamedi o re a batamêlê. Ka moragô ga thebakanyana a re go Mankunye, mmotšê a batamêlê. Ke moka a mmotšê. O ile a ya le yêna Mankunye ka lapeng. Ba fitša ba dila fatše. Mong wa motšê a re go yêna o ka bolabola the we o llago ka thôna. Gona le motho yo mongwe o wa ntwenya. Ka ba-ka le we, e be ke nyaka gore a nyamalle. Ke tšama ke khopêla the thare tha go mo tšôa mo lefatheng. Ke moka ke yôna ta-ba e we ke tšêgo yôna.

5390 Dingaka a di nyake go dira thelo tšufing. Ka moragô ga dipolabolo tšê mamondi, ke moka mong wa motšê a re bokaoone ke gore re bônê gore ditaola di tšê dumêla. Ka ditaola ba nyaka go teba le naba. Aowa o ile a tšeya ditaola tšê gwe. A di fa mmelaedi a di tšholla. Ba di lebella ba hwetsana gore o nyaka go bolaya monna wa go bina tšou. Ba hwetsana gore monna yo we mmina tou ke papagwe. Ba hwetsana ka go mmu-tšê, yêna mong a dumêla mo we ditaola di bolago. Ke moka ba laolêla bjokô bja kwêna ditaola tšê dumêla. Ke ge ba mo fa bjôna. Ba mmotšê gore o ê o tšhele ka thegong tha meeti. Ge o kua a re thepe-

K34/82

la o nkhêla meeti ke moka o è, o khê.
 Ke moka o tihêlê mothare o. Ka moragôga
 mo modirô o šumilwe ke go nyôka khomo. A
 bula difate. Difate tša bulêga. Fêla ba re
 ke bošego o ta toga ka moswana. ke yêna
 a ka a ganâ. O ile a robala mo we.

5391 Mankunye a ka a robala, o ile a yo se-
 ba Mankhalakana. Ba papahane ba šetšê ba
 puwaletšê kowa khorong ya Putamedi. Mokka-
 labje o ile a lala a tšepela. Ge khogo
 ya pele e lla a tšena ka khoro ya Mankha-
 lakana. Ditaola o di bone gore marumu a še
 a morwa wa gwe fêla le mosadi le yêna o
 dumelana le polaš ya monna wa gwe. O ile
 a hwetšana ba khometšê.

5392 Monna a loga maano a gore mosadi a tše ke
 a di kwa. Tama khoši. A gwa ka gwa ba le
 motho yo a dumêlago. Motho wa bošego a
 ba mo dumele mo a tša bolabola leina la
 gwe. Ge gôna a tšija ka lentšu ba ka di-
 ra gore o mang. O mang ba ka tše ke ba
 mo tšeya lentšu. lentšu le tšeiwa ge o ile wa
 a-rabêla. Ke nna Mankunye ke re tama Tho-
 le le magašê. O ile a mo tšeba. A re morena.
 Ke tšilo feta ke khopêla motšoko, le go go bô-
 na monhana. O tšwa kae bošego bjo. Ke

898

2560

K34/82

tšwa ka mo mahhutšwi ke nyaka go boela Kowlwe.

5393 Mankhalakana o ile a beta pelo a tšwa ka ngwakhong. Morwa wa go o gōna mo. Aowa a gōna. Re ka ba kholenyana le ngwako wa go ke nyaka go go botša taba. O bolabola ka lentšu la go ya fathhe ka go tšhaba gore moradi a ka di kwa. O bolabola ka moragō ga mo ba dumedišane. Bjale ka lentšu la go ya gōdimu a re mpelegetšē. Ke mōka a mo felegetša. O mo felegetša a bitile pelo ya gwe. Tha go hwetšana o emē šako a le na bo tšogelo.

5394 Mankunye a re phiri tša ba morwa morwa mankapa molo a bonwe ka mathō. Ba fitha teleng ba dula. A thōma go mo anegela taba ya morwa wa gwe. Ge o mpōna ke le bjale ke nna tšhebi. Ke bōne morwa wa go kowa mātoumeng, moteng wa Patamedi. Bjale kakwa a khopela ^{iana} ~~mojāna~~ wa go bolaya motho ya a mo twenyago. Bjale ge go tšhedwa di wa ditaola ka hwetšana gore onyaka go tlo bolaya wena. Ke ile ka mmutsiša, ka kwa a re papagwe ke wena. Ke mokwa o we o bōnago ke fitha mo. O lemo ge mothang o mmotša gore a go gēlē meeti.

898

2561

K34/82

Tšatši: le we o mmotšie gore a nwē, o tša bōna a gana. he wena wa tše ke wa nwa. Ke tšwa ke le gae. Ke be ke tšilo go seba taba e we. Šala ga boše ke moka ke boēla gae. Ke moka a tšoga le bošego a boēla gae.

5395 Mankunye o ile a tšena dihhogo di fologa. Bošego bjo we ka moka ga bjōna a ka a rōbala. A napa a fetēla moteng wa Patamedi go ba tšōšetša. Mošilo a ka a gopola tšelo. Ka baka la borokō, a re go bōna nna lehona ke a babje nka tše ke ka khōna go tšeya magane nabeng. Ke be ke tšile go le tšōšetša fēla. Ke moka a goma a boēla ka moteng wa gwe go rōbala. Tšhidi e we ya go bolaya ba ile ba mo fa ka ntha ya monwana. A butšywa gore a yo e tšhēla ka moka. Ba tšhaba gore a ka ya a lomeletša lešaba.

5396 Papagwe o roma morwa go mokhēla meeti. Bjale ka ge go tšibiwa gore banna ba khale e be ba phela ka go dula khorong. Morwa wa gwe a ya go kha meeti. O ile a diēga kudu. Papagwe a ba a re khane meeti a gōna. A re a gōna papa. Bjale mo-diēga mogolo ke wang. Ge e le mapoto o be a tša tšhela mmela. Ke moka a boya a

swere meeti ka thegô. O ile a thare o šu-
pa papagwe, thegô tha phatoga mokhoti tha
wa fathe. meeti ka moka a ile a falla.
Papagwe a tswa mare, a re boloi bja mmago
o bo lathe. The thare the ile tha bônala
fathe.

5397 Lentha le ile la bolaya ngwana. Ka
moragô ga mo we meeti a faletšê papagwe
a letsitšê lentha ka go tswa mare, ke moka
ngwana a thabêga. O kilo tšeya ka ya kaya
a ba a lopa ka thôgô. Molato ke go gopolê-
la yo mongwe lehu. Le bakhlabje ba khale
e be ba thabetšwe ka pheko ya gore ge mo-
tho a tšhetšê ge a fiwa thelo the phonyokhê
the pjatêge. Ge a ile a the letšê lentha o
waphela. A letšê ke moka ke lago lehu. Ma-
thale a ja a llê mong wa ôna. Mankunye ko-
wa o re wa rapa dimu le ja wena.

5398 Gwa ba le diphapano ka moragô ga
polokô ya moku. Dipheko tša ba khale e be e
le dipheko tša makhonthê. Go bolwabolwa ka ya
go beya motho mmele. Ge motho a tšhetšê the
thare a re o fa mongwe ke moka the twana
tha go twara dibi tšê we ke moka the twane-
tšê go pjatêga. Papagwe a re ke tšibile gore
go tša ba bjale ka gobane ke a tšeba gore o

898

K34/82

2563

tšō tšeya tše tšare ga Patamedi tša go tšilo bo-
laya nna.

5399 Mošilo ke moka a hwa. Ka moragō
ga dipolabolo le go pjatēga ga tšegō ke
moka a tšabēga a napa a hwa. Mola-
la a llelewe ka baka la gore o e pola-
ile ka noši. Ke mo we o kwaga ba re,
wa rapa dimu ~~ke~~ le ja wena. Ke gela
a phele o be a ka tše ke a ba moja
lefa. Ke moka Kherese moratho wa Mo-
šilo a šala a ba moja lefa ka mora-
gō ga lehu la papagwe. Papagwe o hwile
e be e le tšegōle a tšepela ka dikhuru.

S. 2: Bofebi gōdimu ga basadi ba pa-
pagwe.

~~5140~~ Bofebi bja morwa basadi ba papa-
gwe ke go gobe kudu. Go diva ka mahwa
o we ke gore ngwana a ka tše ke a
thompha papagwe. Ke gōna ke gore o
batametše go tša tšena ke mōya ewa
go nyaka go mmolaya. Ke taba empe
kudu ge ngwana a ka robala le basa-
di ba papagwe ba banyana. O bonetše
papagwe ka goriale mo we.

898

2564

K34/82

5401 Morwa wa gofobana le basadi ba papagwe ke madimabe go yêna. Papagwe a mmôna ke moka kwano e ka the ke ya ba gôna. Ta ba kholo morwa o ta ba a rakiwa ka gare ga motê, ka gobane theema the re mothe a o ke o lebala lehudu la ôna. Bogolo bja gwe o bo boetsa moragô. Motšhomongwe a ka la-êla morwa wa lapa le lengwe. Mogongwe a ka laêla moratho. Ka nnete ke moka morwa wa gwe ke moka o thintšê mogopolo wa papagwe. A gona le motho le ka o thii yo we a ka rapêlago a mo kwa.

5402 Bjale ka Makalela. Mokhalabje yo we o be a na le basadi ba bararo. Wa bararo e be e le wa mokokotêlo. Maina a bona ke a: Masegabu, Malapane le Mabore. Mabore e be e le yêna wa mokokotêlo. Ka gare ga bona gona le moradi ba re ke Mphodi. Mphodi e be e le moradi wa moratho, moratho a re gohwa ke moka a napa a dula naê. Batho ba ile ba leka kudu go mosola, a ka a ba kwa. Tsolo ya bona ke gore mogolo a swanêla go šegela mogatsa moratho ka gobane ke ngwetšê wa gwe. Ke moratho yo we a ka šegelago mogatsa mogolo. Bjale Makalela o ile a dira taba e we ya go dula le mogatsa

898

K34/82 2565

moratho. A re ge e le bothola ke ba dirile,
ke ta no bona ka tšona.

5403. Go kamakele motho ke phōšo, nnete ke
go tšwara. Mosadi ga a e na le thelo a
siti. Matala a thōma go utswana le mabore.
Ba be ba utswana mothe gare. Mokhalabje o be
a the šu a lemoga. Mosadi a ba the kha-
ntšwane. Ge a ile a dira bjala, a tha nya-
ke gore monna a nwê yo we morwa wa gwe
a the gōna. Morwa wa gwe le yēna o fo
divela papagwe matepa. Mothang gona le
bjala ka lapeng la mabore ke moka o fo
toga. O the ke wa re e tha aga wa thi-
nya. Goriale ke mokhalabje. Ba banyana a
ba na maano.

5404. Makalela a tswara matala le mabore.
O ile a lemoga ka mokhwa wa mosadi
gammōgō le wa morwa wa gwe. Morwa wa
gwe o be a šetše a na le molala. Ke
gore the we papagwe a mmotšago a tha
thūeletše. Mosadi a thaba kudu ge a bō-
na matala. Bjala a nyaka boetswā ka
mokhwa o we a ka khōnago. Ke ge mokha-
labje a lemoga gore batho ba ba kwana.
Bjale ka tšatši le lengwe mosadi a dira
bjala. A fo dira ka mokhwa o we a dula.

898

K34/82

2586

-go a dira monna. A ka a tšhedisa phefo.
Ke gore a-ka a ba thalifisa. Ka mabanya-
na ba bjelabjela. Ge a monamona le mafuri
a ba hwetsana ba le gare ga modiro.

5405 Ba ile ba tšhaba ba siya burukgwe le the-
tho. Diphêphê le makhwatha di a bolabola mothang
le gadimile. Keina kholo ke makhwatha le
a karētšitšē mabjane le diphêphê. Diphêphê ke
tša mo di thale gōdimu ga the thare. Bjale
mo di slugile di le fathe ke makhwatha. Di bo-
labola mo pula e thana. Ba ile ba kwa a
dira tšwatha-tšwatha. Ge ba lebella ba bōna
e le yēna mōkhalabje, ka gobane ngwedi o
be o khanya. Ke ge ba tšhaba. Mōkhalabje a
šala a rwala di tšwaro tša gwe bona.

5406 A ba ka ba theka. Wa mosadi a bōna
gore o bonwe, a re go-thwa motho a tšha-
ba ke phōšō. Ke ge a e ya ga mokhekolo
yo mongwe wa ga Masumu ba re ke Kodi
gore a yo mo rapella. Morumiwa o ile a ya.
Ke tile mo ka baka la go rumiwa ke mosadi
wa go. O re o thinyane bjale o re o wa ra-
pela. A re ke a di kwa, wena thepela o
mmotša ke bošego ke ta troga ke di bōna
ka morwana. Ke mōka a goma a ya a mmo-
tša gore o itšie o ta troga a di bōna ka

5407 Makalela a khobakanya ba gabô. Ka moswana bja re gotha, a roma bana go tšama ba bitšha ba gabô. Ba ile ba phakisa ba e ta. Le bo malome wa Matala ba ile ba bitšha. Ka moka ba we ba ilego ba bitšha ba ile ba khobakana. Bjale mohlalabje a thaloša polabolo magareng a bona ka moka. Le bitšha ke nna banareng. Nna ga le mpôna ke le bjale ke šetše ke le fêla. Ke fêla ka baka la gore morwa wa ka o mponetše. Ke motwere a na le mosadi wa ka. Bjale ka goriale mo we ke ra gore tang le boneng mo ke mo raka ka moteng. Ke moka ke yôna taba e we ke le bitšhašago yôna. Ge a riale a fetsa polabolo ya gwe.

5408 Banna ba ile ba leka go pipitšela. Re a koma, ngwana a foša a ba ke ba bolaya. A ke re ke ya mmolaya. Ke re a tšwe ka gare ga mote waka, ka gobane le e teba gore dipoo a di ke di e ba ka pedi ka šaheng. Ba kilo tšeya ba iša kowa le kowa, ba napa ba pallwa. Ke ge ba botšha morwa gore a tšwe ka moteng. Ge e le mosadi o ile a šala, ka baka la khano ya banna. Mong yêna o be a nyakile ge a toga le morwa ka baka la gore

o be a re a ka šala a mpolaya.

5409 Phirima a ba moja lefa. Matala ke moka a la-thegela ke boja lefa bja papagwe. Phirima e be e le morwa Mphodi. A se mosadi wa gwe bjale ka ge go thahisitšwe. Lefa ka moka o ile a gafela lapa la go šiya ke moratho wa gwe. Matala e be e le morwa Masegabu. Malapane o be a thena morwa. Dikhomo tša go tšwa moredi wa gwe ke tšona tše we di ilego tša tšeya Mabore. Bjale le bona a ba ka ba hwetsana lefa ka baka la Mabore. Matala o be a na le moratho, le yēna a ka a nyaka go mo fa lefa. Fela yēna o ik a mo fa dikhomo tše pedi. Mothinyi yēna o nyetsē ke mpja mageteng.

5410 Lapa a leji le ngwe goriale ke Matala. Ka moragō ga thello tha papagwe, a nyaka lefa la papagwe ka moka ga lona. Mofi o ile a the be gona. Ba ile ba mmošša gore papago o ile a šitwa go gofa lefa ka baka la go thinya ga go. O ile a leka ka maata go isa taba khorong. Ba khoro ba ya ba mo tšwa. Ba mmošša gore ke wena mpja, o be o nyaka go bolaya papago. Ke mikhwa o we a ilego a šitwa go gofa lefa la gwe. Ke moka a šitwa a e_{ta} mo we. Lapa la ja le-

ngwe. Mafello.

5411 Ramoeng o be a na le basadi ba ba bedi. Mosadi wa the tina mollô Pulane. Mosadi fêla Ntebu. O ile a beka Pulane pele, a ba a tswala bana ba bararo. Ka moragô ga mo we ke ge a yo loša Ntebu. Morwa wa Pulane e be e šetšē e le lešoboro le legolo. Leina la morwa wa gwe e be e le Matsikinyane. O be a na le moratho ba ve ke Thethane. O ile ge a e ya go bolla, a šiya ba t̄ha t̄wa go beka Ntebu.

5412 Matsikinyane a dira bootswa le Ntebu. Ramoeng o ile a lemoga gore morwa wa gwe o the-pela le mosadi wa gwe. Temogô ya gwe a ka a^e nyaretsa. A tšhaba gore ba ka t̄halefa. Morwa wa gwe o be a thēya ka mo we papagwe a robetsēgo. Ka t̄ebô ya gore a tsoge mo a robetsē, ke moka a fêla a e ya a robala ka ngwako wa mosadi yo monyana. Bona a ba lemoga gore o ba bone.

5413 A tswara morwa wa gwe le mosadi. Wa rapa dimu le ja wena. Ka t̄atš'i le lengwe Ntebu a dira bjala. Ka baka la temogô ya papagwe, a dira gore a yo ro-

bala ka ngwako wa mmago morwa. Meōno e
 ile ya ba e megolo kudu. Ke moka morwa
 a fapana le wa gwe ngwako, a ya a robala
 ka ngwakhong wa papagwe. Bošego a troga a
 ya ka ngwakhong wa moradi yo manyana. A hwe-
 tšana ba diyo ōma. A ba šikinya. Morwa a
 re go troga a tšhaba.

5H14 Ramoeng o botšha ba leloko gore lefa la
 gwe ke yēna Ntebu. Ka morwana a dira gore
 ba leloko ka moka ba khobakane. Ba ile ba
 khobakana. A re go bona, ke šitetšwe ke mo-
 rwa waha, ka baka la go robala diphateng
 tša ka. Ke mo swere bošego ka ngwakhong
 waha. Ke yōna taba kholo ke lebitšetsāgo yō-
 na. Ke dirēla gore le tebe la the ke la ma-
 kala ka morwana ge ditokēlo tša gwe ke
 di file yo mongwe. Ke moradi a ke tša mo-
 tšeisā, moradi wa gwe o nakilē ka nozi. Ke
 moka ke feditšē.

5H15 Banna ba ile ba leka ka maata go ra-
 pella morwa. Re a di kwa. Bjale ngwana a phō-
 ša dieng a bolawe. Goiale mo we ke gore
 ngwana a swarelwē. A re ke a le kwa twarelo
 e bathong. Bjale ke šitwa ka gore ngwana ke wa
 ka. Go bōnagala gore o nyaka go mpolaya ka
 baka la gore a boifi diphate tša ka. Gona go

K34) 82

bjang mo o ka feta le moradi go ena le go ngaletša morwa wa go. Ke nna mōsitintšhi, a ka toga a mpolaya a nyaka go šala a dutši le yo morwa waka. A ba tšiane. Ke moka ke feditšē. Banna ba ile ba šitwa ba e ta mo we. Morwa a feta le moradi.

5426 Ramoeng a laela Thethane ditaêlo ka moka. Ramoeng e be e le ngaka. Ka morago ga mo a thalutšeditšē banna ba gabō, a thōma go ruta moratho bo-
ngaka. Ka moragō ga thelemo ke moka a thabêga a napa a hwa. Moratho wa Matšhiniyane yo we e lego Thethane a napa a šala e le yēna moja lefa. Ke moka taba ya bona ya fêla e ta mo we.

S. 3: Ga lwantšha papagwe, go baka phirigetšo^o ya moja lefa.

5427 ~~Ma~~wa ke taba e ngwe e bakago go nyatšhwa ke papago. Ngwana a swanêla go nyaretša bo šoro bja gwe gōdimu ga papagwe. Le ge a ka mo roga bjang le bjang, yēna o swanetšē go fo homola. A ka mpa a lla. Ka moragō ga mo pelo ya papagwe e khibile, o ta bōna gore ke mo ômantšē ka maata. Ke gōna a teile papagwe ka goiale mo we. Ge a ka re a mmošša taba a o kwa, ke moka a ka the tha mo ômanya. Ge gōna a ke ba le molala pele ga papagwe, o baka go

ṭa nyatšwa.

5418 Motswadi wa go ke modimus wa-go. Mōya wa gwe ge o ka dula o belaēla ka ṭhorišo e we a dirago ke morwa wa gwe, a go ke go loka ṭhelo. Bjale ka ge o kwa ba fēla ba bolabola ṭheema ṭhe: Monyane mo roga mogolo ṭhe-šego o loga ṭhwaēlo. Ke gore ke moka o ṭa no napa a bakalla. Mafello o ṭa roga le ba ba ṭha lekanago go rugiwa ke moka a napa a e ba le fafara. ṭhešego ṭhe we a ṭhe logago le go fēla a ṭhe fele. Mōya wa papago o bjale ka wa badimu ka gobane o go twetše. Ka lona le baka le we a swanēla go ṭhorišwa ke le fo-twana.

5419 Mpja ya ja ngwe a e none. Ke motho yo a loyago goba mmolai. Bjale ngwana wa go dula a tiya papagwe, a še gore o nyaka go mo phidiša. Khopolo ya gwe ke ya go nyaka gore papagwe a hwē a šale a ija lefa la papagwe. Ka nnete ngwana wa mohuta o we o ṭhōla go khuduga ka gare ga mate. Le lefa le ṭa ~~mo~~ mo tiwa ka ganong. O ṭa ba ṭhe phapharega mafelong. Bogošī bo a raga bo ra-gile bo morwa mohete. Le ṭhe ke la mmōna mo a le bjale, papagwe e be e le mohumi. Bjale o ile a mo ntšha ka moteng ka baka la goṭhwa

898

K34/82

2573

a tiya papagwe.

5420 Thelo the the bote the tšwa bo-thateng. Ke gore ngwana o swanetše go khotella go kwa papagwe the we a mmotšago. Ka baka la khotella ya gwe, o ta hwetsana dilo ka moka. Le lefa le ka the ke la tšwa matrogong a gwe. Ka baka la gore moya wa papagwe o gôdimu ga gwe. Ge a ka the ke a khotella mabothata a papagwe; dilo ka moka di ta mo togela. Ka gobane ge o ka mo thoriša ka go thwa o mo tiya, a e thwa a falatsa megôkhô, ke madimabe go morwa wa mohuta o we. Le ge a ka re go hwa wa šala wa lwa kudu wa hwetsana lefa. Lefa le ta go tšwa ka diateng, wa the tha teba le ka mo le ilego.

5421 Bjale ka Themukhiši. Monna yo we o be a na le basadi ka ba bedi. Mosadi wa pele e be e le Ngwana Thekwane. Wa bo bedi e le Ngwanathole. Mokhalabje yo we bo-taleng bja gwe e be e le motrumi wa dipela. Bjale ge a di bolatile ka buntši a di rekisa. Mabêlê a go tšala thana ke pela. Mekhopa ya tšona a šoga, ke moka a rokê mathêbô. Batho e be ba e ya ba reka mathêbô a dipela go yêna. Ka moragô a reka dipudi le dikhomo. Papagwe Themukhiši o ile a hwa a the na lešaka la dikhomo

898

2574

K34 | 82

goba la dipudi. Morwa wa gwe a ta a ba le
mašaka ka baka la go šumiša diata tša gwe.

5422 The mukhiši a fofala. Motho o ratiwa ka
diata tša gwe. Bjale ka mokhwa o we wa phofalo
ya gwe, ba leka go kitima le dingaka. Ba nyaka
go kwa gore molato wa mokhalabje keng. Ditaola tša
ba botša gore ba mo tšhetše bāya bja dipela ka
mathong. Ga go ka mokhwa o we le ka mo alafa-
go ka gōna. Ka lona le baka le we mo-
khalabje ke moka a thana modiso. A thoma
go phela ka lefa la gwe. Morwa wa moja
lefa ke Pepere. Ke ngwana wa ngwana
Thekwane.

5423 Pepere a fetogēla papagwe a ba
le-naba. Bjale ka ge a na le basadi ba ba
bedi, mo a rekisitše khomo, o swanetše
go ~~ba~~ abēla ka go lekana. Morwa wa la-
pa ~~le~~ le nyana e be e le šupulugane.
O be a roma Pepere gore ka tšatši le
dikhomo di ile tipeng, wa bōna makhwa
ba nyaka go rēka dikhomo, o rekise nke-
te. Ge a tšo rekisa ke moka a fithē
a mo fê. O fo kwa fēla ge a re bā
rekile ka bokete. Ke moka a dumētē
bjale ka ge a tha bone.

5424 Supulugane le-batho ba mmotša thekō ya khomo. Khomo e we go thiwa gore e ile ya rekiwa ka diponto tše tšaano di nago le lesome la maseleng. Bjale yēna a ya a fa mokhalabje diponto tše nnē fēla. Ponto le lesome a di fa mmagwe ka the phiring. Ka moragō ga mo ba mmutsitšē theko ya khomo, a bitša morwa wa gwe. Ge a fi-
thile a re go yēna, khomo e rekwilē ka bo kae. A re go papagwe a ke re ke go butsitšē. O mputšitšē bjale ke lebetšē. A rekiwe ka diponto tše nnē fēla. O na le maaka ngwana, khomo e rekwilē ka diponto tše tšaano di nago le lesome.

5425 O kwile mang yēna nnyo ya mmago yo we. Ka moragō ga polabolo ya mokhalabje ya go tšaloša thekō ya khomo, ke moka a fetola ka ōna mokhwa o wa ka gōdimu. Papagwe o ile a kwa bothoko kudu. A re go yēna, thepela o tšeya tšhalete e we o e buišē. Ke nyaka go fa basadi ka go lekana. Bjale ka ge le bona ba tšola ka go lekana. O ile a re nna a ke tšebē, a gore yo we a go go botšwa a ē a tšee a tšē a go fē. O mphetola ka mokhwa mang ~~wa~~ ngwana. Ke go fetola ke wena morogō. Ngwana wa mosadi yo baloya

ka yêna. A fa a ba tsoge ka wena bošego. Goriale ke papagwe.

5#26 Pepere a tiya papagwe tše nkego a še ga fêla. Ka moragô ga mantšû a papagwe, ke moka a napa a thôma go mo tiya ka phate. Motho wa mo a tha bone, a leka ka maata gore o wa mo swara a fo tswara fatho. Balamudi ba ya ba lamola. Ka moswana ba tsoaga ba di theka. Ditaba tša kata morwa. Papagwe a mo swarêla. Ge e le tšhalete yôna e tene bodibeng. Tswarêlô e we a go mo swarêla a ya ka ya thuiša thelo. Pepere o nwelê papagwe moro. Tšatsi le lengwe le le lengwe mo a e tšwa bjaleng ke moka o wa tiya goba go moroga.

5#27 Mokhalabje a khobakanya ba leloko. O ile a roma supulugane gore a tšame a ba botšā. Ka nnete ngwana o ile a kwa papagwe, a tšama a ba botšā gore papa o ile ka moswana le tsogeteng kowa ga gwe. A goma a boya a re ke tšamile ke ba botšā. Mokhalabje a re go luhile ngwanaka. A ba ka ba teba the bitšetswā le ga go le bjale ba ile ba diumêla gore ba ta ba gōna.

5428 Themukhiši o thalošetša banna thorišegô ya gwe. Banna ba ile ba togêla e thale bošego. Bjale mo ba khobakane ka moka a thōma go ba thalošetša the bitšētšwa. Le bitšā ke nna ba bina noho, ka baka la ngwana. Ga ke ji di ndula maleng. Ke jêla thogong. Ke tswenya ke ngwana yo we a nyelogo ke nna. Ke ile ka ~~mo~~ mo roma go rekiša khomo. Makhowa ba ile ba e reka ka diponto tše thano le lesame. Bjale yêna a ta a mpha tše nnê fêla. Bjale ba ba go ba ba le gōna ba mpotša tše nnete tša theko ya khomo. Ge ke mmotša gore a mphê tšona ke moka ke a teiwa. Ke ile ka mo swarêla.

5429 Lehono ke mo ntšha ka khoro. Go toga lehono ke le tšibisa fêla gore le the ke la makala, ka gobane ngwana yo a tšwa ka moteng. Ke mpja ka gobane onyaka go ja a le nnoši. Banna ka moka ke bana baka. E thale go toga ka lona le-tšatši le we, ke mona megokhong. Mo a e tšwa bjaleng ke moka ke tšilo. ~~teina~~. Lehono o tšwile pelong ya ka. A ke the mmōna le gore ke madi a ka. A ntogêlê. Ge e le moradi ke mo tšeisitšê, ke lona lefa la gwe. lefa le laka le ta le bana supuluga-

898

K34)82 2578

ne. Ke moka ke yōna taba kholo e we ke le bitšetsago yōna. Ge a riale ke moka a fetša polabolo ya gwe.

5430 Banna ba ile ba kwana le polabolo ya mokhalabje. Ka moragō ga mo a bolabotšē, ba thōma go nyaha go kwa tša ka ganong ga morwa wa gwe. A gwaka gwa ba le lentšis le a le bolabolago. Bjale ba re go yēna o mukwile papago ka mokhwa o a bolabotšego ka ōna. Ke nnete ngwana o na le phōšō e khola. Papago o go belege, o bile o tswenyegile ka wena bakeng tša go golēla. Lehono o bōna mo a foufetsē o nyaha go bolaya. O nyaha go mmolaēla dilo tša gwe. Loka dilo tša go o tšwe ka gare ga motše.

5431 Monna a thōma go loka dilo tša gwe. Papagwe, a re go šupulugane tēna ka lešakeng la dipudi o sware pudi e ngwe o bolaēlē banna ba. O ile a dira bjale. Mmago Pepere a re a le bolae pudi le bolaya ngwana wa ka. Mokhalabje a re ke diēla banna ba morōgō. Modiro o ba o šumilego ke o fe, ka gobane wena o ba tšapiša diata. Pudi e we ya tše ke ya bolaiwa, ge le ka e bolaya le nna ke moka ke tšoga le yēna ko bōna mo we a hwēlago. Monna a re pudi

K34/82

a e bolaiwê, ge yêna a nyaka go tōga le morwa wa gwe a ka foya, e theng ka nna. Ke mōka pudi ya bolaiwa ka taêlō ya mong wa mote.

5432 Ngwana Thekwane a tōga le morwa wa gwe. Ka moragō ga polaō ya pudi ke mōka le yêna a loka dibjana tōa gwe. Banna ba leka ka maata go mo thibêla. Monna wa gwe a re mo le thetseng a thepele. A ka sala a mpolaya ka gobane le mo thibêla pelo ya gwe e tetsê. Ba ile ba mo le-thetsa a tōga le morwa wa gwe. Ba ile ba ya ba dula ga malome a pepere. Ke mōka taba ya thakō ya fêla e ta mo we. Banna ba apeya pudi baja. Ke mōka ba laêla ba boêla magae a bona.

5433 Lehu la Themukhisi. Ka moragō ga dikhwedi di the di hae, ke mōka a thabêga a napa a hwa. Ba boloka mohu ka khomo, pudi le nku. Ke tōa go mo felegetša gore a the ke a belaêla. Ka moragō ga thello ba ile ba khobakana, ba tilo supa moja lefa. Pepere le mmagwê a ba ka ba ba gōna. Ke thello^o ta mohu a baka ba ba gōna. Ngaka e ile ya mo alafa tihila ya lehu a le kowa ga gabō. Molato a wa ka wa

ba gōna. Tšhupo e ile ya ba gōdimu ga šu-
pulgane bjale ka ge papagwe a ile a mo gafêla
a tša phela. Ke ngwana wa lapa le le nyá-
na. Ke moka ke mafello a taba.

5434 Lee o ile a phirigetšwa ka baka la go-
utswa. Papagwe e be e le Kopotšā, o be a na
le mosadi ka o thii. Keina la mosadi ba re
ke Makubê. O be a na le barwa ba ba
bedi. Mogolo ke yêna Lee. Moratho wa gwe
e le Tšhuba. Lee e be e le mokhogi wa le-
bake. Bjale a le lematsā goutswa. O ile
a utswa dikhogo tša ga mathake ba mo swa-
ra. Papagwe a rapêla molato o we, ba mo swa-
rêla. Ka moragô a ya a bolaya pudi ya ga
Rakhwale ana le mafsikeng monkana wa
gwe.

5435 Mokhudi a ba hwetsana ba tša beša
tša ka teng. Mokhudi ke monna yo mongwe
wa ga Rakhwale. O ile a tšeba pudi ka
mokhopa wa yōna. Ba ile ba leka gore ke
a tšhaba ba gathana le badiši. Monna a
~~dat~~ dutši a tšaaba mokhoši. Badiši ba re ke
mokete le mokete. A ya a tšibša ^{mona} ~~mona~~ wa
pudi. Mong wa pudi a ya a tiegetša mola-
to. Ba ile ba dumêla gore e bolatile ke

898

K34/82 2581

bona. Tswarêlô e ya ka ya ba gôna, ba ile ba lifišwa. Yo mongwe le yo mongwe o ile a lefa ka dipudi tše pedi.

5436 Kopotšä a thôma go ômanya morwa wa gwe. A re o wa bôna ngwana ke wena mothapatsä ka mokhwa o o dirang ka ôna. Dilo tšä batho di a bolaya. O mmotšä a khogile lelake. Bakeng tša go theletsä papagwe tše we a mmotšago ke moka o re tše khala-bjana tše tše a gafa. Bjale mokhalabje a ômana ka bogale kudu. Mo we morwa a goba a kwata a mo tiya. Tše golago tšelwa ke nkwe, motho a gola o wa goma. Maata a go tiya morwa wa gwe a be a tše gôna, ka baka la gore maata o file yêna.

5437 Lee o ile a khudušwa ka moteng. Ka moragô ga ntwae we ya bona, papagwe a dira gore banna ba khobakane. Ba ile ba khobakana. A tšalošä bohôdu bja morwa wa gwe. Le ge a bolaiwa mo a re o wa mokhala. Bjale ke tshinyagallwa ke dithoto tšä ka ka baka la bohôdu bja monna yo mo-kaa. Monna wa lapa le gona. O dira melato a tše na tšelo. Ke moka ke mo kwêlé bothoko ke mo lefelle melato wa gwe. O goma a nyaka go bolaya nna. Ke tennwê le

ge go thwe ke leokana la go thagolêla le a thaba mo le gudile. A ntogêlé, nna ngwana wa ka ke Tshuba. ke mo ke hwile a the ke a tēna ka mo moteng waka. Le lebita la ka a the ke a gata ka leoto la gwe.

5438 Tshuba a šala e le moja lefa. Ka moragô ga mo a rakile morwa we gwe yo mogolo, ke moka mokhalabje a hwa. Ka moragô ga thello lefa ka moka le ile la gafêlwa moratho ka taêlô ya mohu. Lentšu la mohu a le nyatsiwi. Mogolo a ka a ba a ya le polokong ya papagwe. Ke moka taba ya tōšo ya kee ya fêla e ta mo we.

S.4: go the thaeletše, le bo-bodu.

5439 Ke lebaka le lengwe le we le bakago kokobetšo ya moja lefa. Ngwana o swanetše go lota papagwe. go molota ke gore ge a le bothokong bolwetšing ge a mo roma gore kitima o mpitšetša ngaha ya gore ke moka ka nte le monamono a kitime. Ge a ile a gana ke gore a nyake papagwe a phela, ku gobane a nyake go mo thokomêla. Papagwe le yēna a ka theke a dumêla gore ngwana wa mohuta o we a šale a ija lefa la gwe.

898

K34/82 2583

5440 Mothomongwe a ka botšā ba lelōko kokabe-
tšō ya moja lefa. Ge e le gore papago moja
lefa ke ngaka, a ka no mohomolēla ke moka
a šupa yo we a kwanago naē. Batho ba tša
fo mahala ge yo we ba mo tshepilego gore
ke yēna moja lefa a tša tšebe tšelo. Ke mo
we ba tša šalago ba bōna gore moja lefa
o be a tša lotē papagwe. Mothomongwe a ka
diva gore ba lelōko ba khobakane a ba botšē
ka mokhwa o we moja lefa a ka tše ke go
a hwetsāna boja lefa ka gona. Goriale
mo we ke gore ba tše ke ba šala ba tšwe-
nye. Ngwana wa mohuta o we a tšaeletšē
papagwe, o bile o tše-bodu.

5441 Madome o ile a la tšhégélwa ke boja lefa
ka baka la bo-bodu. Papagwe Madome e be
e le Ntefane. Bjale mokhalabje yo we o be
ana le mosadi ka o thii. O ile a ba le
bana ba bedi mothankana le mosetsana.
Ke yēna Madome le Mamotšhabō. Mamo-
tšhabō o ile a tšeya ke ba ga tšekhobē-
la. Ntefane o ile a goša, mo we a ba go
ngwana. Motho mo a gudile kudu o boēla
bo ngwaneng. Mmagwe, Madome e be e le
tšeheke tša bjala. Ke gore mo a hwetsāne
bjala a nyake le go bo tšogēla. Bjale mokhala-
bje a fēla a botšā morwa wa gwe gore o

nthuše ka dikhone ngwanaha ke o tella ke phefo-
 ge e le mmago a na molato ka gobane pele ga
 goya bjaleng o toga a fagile buušwa le meeti
 a khilê.

5H42 Madome a ka a nyaka go lota papagwe.
 Mo bosele ka moragô ga dijô ke moka o fo e
 kêla mo we a hwago pelo. Mo a boya o no boya
 a tšokotša diata. Ke moka o e-tiša le bagwê-
 ra ba gwê. Mamotšhabô a fêla a rwala le-nga-
 ta la dikhone a e ta a e fa papagwe. Papagwe
 a mmotša gore ngwanaha nna lehu la ka e ta ba
 la phefo. Khaitsedi ya go o wa gana mo ke
 mmotša gore a nyakelle dikhone. Ge e le mma-
 go yêna o wa mo teba. Dikhomo tša go nyala
 Mamotšhabô e be di thešü tša gapiwa. Ka moka
 ga tšona di ile tša rekišwa, le diruiwa ka
 moka tša mo khorong ya gwe. Lefa ka moka
 a lefa mamotšhabô. A re o the ke wa fa mo-
 tho ke la go o filê ke nna.

5H43 Ntefane a ya a hwêla bogadi bja Mamo-
 tšhabô. Ka go bôna gore a ka bolaya ke
 lehu la phefô, ke ge a e na mmedi wa gwe
 a mo etetša a yo fitha naê bogadi bja
 gwe. Ge ba boya mabjaleng ba hwetšana gore
 ka gae a go na motho. Bjak ba thôma go
 nyakêla. Bana ba motê ba re re bone a na

898

2585

K34/82

le Mamotšhabô ba thulama. Ba ile ba ya ba fitša mo we le bošego. Ba hwetsana a le gôna. Ke moka ba the ke ba bolabola. Ba goma ba boëla gae.

5HHH Ntefane a ganêla go moredi wa gwe. Ra-
ngwane wa Madome a ya go bitša mokhalabje.
Bjale a mo ganêla a re le mo ke hwile ga na
mo go fo swana le mo ke hwile kowa gae ka
gobane le ka the ke la nja. Bjale o ta lota ke
mang ga na mo. Mo we napa o homole. Ke tšugile
gae ga ka ka baka la go tšhoka yo a ntšhe-
tšago. Ka bôna gore bokaone ke gore ke hwê ka
lehu laka go-ena le gore ke hwe ka lehu la
phefô. Monna a goma, a boëla gae go ba botša
gore o wa ganêla. Lebaka la Khanô ya gwe o
re a na moloti.

5HH5 Lefa le ta tšeya ke noka. Ba ile ba ya
e le banna gammôgô le khaitšedi ya gwe. Ba
fitša ba mmotša gore re a go nyaka. A re
le nyakêlang. Re nyaka gore o boëlê gae. A
re mo we ditšišegong a ke go nyake, moredi wa
ka o ntota ga boše mo. Bjale morwa wa go o
ta mo laëla ~~nen~~ neng. A ke na morwa ke
na le moredi fêla. Moredi wa go o tšere ke ba
khoro di šele. A re a gona taba, ka gobane yo
we a mo tšerego le yêna ke ngwana waka. Dilo

K34|82

tša ka: ka moka ke ʒa di gafêla moredi waka.
 O gudiša khoro ya mokhonyana wa go bjang. Mo we
 ke bolabotšego ke feditšê ka gobane môya waka
 a o na thekhupi. Ke moka a ba šita ka ôna
 mokhwa o we. Ba mo ʒogêla ba boêla magae
 a bona.

5446 O ile a hwêla matsogong a Mamotšhabô.
 Ka moragô ga matšatši a the mahae ka moragô ga
 mo a ba ganctšê, a thabêga. A re go moredi wa gwe
 ke lebaka laha le fiñhile la gore ke khudugê lefa-
 theng. O nkwile mo ke botša ba gešu gore lefa la
 ka ke ʒa lefa wena. Ke a gofa šele. Fêla o be
 le pelo e bjale ka ya monna ngwanaka. Ka lefa
 le o tšee mosadi, e ʒa ba mogadibô wa go. Ge a ka
 ba le ngwana wa mothankana o mo rêlê leina la ka.
 lefa le le šalago a ʒa na bôna gore o ka dirang
 ka lona. Ke moka ka moswana ga mowe a napa
 a hwa.

5447 Mamotšhabô a tibiša ba gabô mohu lehu la
 motho wa bona. Ba ile ba tšhologêla mokhoši; ba
 hwetsana gore o hwile. Ke moka ba mmoloka. Mo-
 redi wa gwe o ile a bolabola le monna gore ba mo
 felegetšê ka khomo. Monna o ile a dumelana
 le taba e we. Ke moka ba botša ba leloko. Ke
 bona ba ile ba leboga ge motho wa bona a
 ʒha lathimi bjale ka mpja. Ke moka ba boloka

mohu ka khomo.

5448 Madome o bēlaēla lefa la papagwe. Ka moragō ga thello, a ya ga khaitšedi ya gwe. A re go fitša a re go yēna, ke nyaka lefa la go šiya ke papa. A re o lišile kae. O lišile ga na mo ga go. Bjang ka gobane nna ke moradi. Ke nna ke ta tago ke go butšiša lefa la go šiva. O theke wa bolabola bjale khaitšedi, nna ke le nyaka mo go wena. Wena gōna ge o bolabola ka mokhwa o we, thepela o mmotšā a go fē, o robetšē kowa lebiteng. Ba ile ba togēlana ka go ōmana.

5449 Banna ba ile ba bōna Madome phōšō. Ka moragō ga mo a tugile, a ya a botšā banna gore ba yo mo kwiša phapanō ya gwe le khaitšedi' ya gwe. Ba ile ba ya gona kowa bogadi bja khaitšedi' ya gwe. Bjale madome a laudiša ka mokhwa o ba fapanego ka gōna. Khaitšedi' ya gwe le yēna a laudiša ka mokhwa o we a go fapana naē. Bjale banna ba re taba e re šitile yēna mong a tha phela. hentšū la mohu a le nyatšiwī. Wena madome dula fathe o khutšē. Papago mo a ta go fe o bone mokhwa wa go. Wena rēta khaitšedi' ya go ka mathō. Mo a go fa thelo ke go rata ga gwe. Ke moka taba ya šita madome.

898

K34/82

2588

O ile a re go tšeya moradi a mo fa khaitšedi ya gwe. Ka gobane o ile a mo kwêla bothoko ka gobane tša go tšeya moradi o be a tše na-tšo. Ke mōka a humêla ke yêna moradi yo la. Keina la ngwana ba mo rêla la mohu. Ke mafello.

5450 Monna ka le baka le lengwe a tšibisi ba leloko kokobetšo ya moja lefa. Taba ya go tše tšibišê e baka dithêlê ka gobane ba tša šala ba papana. Bjale gantsi ba go tše tšibišê ke dingaka. Ka gobane o tša šupa fêla ngwana yo a kwanago naê. Ge ngwana wa moja lefa a šita ke go lota papagwe, a ka tše ke a mo šupa tšelo.

5451 Bjale ka Mathonthosane. Monna yo o be a na le moradi. O be a na le barwa ba ba bedi. Bjale e be e le ngaka. Bjale maina a barwa ba gwe e be e le Modipi: Modupi le mošape. O be e le monna we lehumo la go le hweletša ka baka la bongaka bja gwe. Botšofading bja gwe, a nyaka kudu go rama goriale mo we ke gore o nyaka go bōna ge morwa wa gwe a mo tšaeletša. Bjale morwa yo mogolo a tša nyake go tšaeletša papagwe. Bjale a bōna ga botše gore ngwana a

K34/82

ka t̄he ke a khōna go molota. Ma a roma moratho, a thaelet̄s̄a, a dira mo we papagwe a mmot̄iāgo.

5452 Mathanthosane a ka a nyaka gore batho ba t̄ebe kokobet̄s̄o ȳa moja lefa. O ile a no t̄haaba t̄heema f̄ela t̄ha gore, lefa laka ka moka le t̄a khuduga bjale ka ge le nna ke khudugile. A thōma go ruta moratho bongaka. Bjale a t̄seiš̄a mogolo mosadi gammōgō le moratho. A bot̄s̄a moratho a re, ge mogolo wa go a baka thoto wena wa t̄he ke wa bolabola, lefa le ke go filego lona le lefeta mafa ka moka. F̄ela ke t̄a thinya polabolo mo t̄hang ke bōna gore mats̄at̄s̄i a ka a khaufsi a go ya bolobêlo.

5453 O ile a t̄hinya dipolabolo mo t̄hang a bōna gore bjale mats̄at̄s̄i a gwe a khaufsi. O ile a dira gore barwa gammōgō le mmagō bona ba khobakane. Ba ile ba dira bjale ka ge a ba but̄sit̄s̄e. A re le buleng dit̄ebe t̄ia lena. Taba e ke le bot̄iāgo la t̄he ke la lebala. Gagolo ke nyaka gore di hwe ke wena mmagō bona. Ke bōna gore e fula e ukamet̄s̄e le ōp̄e. Ngwana wa gago yo mogolo a gōna ka pelong yaka ka baka la lenya la gwe. Mōya waka o gudiš̄a moratho wa gwe. Dikhomo t̄s̄e le mo t̄s̄e-

iše moradi. Khopolo yaka e kholo ke ya gore mogolo a the hwetsane thelo gōdimu ga mafa a ka. Fēla le ge a ka no šala a-moga moratho a ka the ke a aana. Ke moka ke feditše dipolabolo tša ka.

5454 Ka moragō ga matsiši a the makae a hwa. Ka moragō ga thellō ba lelōko ba khobakana go tšilo šupa moja lefa wa lapa le we. Pele ga tšhupo³ moradi wa mohu a thagiša mantšū a mohu a we a ilego a bolabola pele ga gwe le barwē. Ka nnete mohu o ile a thinya dipolabolo bjale ka ge a ile a bolabola gore o ta thinya dipolabolo. Banna ba bantši ba ile ba re o filo thinya dipolabolo ka gobane o be a tha o kwe the we a the bolabolago. Ba la ba goba ba kwana^{le} lentšū la mohu ba homola.

5455 Ba šupa Modupi goba moja lefa. Modupi ke yēna mong yo we a lebanega go ba yēna moja lefa. Mmagō bana a napa a homola. Ka pelong a re re ta re ke dipitši re ta di bōna ka mebala. Moratho yēna le lentšū a ka a ba a fetola. Bjale ba fetša kopanō ya bona ka go šupa yo we mogolo. O ile a ba thabēla khomo baja ba nwa. Ke moka ba palakana.

~~5456~~

5456 lefa ka moka le ile la latela mong wa lona. Ke nnete bagologolo ge ba re lentšu la moku a le nyatsiwi. Moya wa moku o ile wa baya go tlo bitsa lefa la ona ka moka. Go moratho mathogonolo a ba godimu ga gwe. Dikhomo le dipudi di ile tša hwa ka moka. Bjale ge ba bona lehu le we la dikhomo le dipudi; ba lehu go tsama ba okwa gore molato keng. Ditaola tša ba batša gore molato a o gona ke mong wa tsona o wa dik bitsa. Le ka molomo o ile a bolabola, a re o be a tša nyake lefa le ija ke wena. O be a nyakile mo le ija ke moratho wa go. Ke moka ke lona lehu la lefa.

5457. Moape a tuma kudu ka bongaka bja go fiwa ke papagwe. Bjale ka ge batho ba tšeba gore papago modupi o ile a hwa e le ngaka, ge ba babjetsa, ke moka ba ya go yena. Ke tlo khopela ditaola ke fokolla ke ngwana. Ke nnete di a kwala bjale ka ge papa a ile a hwa e le ngaka. Nna a ntšhupa tšelo. Thepelang ga moratho wa ka mothomongwe yena o modupi. Ge ba e ya ga moratho ba hwetsana gore yena o laetswe. Ke moka a ba laola, a bile a ba fa le ditšhare. Ge ba yo fa molwetši ke moka molwetši o wa phela. Ke

gona e le moka moratho a napile a golêla mogolo. Batho ba kheregêla ka ga moratho. Mogolo a boêla ka fathe. Batho ba nyaka kudu ngwana ya we ba bônago a Xoma mešomo ya go šiya ke papagwe.

S. 5: Mereba goba go togêla.

5458 Moja lefa a swanêla go huralla papagwe ge a le bothokong goba kotseng. Ge a ka mahuralla, gôna o ta mmôna gore ngwana o wa khêla mo a hwile, a dirêla go ta šala a ija lefa lapapagwe. Go bjale ka ge a ka ganêla papagwe ge a mo roma. Mo we ga khano ya mo a mo roma go baka gore ngwana o na le mereba. Bakeng t̄ha mereba gona le nyepo, e e rego: ngwana wa mereba o ta ja mereba ya gwe.

5459 Molaô a o dumele khudugô ya ngwana ka gare ga mot̄e. Ge ngwana yêna mong ge a ka nyaka go tšwa ka mot̄eng ka nte le phôšô, gôna a gona molato. Fêla o ta botšâ papagwe gore ke nyaka go bôna waka mmoto ka dula. Papagwe o ta bolabola le mmaqwe. Ba ka t̄he ke ba dumêla. Ge ba bôna gore yêna mong o ganeletšê go nyaka go tšwa ka mot̄eng ba ta dira

898

K34/82 2593

gore ba bitš'e ba leloko gore ba tše ba mmotš'e
ba botš'e dipolabolo tš'a morwa wa bona le
morwa wa bona.

5460 Ge papagô moja lefa a le kotseng, morwa
wa gwe a mohuralla. Bjale ka ge ba ile ntwe-
ng, go tšoma le ge a ka lwa le yo mongwe a
mo gobatš'a. Morwa wa gwe ka melaô o swane-
tš'e go thôkômêla papagwe. Ka lona le baka
le we, o tša bôna gore morwa wa gwe o wa
mo rata. O tša bulêga mahubeng a khônê go
mo laêla the thengwe le the thengwe. Ge gona
a ka mo togêla gona, melaô ka moka a ka the
ke a e hwetš'a, ka gobane a nyake go bôna the-
hu tša papagwe, yêna o nyaka go ja lefa fêla.
Lefa a ka the ke a le bôna ka gobane o tšog-
tš'e papagwe.

5461 Bjale ka Tsatsabêlê le morwa wa gwe. Mo-
khalabje yo we o be a na le moadi ka othii.
O be a le bogale kudu. O be a na le barwa
ba ba raro. Maina a bona ke a: Modiš'e, Ma-
tulê le Phôkwane. Maina a we a bona a ngwa-
dilwê ka go latêlana ga go tswadiwa ga bo-
na. Papagô bona o be a le bogale kudu baka-
ng tša go bolaya dipholofolo. Mogale o hwêla
bogale goba marumung.

5462 Tau e ile ya tanywa ke Ramošaba. Ka tša tši le lengwe e ile ya thagela dikhomo tša gwe gare ga bošego. Monna o ile a thaba mokoši a re the bata khomo. Banna ba ile ba thologela mokoši. Ge ba fithile ba bona gore ke bošego, ba re go mothaabi wa mokoši, ke bošego ra ta boya ka moswana. Ke moka ba boela ma-laong go robala. ~~gona~~. Ka moswana bo ile gosa ba elato, ba ya ba e hwetsa ya ba šita. Mong wa dikhomo a e raela. Buntši bja banna ba ile ba boela gae.

5463 Ramošaba a e tanya. Ka moso o mongwe o ile mo a re o ya go tholla, a hwetsana a e swere. O ile a hwetsana e tha le-baleba, ke gore e tha phela. A goma a thababa mokoši. Banna ba ile ba thologela mokoši. Ba ile ba mo hwetsa mampuru wa boroka. Modiše o ile a ya le papagwe ka gobane le yena e be e šetše e le monna wa lapa. Papagwe Modiše a hwetsana banna ka moka ba eme khole. Yena a o bella a e hwetsa. E ile mo e re ke a mo tabogela a e thababa ka lerumu. A ka a lemoqa gore e ta e goma kae. A golla thelepe le panteng, a batamela. Khantšè o batametše mo e tago e fitha gona. E ile mo e mmona gore o fithile mo e ta go mo fithelela, ke moka e ile mo ere

mpuo ya mo swara ka dinala ke moka a
wa fathe.

5464 A ya ka ya moloma ka ménô e ile ya fo-
mo tšipa ka dinala fêla. Ka moragô ga mo ba-
bôna e mo swere, banna ba tšiša mašata ba
kitimêla go yôna. Ya bôna gore ba tšilo e bo-
laya ya mo tšogêla. A ya ka ya bôna tše ba-
ka tša go mo inamêla ka gobane mathô a
yôna a be a lebeletsê lešaba. Ka moragô ga
mo e mo lethetsitšê e katetšê moragô, ke
moka ba mo gôga. Ba bôna gore e go-batsi-
tšê monna wa bogale. Ke moka yo mongwe wa
banna, a re a re remeng dithabi tša mongana
re lahêla gôdimu ga yôna. Ba ile ba dira ka
khopolo ya monna yo we. Ke moka ba khôna ba
bolaya tše bata tše ka.

5465 Modisê o tšhabetšê gae. Lebaka le we
e mo kateletsêgo ka lona, ke moka morwa wa
gwe a tšhaba. Ka lebaka le we monna yo mo-
ngwe le yo mongwe mathô a gwe a be a le gô-
dimu ga tšebata. Mogobatšê a re morwa wa
ka o kae. Ba thôma go lebella, ba bôna ba
tša mmone. Ba re morwa wa go a bônale.
Ba re go yêna, a gona mo. Ba bangwe ba re
o be a le gôna ga na mo. Ba bangwe ba re o tš-
le naê. Ke yêna mong a re ke tšile naê. Ke

a bōna o tšhabilê.

5H66 Tšatsabêlê a re a še ngwana waka. Ka moragô ga mo a o kwa gore ke a bōna o tšhabile, a re o gopotše gore ke hwile, a yo šala a ija lefa laka. Ka nnete banna le mo nka hwa ngwana yo we a swanêla goja lefa laka. lefa laka lejê ke Mathulê. Ka moragô ba dira boalo ba morwala ka bjōna ba mo iša gae. Ba ile ba hwetšana morwa wa gwe a dutšai kowa gae. O ile go fitša a botšā mmagwe gore papa o hwilê, o bolatile ke tau. Moradi ge a bōna ba mo rwele, a kholwa dipolabolo tša morwa wa gwe. Ge ba mmeya fathe, a bitša morwa wa gwe. O ile araba. Molato heng o ntšhabella. Karabô a ya ka ya ba gōna.

5H67 Monna o bêlêga ngwana gore a mothušê le go mmaloka mo a hwile. A goma a bolabola pele ga banna le yêna a le gōna gammôgô le mmagwe. Ke be ke go tšhepile ke re ke wena ngwana waka. Lehono tšhepô yaka e fedile, ka gobane a wa nyaka go bōna thehu tšaka. O kitimetšê fêla go tšilo bola gore mapê ba la ba hwilê ke tša šala ke ija lefa. Batho ba šele ba ntšhitšê ka ganong ga tau. go toga leho- no lefa laka mo nka hwa, wa tše ke wa le ija. Ka mōka ga lona ke le gafêla mathule.

898

Ke moka a fetsa dipolabolo tsa gwe. Banna ba re ngwana o dirile phoso e kholo. Mmagwe le yena a re ke go butsitse gore o kae, wa be e le wena yo we le hono o khopetsego batho ba gore ba go thushe go go rwadiša papago.

5468 Tsatsabêlê a hwa. Ke nala la tau le ile la tšena kudu ka fathe ga mokhubu. O ile a fokola matsati a the makue. Ke moka a napa a hwa. Ke moka ba boloka magale yo we. Kae le kae e be ba tšepile yena. Ka moragô ga thello ba napa ba šupa mathule go ba yena moja lefa. Mogolo a ka a bolabola bjale ka ge mohu a ile a mmoša gare ga banna. Ke moka taba e fela e ša mo we. Moratho a ba moja lefa.

5469 Matsimutšela o ile a lathegelwa ke boja lefa ka baka la mereba. Papagwe leina la gwe e be ba re ke madipadi. Mmagwe e le Mamuhube. Monna yo we o be a na le basadi ba ba bedi. Mong mosadi wa go tswala moja lefa e be e le magabollê. E be e le ngwana wa malome wa gwe. Bjale morwa magabollê leina la gwe e be e le matsheke. O ile a latša boja lefa ka noši, ka baka la gore o ile a fo tšwa ka moteng ka nte le phapanô. Mmagwe le yena a latela morwae. Monna a ka a šala moragô

898

K34) 82 2598

ga tagô e we ya bôna. Ke moka a šala
a lebeletšê morwa mamuhube.

5470 Madipadi e be e le thegôlê. O ile a
hwêla ke mothare gôdimu. Bjale ka baka la
bogôlê bjo la bja gwe, a the tha ba le mo-
hola wa go šoma medivô. O be a robegile
leoto. ke itšê mo le o kwa bogolo la napa
la mo tšietšâ. Dinyalo ka moka tša troga.
O ile a re go gobala a tšûša ke monna yo
mongwe wa ngaka wa ga Moeng. Bjale a re
go kwa gore leoto le mo tšietšitšê le dinya-
lo ka moka di tšugile, a roma morwa wa
gwe ga monna yo la a go mo tšûša. Ngwa-
na a ka a dumêla. A mo leka ka mekhwa
e mentšai. Ka moka ga yôna a gwa ka gwa
ba le o we a o dumêlang.

5471 Ngaletsane ke yêna yo we a ta šala-
go a ija lefa laka. Ka moragô ga mo a
bone gore morwa yo mogolo a nyake go
kwa, ke moka a bitšâ ba leloko. A re go
bona, nna ke šitilwê ke twalo, ka gobane
bana baka a ba o kwe mo we ke ba botšâ-
go. Mong ngwana yo mogolo wa mošâšâ o, o
tšwile le mmagwe ba dula ga malome wa
morwa. Molato wa morwa a ke o tšebe. Ge
e le mmagwe o ile o nyaka go dula le

morwa wa gwei. Bjale lehono e be ke šetše ke tšhepile yo. Bjale le yēna ke mo tšhobogile ka baka la mereba. Lehono ke re tšebang, gore ngwana wa mereba o ja mereba. Mo ke huile lefa laka ke la Ngaletsane, ~~†~~ moratho wa Matšurufela. Ka moka ga bona ba ile ba re thobela.

5H72 Tšhupo ya Ngaletsane. Ka moragō monna a hwa. Bjale ka moragō ga tšello, ba ile ba khobakana mabapi le tšhupo ya moja lefa. Bjale rangwane wa moja lefa, a re le tše ke la mahala ge go šupiwa ngwana yo monyana. Ke gōna e bile e le yo we a tša lebanago. Ngwana yo we o šupiwa ka baka la lentšhi la go šiya ke papagwe. Ke moka a morwarra ka letsogō. Ka moka ga bona ba ile bare thobela. Ke moka taba ya fēla e tša mo we.

S. 6: Bohodu le bofebi le basadi ba banna ba bangwe.

5H73 Taba ya mohuta o we e fēla e tšhagiša nyatšo ya moja lefa. Ka moragō ga nyatšo e we, ke moka ba mo gopolēla le-gogo. legogo ke gore go gobaša. Ge motho a be a na le lefa le lentšhi ka moka ga lona le a fēla. Ka baka le we ngwana wa mohuta o we a

swanêla boja lefa ka gobane e ta ba mogubusi.
A ka the ke a ba malebatša e ta ba moguputi.
Ke gore ba hwedi ba ka the ke ba phumula megôkhô.

5474 Khašane o ile a tšwa boja lefeng ka baka la bohodu. Papagwe e be e le Ramudome.
O ile a tšeiša morwa wa gwe mosadi. Ngwana o ile a e thuta goutšwa le-baka la mo ba tha diša dikhomo. O be a khôga lebake le bagwêra ba gwe. Mokhalabje yo we o be a na le basadi ba bedi bararo. Maina a bona Makhalangake, matetwa le mokhadi. Makhalangake e be e le yêna mosadi yo mogolo. Ka moka ga bona basadi e be e fo ba basadi fêla. O be a le mogolo fêla ka baka la gore o ile a meka pele.

5475 Makhalangake a tswala Khašane. Bja le ge ba khôga le-bake, ba fêla ba re ngwana wa the taêla a utswa pudi, nna ke utswa kolobe ka moswana ke ta tsogago ke tola mahura. Ba bagolo a ba ka ba thwa ba šetšê moragô ga polabolo e we ya bona. Khanthe bana ba bolabola ka mokhwa o we dipudi le dikhogo tša batho di a fêla, di fella šakeng la badimu. Šakeng la ba-

dimu gona le letsha le le-golo. Ke mo we ba go ba ba agile meraka ya dikhomo. Lesaha la badimu ba ra lona letsha le we ka gobane yo a le dirilego a tšebe ke motho.

5476 Khašane a tšwela pele le goutswa le mo a bolotšē. Mašoboro a bolla ke moka modirō wa godiša o fedile. Baratho ba bona ba tša šala ba diša. Bona a ba tša diša ka gobane ke banna. Ba swanetšē go e thuta medirō ya tšenna. O ile a tšhinya bosogana bja gwe ka baka la goutswa. O be a tša utswi a nyjela ka gae, o be a jela le fokeng ka baka la go tšhaba batswadi. Ba ile ba motswara a bolaiile khogo ya Raganya. Papagwe a mo lefella molato ka pudi tšē pedi. A goma a utswa khogo ya Rapōpela. Gona o ile a mo lefella ka dipudi tšē nne.

5477 Madome a bōna gore lefa le tša fēla, ke ge a ntšha lefa le lengwe a mo tšeiša mosadi. Methopa ya mono nageng ya gešu ka moka ga bona ba ile ba mo gana. Ba ile ba mogana ka baka la bohodu bja gwe. Ba re a ka re bolaiša ka gobane dilo tša batho di a bolaya. Le ka fa bōna le tianya ke ditadi goba o e hwa o lla tšhelo ka mpeng. Ba ile ba mo tšee la mosadi ka makhutswi le-

898

2602

K34/82

ina la mosadi ba re ke Mpapi. O ile a mo tšeiša mosadi yo we a gopotše gore o tša la tša mokhwa wa goutswa.

5478 Khašane o llê molokella o bakaletoše. Bjale a thōma goutswa dipudi. Ge a utowitzše pudi, o ripa thōgō le dikhwata gammōgō le mokhopa a la tša. Mothomongwe o di epêla fathe ka nokeng a dirêla gore ge noka e tsetše e tša di epolla ya di rwala ke moka molato wa feta le noka. Nyaka go utama bjang le bjang a go thuše thelo di êma ka mere di a go bōna. O ile a re o bolaya pudi e ngwe ya phoka ya mo phonyokha. Ke moka a e rakiša, a ba a e tware^{la} ka nokaneng ya ngweleng. A e bolaêla ka gōna. A ba^o bōna ke mmoni.

5479 Mmoni a utama a lebella gore o nyaka go e dirang. Ke moka a bōna a e bolaya ka molamo. Ka morago a bōna a e tswiya. A gopola ba mašaka a dipudi. A hwetsšana gore wa lešaka la dipudi tša khaufsi ke mokhabêla. A re ke modirō o mogolo wa go-tswi, bōkaone ke go bitša mokhabêla a tše a bōnê. Ka nnete a napa a kitima ka lebelo, a ya a hwetsšana ba tšanwa bjala. A re go yêna manna o bolaila pudi ka mo nokaneng. O bile o wa e tswiya. Mokhabêla a: dira gore ba mo' khêlê bjala, ba mo khêla,

Ke moka a re o hoše.

5480 Banna ka moka ba go ba ba e nwa bjala ba bo
 togêla baŋya. Ba ile ba dikuluša mo we mmoni a ile-
 go a mmôna. Ke moka ba thepela ba e ya mo we
 a mmonego. Moutswi o be a setšê a feditšê go-
 tswya, mala, thôgô, mokhopa le dikhwata a šetsê
 a di epetšê. Bjale a nyaka go e rwala, ya ba
 ba fitša. Tama khoši. A ka a tšhoga o ile a ba
 dumêla a re morena. Ba re go yêna re swaiše.
 Ko le swaiša ka mokhwa mang ke tša bolaya le
 lena. Ke pholofolo mang. A re ke phuthi. Ba ile ba
 mo ganetša le yêna a re ke phuthi. Bjale ba re
 mokhopa wa yôna le thôgô gammôgô le maoto a
 yôna di kae. A re go bona a le tšebe gare ke di-
 lo tša makhwa ba swara. Dilo tšê ka moka ga
 tšona ke di ~~bo~~ lathile mo we ke bolalego. O ~~re~~ bo-
 laile kae. Ka ndheng ya mungwana.

5481 ~~ba~~ thôma go nyakêla. Ka moragô ga dipola-
 bolo tša bona, ba dira gare a dulê fathe. Ke
 moka a dula. Ba thôma go nyakêla. Ba lata
 leoto la gwe la mo a be a thepela le mo we. Ba
 hwetšana le tšapa le khatšitšwe mo we a go ba
 a fata. Dintši di gare dingônga mo we. Ke
 moka ba ribulla le tšapa. Ba hwetšana dilo tšê
 la ka moka ba go ba ba mmutšiša. Bjale ke yôna
 phuthi e ne. Monna a re aowa e fêla le ntweri.

Ba ile ge ba lebella mōkhopa ba hwetsama gore pudi ke ya Mokhabêla.

5482 Ramadome o ile a gana go lefella morwa wa gwe. Ka moragô ga mo ba katile moutswi, ba rwa-
lay pudi ka moka ga yōna, gammōgō le dilo tše
la a go ba a di utile, ba di isa moteng wa Mokha-
bêla. Bjale Mokhabêla a roma thebaka tha go
tiegetša molato ga Ramadome. Tha fitša tha
tiegetša molato. O ile a bitša morwa wa gwe, a
mmotša mantšu a the-baka. O ile a e tumêla
molato mathong ga thebaka. Bjale papagwe a re go
yēna lehono o monna bjale ka ge ke go tšeišitše
moradi. Wena o swanetše go bōna molato o we wa
go. Morwa wa gwe a ka a fetola. Papagwe a re go
morumiwa mong wa molato ke yo no we, šala o bo-
labola naê. Tha go bolabola a thaka tha ba gona.
The-baka tha ba tha boêla moragô. Tha ya tha ba bo-
tša go molato morwa o wa udumêla bjale lentšu a
ka le tša.

5483 Mokhabêla a gopola gore ba ta romêla tha bona
thebaka. Ramadome a ka a romêla thebaka.
Bjale morwa wa gwe le yēna o ile a thek ke
a romêla thebaka. Mong wa pudi o ile a
dula matšati; a mabedi a lebeletše the-
baka tha bona. Ka letšati la boraro, a
goma a romêla tha gwe thebaka. Thepela

lebetšitšie K34/82
 o ba botšie, ke ba lebetšie matsatši a ma-
 bedi a ke ba bone. Bjale go bonagala gore a
 ba o bone gore ke molato. Lehono la dikêla
 ke a feta. Thaya tha ba botšie. Ramadome
 a re botšie mong wa molato.

5484 Thebaka the ile tha goma the the na le
 lentšiu. Ka moragô ga mo papugwe morwa a
 ile ba botšie morwa, tha botšie morwa. Bjale a
 the ke a fa thebaka lentšiu. O ile a fo ho-
 mola go fitšhela a toga. Tha fitšha tha
 botšie mamundi gore nna a ka kwa thelo. Le-
 ntšiu le ke le kwilego ke la papugwe moutšwi.
 O ile a re nna ke botšie morwa wa gwe. Bjale
 ke ile ka mmotšie empa karabô a ya ba gona.
 Ke moka ke filo toga ke le bjale.

5485 Mokhabêla o ile a iša molato khorong.
 Ka moragô ga mo thebaka the laudisitšie ka
 mokhabêla o we a tha ka go a hwetsšana lentšiu.
 Ke ge mang wa pudi a re, wa gabô motho
 ke khoro. Ke moka a feta a e ya khorong ya
 ga mothabê. Khoro e ile ya a-mogêla taba. Ke
 moka ba mmotšie gore o tšatšie la gore. Ka
 moragô ga mo we ba roma pampanyane ya go
 tibisa bautšwi. A fitšha a ba botšie gore ka
 tšatšie la gore le a nyakêga ka khorong ka
 molato wa lena le mokhabêla. Ke moka a

goma.

5486 Ramadome o tšwa ngwana wa gwe gare ga khoro. Ka lona letšatši le la khoro ya go ba botša gore ba te ka lona ba ile ba ata. Bjale lekhota la budiwa. Mong wa pudi a laudiša ka mokhwa o we a ilego a tswara moutswi ka gōna. Moutswi a ka a ganetša, o ile a dumêla ka mokhwa o a utswitšego. Ramadome le yēna a re, ke nnete o utswitšie bjale ka ge le nna ke ukwile a dumêla. Bjale molato keng le tša nyake go rapêla mong wa pudi. Papagwe moutswi a re monna ge a na le lapa la gwe ke monna. Banna ba ile ba tše ke ba nyaka go kwišiša. Ba ile ba re ke monna fêla e šu a be le lošaka. Ka baka le we ke wena yo we o swanetšego go bōna molato o.

5487 Ramadome o phula khudu ka mpeng. Ka moragô ga ma ba khoro ba katêla papagwe lehodu tše tšiba. A re go bona le a ukwa. Ngwana o ukhapijile bjale ka nama ya mahura. Melato ya gwe ya bohodi ke e mentši. Ka moka ga yōna o ile a lefella ke nna. Bjale ka mokhwa o we a ukhapilego ka gona, a ke tša mmōna le gore e tšale motho pele ga mathō a ka. Ke le gobōša, o ukhubuštšie. Lehono a ke tša na taba naê. Ke monna a tše pônêlê.

898

K34/82

9607

5488 A ne taba yêna o wa the khobaša ka gobane a
^{ka} the ^{ke} a šala a ija thelo. Foriale ke ba khoro. Papagô
 Khašane a re pele ga banna ba khoro. Le
 ge ke hwile, ngwana yo a ke nyake e ba mo-
 ja lefa. lefa la gwe ke moka o hwetsane
 la mosadi yo we ke mo tšeisitšego ga-mmogô
 le le ke ilego ka mo lefella melato ya gwe ya
 goutswa. Banna ba re o wa kwala. Bjale
 lehono mo lefelle o molato. A re nka the ke
 ka khôna. Bjale ba re go bônagala gore o diyo
 thoya morwa wa go, ka gobane melato e we
 o e bolabolago a re tšebe. O ile a ba dumê-
 la, a lefella morwa wa gwe molato ka dipudi
 tše nnê. Ke-moka molato wa bohodu wa fêla.

5489 Kobeng a šupiwa moja lefa la go šiya ke
 Ramadome. Ka moragô ga mo molato o fedile,
 ke ge papagô bona a re mo ke hwile moja lefa
 ke yo moratho wa moutswi. Ka moragô ga le-
 hu la Ramadome ba ile ba khobakana. Bjale
 khadi ya tiwara Kobeng ka le-trogô. Batho
 ka moka ba ile ba dumêla. Ba re le mohu
 le yêna o ile a bolabola, a re ke yo no we
 a šupilwego. Moja lefa tšheto ya hwa le
 moludi. ke gore a ka a bolabola. Ke moka
 taba ya fêla e ta mo we.

5490 Thenyathelē o ile a la thegēla ke boja lefa ka baka la bophoko. Bophoko ke taba e ngwe ya bogogo. Ka go bane lefa ka moka le fetsiwa ke melomo ya batho. Ke mo we o kwago ba re lefa le fetsiwa ka thatha muši. The ruiwa tha go lefa molato ba re ba apeya ya ba ba thomile ba the beša ka mollō. Khanthe ge o ile wa bolaya ka nōj; e apewa ka pitša. Ya molato wa bōna ba apeya e ba tennē ya go bešwa. Bjale manna yo wa ka gōdimu o ile a tena papagwe Phorogetša.

5491 O ile a molefella molato e meraro ya go tswari^{wa} ke beng ba basadi. Ka molato wa bonē papagwe a gathana thōgō. O ile a dirā gore ba lelōko ba khobakane a te a ba botšē molato wa morwa wagwe. Ba ile ba khobakana. A re go bona le bitšitšē ke nna ka baka la ngwana yo. Ga na lehonō ko fetoga mpja ka baka la gwe. O na le lekheswa. Ka baka la lekheswa la gwe, ke šetšē ke tōgetšē ke dikhomo tšē ditšhelelago le dipudi tšē tharo tša go phaaya dimpēpana tša basadi ba banna ba bangwe. Lehono o dirile o mongwe molato. Ke le botšā gore ngwana yo a swanēla go ba yo mo golo ka baka la go the khonē go the

tsware. Ditaëlō ka moha ke ʒa di fa mo-
ratho wa gwe. Gōdimu ga lefa le we ka
moha a swanēla go hwetšana ʒhelo. Ke moha
ke feditšē.

5492 Banna ba ile ba kwa ba gakantšha ke mola-
to o mo-swa. Ka moragō ga mo a bolabotšē,
ba nyaka go ʒeba mabapi le molato o moswa.
Bjale dipolabolo ka moha re di kwile, bjale ka
molato o moswa o o reng ka ōna. Mokhalabje
a re, ke monna bjale ka ge ke mo tšeišitšē
mosadi, yēna a ka bōna molato o we. Mo we
o wa re fatha. Wena nkabe o lefē molato,
ke moha o khōnē o mo šušula. O ile a gopola
a hwetšana gore go na le ʒhe labi ka gare ga
taba. A re go bona go lukile ke ʒa dira
ka mokhwa o we. A napa a šupa dikhomo
tšē pedi di nago le pudi, ke moha ba lefa mo-
lato. Molato wa fēla. Ke moha ba dumelana
le yēna bakeng ʒha tšhušulo.

5493 Bašupa Molemo go ba moja lefa. Ka mo-
ragō mokhalabje a hwa. Ka moragō ga ʒhello
ba goma ba khobakana. Ba re mong o ile a
ʒha phela a ʒhalōša dipolabolo tša gwe. Bjale
lentšu la mohu a le nyutšwi. Ke moha ke mo
ba šupa yo we moratho go ba moja lefa. Ke
moha taba ya fēla e ʒa mo we.

5494 Phapano ya bana, ba monna. Ke molaō wa the gagešū gore moratho a swanēla go lomēla mogolo lerotse. Bjale ka baka la poetsa moragō ya bomoja lefa, moratho o swanetsē go ba yo mogolo bakeng tha mogolo wa gwe. Bana ba we ba ka the ke ba gotšā mollō the bešong ka the thii. Ba swanetsē go fapana, yo mongwe a dulē go wa gwe mmoto yo la le yēna. Ke moka ba fapane, yo mongwe le yo mongwe o ta loma di-feka a le ka mošāšeng wa gwe. Moratho a ka the ke a nyatša mogolo ka gobane o mmonetsē letšatši pele. Lefa lona o filwe. O bona gore ge a ka nyatša mogolo o ēpa lebita la gwe. he phapanō e we ya bona ke go tšhaba gore ba ka balayana.

S. 7: Ga bothe go the the tswarē.

5495 Taba e ke ya mang le mang ya gore ge ngwana a the na thomphō o wa kokobetswa. Ngwana o e khudiša ka boetswano bja gwe. Ge gona a nyaka go e taola gōna ke moka ngwana o ta lathegélwa ke tša gwe. Ka baka la go the thompē mo we ga gwe, a go motho le ka o thii yo we a ta go moeletša. Methepele ya gwe ka moka e ta no

898

K34/82

2611

ba e mebe. go bjale ke moka ke ngwana wa go thoka botho.

5496 Khomo ya mafsi a e twale. Ke theema tha go šiya ke ba-gologalo. Ge go lebellwa le go thōkōmēla, ka tšatši le lengwe o hwetšana gore ke nnete khomo ya mafsi a e the twale. Ka lebaka le lengwe o hwetšana gore e ya the twala. Madi a go bopa motho ke a monna le mosadi. Goutswa ke ga banna le basadi. Bjale monna yo mongwe wa go loka a ka ya a utswa mosadi wa monna wa go the loka, madi a gwe a fengwa a mong wa mosadi. Bjale ngwana a o kwa kudu. Wa o kwa batho ba re ngwana a swane le papagwe ka mekhwa. Ke mo we o kwa go ba re khomo ya mafsi a e twale.

5497 Khomo ya mafsi e a e twala. Ke šetše ke ngadile ka mo mapheng a ka gōdimu ka baka la baphoko bja Thenyathele ge a ta boetswa moragō baja lefeng la papagwe. Bjale mo ke ngwala ka tswalo ya gwe. Monna o ile a no ba le mosadi ka o thii yo we leina la gwe e bego e le Mpēsē. O ile a twala barwa ba ba bedi le moredi ka o thii. Maina a bana ba gwe ke bo: Thentso, Tswafo le wa mose-tšana Matale.

5498 Thento a bēla papagwe. Ke nnete mo ba re leabetša le a fetiša. Papagwe o ile a lebala gore le yēna o ile a gata mo we go gatago morwa wa gwe. Morwa wa gwe o be a phathagantšhitše. Bofebi bja go bula mantō a basadi ba banna ba bangwe ka nte le go kwana le mosadi. Go rōba mangwako a basadi ba bangwe, a utswa ditšhalete. O re bja dumala boja khopa. A hwetsāna buišwa o wa bufija. Beng ba mengwako mo ba boqa mašemong ba fo hwetsāna mengwako ya bona, e robilwē. Ge ba tēna ka gare ba hwetsāna gore dilo di utswitšwē. Ba tšā re ke mang ka gobane a ba mmōna.

5499 Thenyathele o thōbōga ngwana wa gwe. Ka moragō ga dilo tšā batho, ba lalla ba moswana. Moteng o mongwe le o mongwe e be go na le motho yo a šalago a la letše. Bja le ka tšatši le lengwe ba nwa mabjala ba tagiwa. Bošego mosadi yo mongwe le yo mongwe o tēna ka ngwakhong wa gwe o ya go robala. Mosogana a bōna ga bote gore basadi ba tagiwe. Bošego a ya a bula ngwako wa Mmatu-ka. A fitša a rōbala ka moragō ga gwe. Monna a ntšha monna mogolo a mo lohēla. O ile mo a thōma modivō, ke moka wa mosadi a

mokwa. A 'ka a galōša mothothoméló. O ile a dira tše nkego o sokologêla ka ga gwe. Ke mōka e mo swara ka tša ka pele, a tšaaba mokhoši. Ba ile ba kitimêla mokhoši, ba hwetsana a mo swere. Ke mōka ba nyakêla marala ba mo tēma.

5500 Papagwe a mo lefella ka khomo le pudi. Ka morwana ba tšoga ba bitša papagwe. Batho ka buntši ba ile ba khobakana ba mmōna. Ka moragô ga mo papagwe a mmonê, ke mōka ba mo temolla. O ile a lefella morwa wa gwe ka khomo le pudi. Ke mōka moleto wa gwe wa fêla. A gwaka gwa fêla matsatsi a Mabedi, mogatša Mmatuša a goma a mo swara gapê. O be a e ya go utswa tšhalete ya khomo e la a go lefa ka yōna, ka gobane Matswiki a ka a e bolaya o ik a e rekisa.

5501 Matswiki a goma a tšaabêla papagwe mokhoši. Ka tšatši le we e be go nwewa bjala moteng wa khaufsi le wa bo Matswiki. Mphemphe e ya lapiša motho o khōna ke tša gwe. O ile a fella ke motšoko, a bōna gore go khopêla go a tswenya. ke gōna ntagiseng e a ja e llê bo rare. Ke ge a boêla ka gae go nyaka motšoko. Ge a fitša a hwetsana lebatl le bulegile. O ile a ya

ka maseme ka gobane mosadi wa gwe o mo
šiile kowa bjaleng. Ke ge a moswara. O ile
a mo tswalêla ka ntong a t̄haaba mokhoši. Ka
buntši bja batho, ba kitimêla mo we mokhoši o
kwalago. A mmulêla batho ka moka ba mmôna.

5502 O ile a lifišwa ka khomo. Ka moragô ga
mo a mmuletšê, ba ile ba mmutšiša gore o
nyakêlang ka ngwakhong wa motho yo. O ile a
ba fetola ka gore mogale o wa galifišwa.
Ka goriale mo we o bolabola molatô wa gore
ge motho a ile a lifišwa molato, ba t̄haaba
t̄helo t̄hela a ilego a lefa ka t̄hona. Ke mo-
ka ba ntšhe t̄he-rope ba mo fê. Ke gôna ba
mo galifišitšê. Ke ga go le bjale ba ile ba di-
ra gore a lifišwê. Ke moka papagwe a ntšha
khomo molato wa fêla.

5503 Thentso o bakaletšê. Ka moragô ga mo
we a tswariwa ke lekalakala a na le mosadi
wa gwe. O ile a khopêla mosadi a kwana
naê. Bjale lekalakala o be a bêrêka ka mabula-
ne. Ka t̄ratši le lengwe a t̄oga mokibêla ka
mabulane a t̄ilo bôna t̄ša ka gae. O ile
a fit̄ha ka dikhogo t̄ša pele ge di lla.
Ke ge a yo hwetšana monna yo we. Ka mo-
swana papagwe a bôna molato o t̄êna ka
khoro. O ile a lefella morwa wa gwe ka

khomo. Ditiwa mmele di a baba. O ile a o kwa bothoko kudu.

5504 Thenyathêlê a gafa morwa wa gwe gore a bolaiwe. O ile a mo gafa ka gobane a o kwe papagwe. Ke ge a mmotš'a gore ngwana togêla mekhwa ya go tšama o bula mengwako ya batho. O be a tša mo thaeletš'e. Ke tšomphô ya go tšompša papagwe e be e tše gôna. Ke ge a botš'a ba gabô gore yo we a hwetš'anago ngwana a utswa a bolaiwe, ka baka la gore dithoto ka moka di fedile ka baka la gwe. O ile a tšeya lefa la go šala a tšeiša moratho mosudi. A re mogolo lefa la gwe ke la na le la le lifilego melato ya gwe.

5505 Moratho a ke a lomêla mogolo lerotse. Pele ga go tšeiša moratho mosudi, ba ile ba ganets'a papago bona. Ba re go a ile molaô wa tše ga geš'u, ge moratho a lomêla mogolwane. A ba botš'a gore ngwana yo we a e thale ngwana wa ka, bjale ka ge ke le butsitš'e gore yo a mmônago a mmolaê. Ke ge nka hwa marašana a go šala ka moka ke a a moratho. Kehono ke taboga molaô ka baka la bumpja bja ngwana. Ke mosadi nka tše ke ka mo

898

K34/82 2626

tšeiša. Ka moragô ga dipolabolo tše we ke moka a thopha dikhomo a tšeiša moratho mosadi.

5506 Tswafô o šupiwa go ba moja lefa. Ka moragô ga dikhwedi di the di kae, ke moka papago bona a hwa. Ka moragô ga thello ba khobakana. Ke moka ba šupa moratho go ba moja lefa. Mogolo o ile a napa a ba phaga. O ile a tšwa ka gare ga motš, a ya a šegêla mothologadi wa ga Mongale. O ile a ba a hwa a the na mosadi. Ke moka taba ya bona ya fêla e ta mo we.

S. 8: Go khanya ka batho.

5507 Go khanya go baka nyatšo bakeng tša boja lefa. A bakhe ba re ngwana wa mokete go khanya. Ba fêla ba re ngwana wa mokete go loka. Go khanya ka batho ke bo e khudisô bja ngwana. Ge ngwana a le ka mokhwa o we, o gobagantšê le goubêla batho. Bjale a khethe le gare yo ke yo mogolo goba yo monyana. Ka moka ga bona o fo ba dira thaka tša gwe. Mothowa go khanya ka batho moteng wa gwe a ba tšene ka baka la go tšhaba go ubêlwa.

898

K34/82 2617

Mogolo-golo o ile mo a e hwa a re bana ba kômana boloto bogoši ke go bopana. Bjale ge e le wena yo mogolo wa khanya ka batho, le ka the ke la bopana. Goriale mo we ke moka di go šitile go ba moja lefa.

5508 Bjale ka Makwale le barwa ba gwe. O be a na le mosadi ka o thii. Keina la gwe ba re ke Mangwedi. A tswala bana ba ba bedi ba bathankana. Maina a bona ke a: Ntšaišeng le Kholane. Papago bona e be e le rammotwana. O be a buša le-šabana le lentši-nyana. O be a buša mmotong wa šaleng. Ba ija matho a di pudi. Moja lefa ke Ntšaišeng ka gobane ke yêna mogolo wa Kholane.

5509 Bogoši bo a raga bo ile bja raga Ntšaišeng Ngwana o ile a no gola a lukile. Ka moragô ga go bônêla banna le basadi a thôma makhwa. Go bônêla banna le basadi ke gore papagwe o ile a mmeêla mosadi, a teba modivô wa banna le basadi. Ka moragô ga mo we ke moka a thôma go khanya. Khanyo ya gwe e be e le ya go roga batho. Ka moka ga bona e fo ba monna le ngwana a.

5520 Thalošo ya monna le ngwanenyana (ngwana-
naa). Batho ba bolla, ba na le mephathō ya
bona. Batho ba tswalana, ba ne le batswala
ba bona. Mantšu a ka gōdimu a šumišwa ka
molaō. Bjale ka mphatho le mphatho. Motswa-
la le motswala. Monna ke go rogana ge mo-
tho a re go yo mogolo a re monna e le gore
a bolla naê le go tswalana ba tša tswala-
ne. Ngwana a swanêla go šumiša mantšu
a we go ba bagolo ka gobane ka rogana. Go
rogana ga ôna ke gore ngwana o nyatša
moradi goba monna. Ngwanaa le šumišwa ga
mphatho goba ga motswala le motswala. Ge
a šita go šumiša mantšu a we ka mokhwa
wa molaō, ngwane yo we o wa khanye.

5511 Ntšaišeng o khanya ka batho. Ge ba le
mabjaleng ke moka o fo ra bakhehola le bakha-
labje banna, ba-naa. Dipelo tša bona di le
~~bothoka~~ ba tšoka maata a go lwa nabō-
naê. Trātši le lengwe le le lengwe papagwe
o bōna batho ba tšilo mo thibeletša ka ba-
ka la morwa wa gwe. Papagwe a romêla
dibaka tša go rapêla moroga a morwa wa
gwe. Ka baka la go thompha Makwale ba
mo swarêla.

5512 Ntšaišeng a re go Makwabola monna. Mphatho wa mokhinyi ke mangana (lengana). Wa Makwabola ke letuba. (Matuba.) Ka moragô ga mo a rapetšê ba we a ilego a ba roga, ke moka a laê morwa wa gwe. A mmotšê gore o tše ke wa tšama o roga batho. O be a tša šale mantšû a mokhalabje moragô. Ka moragô ke ge a yo ra Makwabola a re monna. Mokhalabje o ile a kwa bothoko kudu. O ile a tiegetša molato. Bjale papagwe morwa a romela thebaka tša go rapêla. O ile a fetola thebaka a re tšepela o mmotša ke molato. Thebaka tša goma tša ya tša re o re ke molato. Papagwe mokhanyi a re tšepela o mmotša maroga a lifiwi. Ke moka a goma a ya a mmotša.

5503 Makwabola a iša molato khorong ya ga Masimane. Makwabola ke motho wa Makwale. Mo a na le molato le motho o swanetšê go tšentsha ga gwe pele. Ge o ile wa ba buima, ke Makwale yo we a swanetšêgo go fitiša molato. Bjale ba ile ba mmotša gore o dira bjang o fitiša molato o tšiša mono. Ke ge a ba tšalošetsa gore, ke morwa wa gwe yo we a ilego monna go nna. Bjale ge ke re ke molato papagwe a re maroga a lifiwi. Ke mokhwa o we le bônago ke e tša mo. Ba ile

ba amogêla molato ka baka la gore maroga a lifiwi.

5514 Letsatsi la katholo. Ka moragô ga mo ba amogetše molato wa Makwabola, ba mmotša letsatsi la go boya ka lona. Ka moragô ga mo ba mmotšitše la katholo, ba roma motho wa go tšibisa Makwale gore o wa nyakêga le morwa wa gwe. Morumiwa o ile a ya a ba botša. Ke moka ba mo swarêla khogo, ke ya masto a mo rumiwa. Tala e apêlwê a e lewe ka mphaka. Ka moka ga bona ba ile ba gathana ka lona letsatsi le la ba go butšwa ka lona. Mmudi wa lekhota a khopêla ditšebe le melomo. Ka goiale mo we ke gore o bula lekhota.

5515 Makwabola o ile a bolabola ka mokhwa o we a ilego a roga ke letwele le we. Ntšaišeng le yêna a bolabola ka mokhwa o we a ilego a re monna, a e ra mokhalabje yo we. Bjale banna ba re go Makwale wena o ile wa reng ge a go rometše thebaka. A re ke ile ka mo romêla motho wa go rapêla maroga. Bjale ge the tšo boya, the re o itšie ke molato. Bjale nna ka mo fetola ka gore maroga a lifiwi. Ke moka ke mo ke ekwa ke bitšwa mo khorong. Ke moka ke mo we ka go kwa gôna. Ge a

riale ke moka a fetsa dipolabolo tša gwe.

5516 Lehhota la bōna Makwale le morwa wa gwe phōšō. O diretseng ge o romela tšebaka wena o tšeba gore maroga a na molato. Ke be ke dirêla gore a tše re laê ngwana. Ngwana ba laiša. Re be re tša likiša. Ge batho ba tša lwa ba thōma kang. Ba thōma ka go ômana. Bjale o wa bōna morwa wa go o lebile. Wena nkabe o lefê, o šale o laya morwa wa go. Morwa wa go o na le phōšō. Ke gona o tša tšhaba ke batho. Ke moka ba lifiša morwa wa gwe ka dipudi tše nnê. O ile a lefella ke papagwe. Ke moka molato wa fêla.

5517 Mtšaiseng o ile a rakiwa ke papagwe. Ka moragō ga mo a mo lefeletšê molato, a leka ka maata go laya morwa wa gwe. Go ile gwa ba bjale ka ge nke ke phefo e boletšâ lefoka. Ke gore a ka a thaeletšâ ditaô tša papagwe. O ile a fo tšwêla pele le go ubêla batho. Bjale papagwe a bōna ga botšê gore ngwana o nyaha go mmolaêla khoro. Ke ge a bitšâ banna ba gabô a tšilo ba botšâ ka mokhwa o we ngwana a tša o kwego molaô wa gwe. Banna ba ile ba kwana le dipolabolo tša mokha

898

K34/82

2692

labje. Ka gobane khoro e ka hwa ka ba-
keng la gwe. Ka baka la gore ba ta t̄ha-
ba go ta. Ke ge ba dira gore a ~~ta~~ t̄we ka
gare ga khoro. Ke moka a t̄wa le moradi
wa gwe.

5518 Makwale a laela gore Kholane e be yēna
mo swari wa khoro. Ka moragō ga mo a bōna
gore o wa babja, ke moka a dira gore banna ba
khobakane. Ba ile ba khobakana. Bjale a ba
botšā gore le a bōna ngwana waka wa pele
ke morakile ka mo khorong ka baka la bu-
kubedi bja gwe. Lehono ke le botšā gore le ša-
le le lebeletšē yo moratho. Ka moka ga bona
ba re morena. Matsatsi a the ma kae ke
moka a hwa. Ka moragō ga thello ba ta ba
šupa moratho go ba yēna moja lefa. Ke mo-
ka taba e fela mowe.

5519 Go bjale ka go lwa dintwa. Taba
e we a še yōna. Ka gobane ka khoro-
ng ya go a gona le motho le ka othii
yo we a ka tenago, ke gona le ga ona
le lefa le lentšā ka moka ga lonca
le ta fēla. Ngwana wa mohuta o we ke
mo goboša. Ke bona bana ba we ba fēla-
go ba ba boetsā moragō bakeng the boja
lefa la bona.

Temana ya 7: Tšō ya n̄gaho boja lefeng.

5520 Ngwaho ka moka o ka kokobetswa boja lefeng bja ōna ka baka la mekhwa ya lapa le we. Mosadi wa moja lefa mo a nyaha go bolaya monna wa gwe. Goba morwa mo a nyaha go bolaya papagwe a nyaha go šala a ija lefa. Monna wa motē o beilwē mmele ke dingaha. Dithare tše we tša go mmeya mmele ke tša go thibela baloi gore ba tše ke ba moloya. Bjale ka lona le baka le we, ge ba nyaha go mmolaya, ba swanetše go reka dithare tša go bolaya. Bjale ge a ka kwa gore mosadi o nyaha go mmolaya, a ka moraka moteng ga mmōgō le bana ba gwe. Ka goriale mo we ke moka boja lefa bo ba tšwile ka ganong.

5521 Bjale ka Matšeke. Mokhalabje yo o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona e be e le Makhobêlé ngwana Mabakane le Mokhadi ngwana Masete. Mosadi yo mogolo e be e le ngwana Mabakane. Bjale ngwana Mabakane o ile a ba moopa. Ngwana Masete a tswala bana. Lerato le legolo la ba gōdimu ga ngwana Masete. Batswadi ba yo la wa moopa ba thōma go belaê-

la gore ngwana wa bona a ratiwi ka baka
la boopa.

5522 Pitša e kholo ke ya moradi wa bana. Monna mo a tšeya moradi, o mo tšela gore a tše a mmêlégêlê bana. Bjale ge a ile a fo fetoga kotsa pelo ya monna e bathoko kudu. O ile a tšeya moradi yo la wa pele, bjale a mo thapatsä ka go tše be le thuri. Ke ge a tšeya ngwana Masete. Ngwana Masete o be a peya ka pitša e kholo ka baka la gore o na le bana. Ngwana Mabukane a peya ka e nyana ka gobane ngwana wa gwe ke monna fêla. Monna mo a thopotšê tše we a thopotšêgo letsoogô le golêla ka lapeng la ngwana Masete. Ke baka le we ba ilego ba re ngwana wa bona a ratiwi.

5523 Molaš ke go aba ka go lekana. Monna mo na le basadi ba ba bedi, o swane-tšê go ba fa ka go lekana. A go khathalege gore lapa le lengwe a le na bana. Bjale bōna yo la wa lapa la bana o tša fellwa ka pela ka baka la digatêla tše we a nago natšô. Ke baka le we Matsêke a goba a godišä tše a tša ka lapeng la ngwana Masete.

5524 Makhobêlé pelo ya gwe ya ba le ditšhila. Pelo ya gwe e ile ya ba le ditšhila ka baka la melomo ya batswadi ba gwe. A thōma go melêla monna wa gwe mathela. O dirêla gore a mo tiê a khonê go mmolaya. Motho mo a nyaka go bolaya yo mongwe, o mo dirêla mokhwa pele. O dirêla gore ba fapane a khonê go mmolaya. Ka phapano e we ya bona ke gona a hwetsāne lešoba la go mmolaya ka lona. Monna a bōna gore mosadi o mo meletsê mo thela ke moka a gōgêla maoto moragō. Dilo ka moka a e fa ngwana Masete. Bjale ke moka ba fapane. Monna a napa a lethetsā le go ja dijō ka lapeng la ngwana Mabakane. Makhobêlé a bōna gore ke moka bogolo bja gwe bo boêla moragō.

5525 Makhobêlé o nyaka tšela ya go bolaya monna. Ka baka la go bōna monna a boetsā maoto moragō, ke ge a nyakêla tšela ya go mmolaya. Go nyakêla tšela ke gore a tšha ja tšha go ja ka lapeng la gwe. Bjale o tšama a khopêla ditšhare le go rêta ba we ba kwanago naê. Ke bona ba we ba ta go khōnā go mo tšhella ka gobane ba ka tšhe ke ba ba tšhalefa. Taba ke muši. Ka baka le we la go tšama a rêta, monna a ba a di kwa ka ditšhebi.

5526 Ditshebi di a ruta ka lebaka le lengwe di aga. Matšheke o ile a bōna ga boṭe gore o ka gare ga kotse. A re khōsi tša monna a tše ile go tiya fatše. Ke ge a re bokasane ke gore go rutulugago go rutulugē. Ke moka a bitša banna ba gabō ga mmōgō le batswadi ba Makhobêlê. Ba ta ba khobakana mo we gae ga gwe. A re go bona le bitša ke nna ka baka la mosadi. Mosadi yo waka re fapane ka baka la go tše kwe tše we ke mmotšago. Ka baka le we ke ngadilê le go ja dijō ka lapeng la gwe. Bjale baheng tša gore a nthapêlê o nyaka go mpolaya. Bjale pele ga gore ke dirê taba gōdimu ga gwe, ke mōkhwa o we ke rego tšang le kwe-ng. Ke moka ke feditšê.

5527 Makhobêlê dipolabolo tša gwe. Nna a gona polabolo e nka e bolabolago, le ge ke bōna ka maathō gore ke nna mamonyadiwe. Ke bolabola gore ke nna mamonyadiwe ka baka la gore tša go ja tša ka a ji. Ge e le mabapi le go ta ka ngwakhong ōna a ke bolabole ka gobane ke nna khaitšedi ya gwe. Mabapi le ditaba tšê we a dibolabolago tša gore nna ke nyaka go mmotaya tšōna a ke di tšebe. Ke moka nna

ke feditšē.

5528 Khane ya batho ba ba bedi e fetšā ke ditaola. Banna ba ile ba šitwa go bolabola ka baka la gothoka bothatse. Ka gobane yo mongwe wa tšhebi wka be a tšwe a phuthe-tšē motantane wa go nyaka go go bolaya. A gona ka mo we re ka bolabolago goriale ke banna ba botšā Matšeke. O ile a re le a kwala, a go na motho yo we a ka re go go nyelē nna mo. A ka dumela fêla ge ba ka re go-ditšē mang fa. Ke nna yo we ke kwago bothoko bakeng tša go nyaka go mpolaya ke tše na molato. Thelo tša go tša re lamolanya ke ditaola. Ke riale ke re ke nyaka go gatana dinao le mosadi yo waka. Ge di kaya tša utiya ke tšata ke mo lefa. Fêla tša tiya yêna o wa tšoga mo moteng wa-ka.

5529 Makhobêlê a teiwa ke ditaola. Ka moragô ga mo ba bolabotšē ke moka ba kwana le gore ba tšwe. Ke moka ba a tšwa. Ditaola tša boya le makhobêlê. Tša thaloša ka mokhwa o we a ilego a khopêla tše tša-re. Bjale o tšama a rêta batho ba go mo tšhella. O nyaka go mmolaya gore a khônê go tšeya lefa ka pela a tšesū a tšinya

ka ganong. Bjale batho ba we a ba rêtogo ba tugile ba tšō mo seba. Ke nnete mosadi o nya-ka go bolaya monna.

5530 Makhobêlé a napa a toga le batswadi ba gwe. Ngaka ile ya botšā mosadi gove ge nke wa phekha feta dingaka ke tšē dintšī. O ile a e tumêla. Ke moka ba goma ba boya gae. Bjale Matsheke a re go batho ba we ba go ba ba khobakane mo we, a re motho yo e be e le mosadi wa ka. Go toga lehono o swanetsē go tšwa ka moteng waka. Dikhomo tšē we ka go monyala ka tšōna a ke ne taba na tšō. Le ge ke hwile a tše ke a mphalolêla ka gobane a e thale mosadi waka. Ka moka ba ile ba dumêla mo we a go bolabotšego. Ke moka mosadi a ravalala dibjana tšā gwe a toga le batswadi.

5531 Ka moragô ga lehu la matsheke ba šupa Mangou go ba moja lefa. Ka moragô ga dilemo ke moka monna a hwa. Bjale mosadi yo la wa go rakiwa le thellong a ka a ya. Ba goma ba khobakana. Ke moka ba re, mosadi yo mogolo o ile a rakiwa ka baka la go nyaka go bolaya monna. Lehono ngwana wa ngwana Ma-

898

2629

K34/82

sete ke yêna yo we a swanetsego go ba
moja lefa. Ke ge ba dumelana mo we ba
šupa Mangou. Mo la a the ke a rakiwa, Ma-
ngou o be a swanetsê go lebella lefa mo-
laudi e le morakiwa. Mafello a taba.

5532 Motabeya o be a na le basadi ba ba-
thaano. A na le barwa le baredi. Kante le
dikhomo tša barwa o be a na le tša gwe
tša khoro. Batho ba khale e be ba na le
bo phelo bjo botelele. Ka gare ga basa-
di ba we, e be gona le moradi yo mogolo
ba re ke Maponye. Go ile go bikiwa yê-
na ka moragô gwa bikiwa Ngwana Ma-
metsä. Ke yêna yo we a šalago mo-
sadi yo mogolo moragô.

5533 Maponye a nyaka go gahantšha mo-
nna wa gwe. O ile a bōna gore o gu-
dilê, bjale a nyaka go mmolaya pele ga
gore a bolabole mabapi le lefa. O dirêla
gore lefa ka moka le be matsogong ga ba-
na ba gwe. A ya a rêka tuu. Tuu ke
the thare tha leboeng. Ge motho a ka nwa
thōna, a bolabole o fo hwa a homotšê.

5534 O ile a the hwetšana ga mosadi yo Thokwane. O ile a the rēha ka khomo. Fēla khomo e we a ka a mo fa, o ile a mo tshepiša yōna. A re bjale ka ge lefa le ntebane, ka moragō ga mo a hwile ke tša go fa khomo. Ke ge a mo fa the thare the tuu. Motabeya ke ge a šetše a thomilē bogwēra le Thokwane. O ile a re ge a mo fa the thare the we, a mmotšā gore the ke tuu ke the thare tša leboeng, ge motho a e hwa o fo re khašāa. Ke gore le go bolabola a bolabole. Khašāa ke ge a fo namolla matsogō le maoto. Ke moka a rwala the thare a tōga na thō. Leina la Thokwane le we le tšibjago ke mang le mang ba re ke Khašāa. Khanthe mang leina la baduledi ke Thokwane.

5535 Thokwane a ya a seba Motabeya. Kōša ga e thale e ntswa e biniwa le mothe gare. ~~ka~~ moragō ga mo a mo file the thare the ~~la~~ tuu, a ya a gathana le yo la mothabo wa gwe. A o kwa meletse ya monna. Ka moragō ga meletse, a thōma go mmotšā ka mokhwa o we mosadi wa gwe a tilego ga e ga gwe go tlo khopēla the thare tša go mmolaya.

5536 Motabeya a ka a šiya madiégô, a ya a botšā Maponye. Mosadi o ile a tšoga a ya a botšā batswadi. Batswadi ba gwe ke ba go Pôpêla. A fišha a ba botšā gore ba re nna ke loile ke moloi wa go bolaya monna waka. Ke mang yo we a re go o moloi. Ke yêna monna waka ka noši. Bjale ke tšile go le tšibisa boloi bjo we bja ka. O diretseng a tšha go fa motho wa tša naē mo. A ke bolabole maaha ke bolabola nnete o re ke nna moloi. Ba re ngwana o wa kwala. Taba kholo ke go romêla motho a yo o kwa boloi bja ngwana wa bona. Ba ile ba kwana ka go romêla motho.

5537 Ba ile ba romêla Mampenyane. O bitšā ke rena mokhalabje wa ga Mongale. Re go bitšetšā go go tswenya. Tswenyo ya gōna ke e: re bōna ngwana a e tšwa a lla. Thello tšha gwe o re o thomile ke monna wa gwe, o re ke moloi wa go nya-ka go loya yêna. Bjale re re tšepela o butšisa gore naa ke nnete ngwana yo ke moloi. The tšeki the noši the llê khomo ya pholwana. Thebaka ke tšhona tšha nya-ka go kwa mantšū a mosadi. O ile a no mo laudišetšā bjale ka ge a laudišetšā batswadi.

5538 Mampenyane a ya go foṭha mobu. Mofu-
 ṭhi wa mobu, a ra gore mobu o mo lome a
 ṭṭwe a ṭṭhaba. O ile a fiṭha mo we ṭhe
 ṭṭhageng ṭha mobu. A fiṭha a o botṣa gore
 ke rumile ke ba ga Pōpēla. Ba re ba bōna
 ngwana wa bona a e ṭṭwa a ṭṭa. Bjale ge
 ba butṣiṣa gore molato keng. O ba botṣa gore
 wena o mo thomile boloi. Bjale ba itṣe ke
 ṭe ke butṣiṣe gore naa ke nnete. O ile
 a mo fetola gore ke nnete go bjale ka ge a
 bolabotṣe. Ke moloi o ṭṭo nnyakēla ṭhe ṭṭhare
 ṭha go bolaya nna. ṭhe ṭṭhare ṭhe ba rego ke
 tuu. Thepela o ba botṣe ngwana wa bona
 ke moloi. Mobu o mo lumile o boya a ṭṭhaba.
 Ke nnete ngwana wa lena o re ke moloi.
 O re o ṭṭo mo nnyakēla ṭhe ṭṭhare ṭhe ba rego
 ke ~~tuu~~ tuu.

5539 Go tabeletṣana a go ṭefe. Ka moragō
 ga mo ṭhebaka ṭhe ṭṭo boya le nnete, ba di-
 ra gore ba gathane le mokhonyana wa bona
 ba o kwē boloi bja ngwana wa bona. Pele
 ga mo we, ba ile ba thōma ba khobakana ba
 lelako. Ba ba begēla taka ya moredi wa bona.
 Bjale ka moragō ga mo we ba romēla motho gore
 a yo mmotṣa gore ka ṭṭatṭi la gore re ṭa ṭa
 go kwa boloi bja ngwana wa rena. Le yēna
 a hwetṣana ṭhebaka ṭha go ṭibiṣa ba gabo.

O ile a fetola morumiwa gore le nna ke nyaka go e ba bjale.

5540 Kopano ya bona. Ba makhola wa gwe ga mmôgô le bal lelôho ba ya mateng wa mokho-nyana. Bjale mosadi a bolabola ka mokhwa o we a thomilwego boloi ke monna wa gwe. Monna le yêna a thaloša ka mokhwa o we a mothomilego ka gôna. Monna a gane o wa dumêla gore o mo thomile. Ka goriale mo we thebaka a the na modirô.

5541 Dipolabolo tša ba bitšwa. Ba re o bôna kang gore mosadi o nyaka go go bolaya. Ke nna monna, ke di bone ka mathô a ka. Re a kwa a re kwišiši, ka gobane motho a ka no ômana goba go lwa ~~le~~ motho yo mongwe. Ka baka le we, e ka ba go na le tšhupô ya gore a ka go bolaya. Tše we ke tša moše waka ke di bone ga boše. Bjang re nyaka go tšeba boše bjo we. Ba gabo monna ba re o wa kwala. Bjale batwadi ba mosadi ba re tšhwene tšogô e tiêla ga gabô yôna. Go kwala mo we le rego o wa kwala, o kwala ka mokhwa mang. Ge e be le bolabola ka gore o wa kwala, nka be a thaloša gore o kwilê goba o tšwa dingakeng. A re mo we ke bolabotšego ke moka ke feditšê, ka gore ngwana wa lena ke moloi, o nyaka go mpolaya. Ke fetša polabolo yaka

898

K34/82

2634

ke re a ntogelē mo moteng waka. Ba ile ba palakana ba t̄ha kwana dipolabolo. Batswadi ba monadi ba ya le ngwana wa bona gae gammogo le bana ba gwe.

5542 The na madi a t̄he twarege. Ditaba ke ditshuŋanyana. Ba ile ba re go fit̄ha gae le more di wa bona ba dula fat̄he go rēra taba. Ba bangwe ba re motho a robe, nka be a go robilē botala mo o t̄ha mo lēla. Dula naē o homolē. Ba bangwē ke ge ba t̄haaba diēma t̄ie t̄ša ka gōdimu. Ba ile ba phakiša ba o kwa. Bjale bokhaone bja taba keng, ka gobane monna a nyake bana le mmagō bona. Ke ge ba re bokhaone ke go iša taba khorong go beya bothatshe. Ke nnete ka morwana ge go ka t̄holēga t̄helo, o t̄a šitwa go re tantšetša. Ke ge ba iša taba khorong ya ga Mothube.

5543 Kathalo le kopano ya ba fapani. Ba khoro ba nyaka go t̄eba nnete ya gore yēna o t̄ibile bjang. Ka gobane ka moka ba kopane ba ile ba palakana ba t̄ha t̄ebe nnete. Monna o ile ke leka go bolabola bjale ka ge a bolabola kowa gae ga gwe, Banna ba khoro ba mo galefēla khudu. Bjale a bōna gore mafello ke t̄a t̄emiwa. A re go bona homolang ke phulē khudu ka mpeng. Motho a ba mo t̄hoe ka moka. Nna ke sebile ke

mong moradi yo we a rehilego the thare ga gwe.
heina la gwe ke Thokwane. heina la mothare
ba re ke tuu.

5544 Thokwane o ile a dumela. Ka moragô ga
mo a šupile nnete ya taba, ba dira gore mošu-
piwa a yo bitšwa. Ba ile ba bôna gore ke ma-
thegare, ba ba botšwa gore le boeng ka moswana.
Ka moswana ba ile ba boela le yêna mofi o ile
a ba gôna. Bjale lekhota la re ge e le taba
re bolakotšê mabana, lehono re fo nyaka fêla
go kwa mantšu a Thokwane fêla. Ke moha ba
botšwa yêna mofi wa the thare gore a bola-
bolê. Batho ba fapane mo ka baka la boloi,
ba re ke wena o filego moradi yo the thare
re tha go bolaya monna yo. O ke o re bo-
tšê gore ke nnete goba aowa.

5545 Thokwane o thalôa nnete ya gwe.
O ile a kwatama a loša. Banna ba lekho-
ta ba re morena. Ke nnete go bjale, o
ile a ta ga ka, a re o kwa batho ba re
ke na le the thare tha tuu. Ke tšilo kho-
pêla thôna, ke nyaka go bolaya ngwane-
nyana yo mongwe. Bjale nna ka re go yê-
na a mpatšê nnete mong motho yo we a
yo bolaiwago, ka gobane ke a thôma ka
bega badimu ba gešu gore the khônê go

šama mošomo wa thōna. Ke ge a re o nya-
ka go bolaya monna wa gwe ka baka la gore
a o kwe, o nyaka go palahanya lefa la morwa
wa gwe. Nna ke ile ka mo fa dipilo. Ka ya
ka seba monna gore a lemogē, moradi o nya-
ka go mmolaya. Ke mo sebile ka gobane ke mo-
gwēra wa monna waka. Mogwēra wa monna
waka ke mogwēra waka le nna. Ke moka ke
feditšē.

5546 Ge e le nama e kwetšē le tswai. Bjale
ba re go monyahi wa the thare ganetšā. O ile
a dumēla gore go bjale. Bjale tšhidi e we o
e swere. A re ke tswere. Ba dira gore a ba
fē. O ile a ba fa. Ba šupa mong wa tšhi-
di gore ke yōna e. O ile a e lebella ga bo-
te. ~~ka~~ moragō ga mo a e lebeletšē a dumēla.
Ba kha meeti ka thegō ba e tšhēla ka gare
ga thegō. Ba fa mong wa tšhidi gore a nwē.
O ile a nwa, a šiya. Ba fa Maponye leyē-
na a nwa. Boēlang magae lo fetsā beke le
ta boya ka beke ya bo bedi.

5547 Ba ile ba boēla magae a bona. Mapo-
nye o ile a ya le batwadi ba gwe. Ba di-
rile gore ba boēlē magae, gore ba bōnē ge
whe mothare o wa šoma. Thokwane o wa
kwala mothare ke dipilo. Ka beke ya bo

bedi ba boêla. Ba na bôna basadi ba thabile
ba the le makhwa.

5548 Molato o na le Maponye ge e le Thokwane
a na molato. Bjale taba ke e we mampja a mo-
šata. Banna ba re, mofi a na le molato ka
baka la gore o mo file dipilo. Bjale mofiwa o
na le molato go gopolêla ya mongwe lehu. Ta-
ba e ka bêgêlwa batswadi ba mosadi. Ke mo-
ka ba bêgêla batswadi. Ka metha taba e
fetša ke go ya thopeng. Ba re go bona thepe-
lang bo nyela mpja. Ke moka ba toga ba ya
bo nyela mpja. Ba ile ba e pōna phōšō. Ba roma
motho gore thepela o botšē ba khoro ngwana
wa rena o na le phōšō. Ka baka le we re e
tumêla molato.

5549 Motabeya^{are} a tswallê khoro, nna a ke nyake go
lifiwa. Thebaka tha boe, tha tibiša ba khoro
gore ba e tumêla molato. Bjale ba khoro ba
bega monna, gore mosadi wa go o dumêla mo-
lato. Monna a re ke a di kwa. Nna a ke
nyake go lifiwa, taba kholo ke gore yēna a
tswallê khoro. Bjale ba khoro ba re thepela
o ba botšē re ba nyaka khomo ya go tswalla
khoro. Ke moka tha goma tha ya tha ba
botšā. Batswadi ba ntšha khomo. Khomo e
we ile ya bolaiwa khorong ya ba manganga

thaa a banna. Ke moka molato o fedile, Motabeya a togê le mosadi wa gwe. Goriale ke ba khoro.

5550 Motabeya o thatša. tša ka ganong ga gwe. O ile a êma gare ga banna, a re go bona, yo mongwe le yo mongwe a fothê ditebe tša gwe a o kwe. Ke re go lena motho a še khomo e re go go tšofala ba fofotša. Ke riale ka gobane ke kwa lentšu la khoro le re nna ke togê le mosadi. Go toga ga lehošo mosadi yo ke leraga, a ke tha mo nyaka. Gammôgô le bana ba gwe, ka gobane ke bana ba noga, ba ka sokologa ba ntoma the-řethê. Ge e le go ja lefa la ka le ba řitile ke moka. Mosadi wa go molatêla ke yêna yo we morwa wa gwe a ta řalago a ija lefa. A togê le batswadi ba gwe. Ke moka a fetsša dipolabolo tša gwe.

5551 Banna ba ile ba dumelana naê. Ka moragô ga mo a bolabotše, ba re o wa kwala. Ke moka mosadi a toga le batswadi ba gwe. Molato wa fêla ka mokhwa o we. Ka moragô ga lehu la mokhalabje ba řupa Magotšane go ba moja lefa. Ke moka taba ya fêla e ta mo we.

898

K34/82

2639

Mafello a ditaba tša - Tema ya 26.

6552 Lenaneô la ditemana dirapana le a b8e.

2443 Tema ya 1: Ga go phirigetšô ya moja lefa kante
le lebaka. 5156.

2454 S. 2: Phirigetšô ya boloi. 5178.

2461 S. 3: Phirigetšô e baka marumu. 5194.

2475 Tema ya 2: Khaolo ya moja lefa, nnete e tšwa
ga ba leloko 5220.

2480(b) Khwadimarema a tšwa ka moteng 5251.

2494 (C) Lehu la Khwadimarema 5259.

2500 S. 2: Go nyenya ga madi a šele boja lefeng 5272.

2509 Tema ya 3: Kokobetšô ya moja lefa, e ka bigiwa
ntoneng goba khošing, 5290.

2516 S. 2: Khomo a e latšwe namane ya e ngwe 5304.

2518 Tema ya (H) Peyo ya moja lefa bakeng tša
moja lefa 5308.

898

K34/82

2640

~~Temana~~

2520 Temana ya 5: Moja lefa mothomongwe a ka rapela 5312.

⁵³¹⁶
(a) Bjale ka Khašane le Matani. 2522.

⁵³²⁴
(b) Mosadi ke wa mang. 2525

5323 C Malehu o gana Khašane 2525

2530 S. 1: Go beya yo mongwe bakeng tša moja lefa 5332.

5343(a) Phupu o ile a fa Ntekwane bakeng tša Khašane
2535

5364(b) Khašane a bolaya moratšo ka magagane 2546.

~~5364~~ Temana ya 6: Mabaka a tošo ya moja lefa 2546.

5366 S. 1: Go leka go bolaya papagwe 2547.

⁵⁴⁰⁰
~~5399~~ S. 2: Bofebi gōdimu ga basadi ba papagwe 2563.

5416⁷ S. 3: Go lwantšha papagwe go baka kokobetšo 2571.

5438 S. 4: Go tše tšaeletšē le bohodu 2582.

5457 S. 5: Mereba goba togelō 2592

898

K34/82

26H1 *

5472 S. 6: Bohodu le bofebi le basadi ba banna
ba bangwe 2599.

5494 S. 7: Go botšhé go the the tware 2610.

5506 S. 8: Go khanya ka batho 2616.

5519 Temana ya 7: Tolo ya ngwako boja lefeng 2623.

Tama khoši:

Ke re amogêla mapampiri a ka
ke a we morena. Ditaba ke be ke ya ke di
hwetsâ matsatšing a mo ke ile go bôna
tšâ gae. Bjale ka ge ke tibišitšê morena
gore ke mono (Oaks).

Ka ditumedišo -

Wa gago ka meŋha,
H. M. Mohlabe.

End 5.898